

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1947: 58
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

ANGÅENDE REGLERING AV

ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDENA
FÖR VISS CIVIL PERSONAL INOM
STATSFÖRVALTNINGEN

DEL II

PERSONAL MED TEKNISK UTBILDNING M. FL.

AVGIVET AV

inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga

S T O C K H O L M

1 9 4 7

Statens offentliga utredningar 1947

Kronologisk förteckning

1. Kollektiv tvätt. Betänkande med förslag att underlättat hushållens tvättarbete. Heggström, xv. 284 s. S.
2. Betänkande angående fiskerinäringens efterkrigsproblem samt den prisreglerande verksamheten på fiskets område. Antonsons, Göteborg, 325 s. Jo.
3. Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. Sv. Tryckeri AB. 84 s. K.
4. Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. Heggström, 126 s. K.
5. 1944 års militärsjukvårdskommittés betänkande. Del 2. Beckman, 170 s. Fö.
6. Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. Idun, 64 s. K.
7. Betänkande med förslag angående lantmåteripersonalens organisation samt avlösningsförhållanden m. m. Marcus, 132 s. Jo.
8. Betänkande med förslag angående fiskets administration m. m. Kihlström, 155 s. Jo.
9. Betänkande om tändskärutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstituten organisation m. m. Beckman, 166 s. E.
10. Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. Beckman, 262 s. S.
11. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. Idun, 148 s. E.
12. Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. V. Petterson, 392 s. Ju.
13. Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. Marcus, 114 s. Fl.
14. Handeln med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. Heggström, 343 s. 4 pl. Fo.
15. 1941 års lärarlönesakkunna. Betänkande med förslag till lönerogering för övningslärare. Sv. Tryckeri AB. 370 s. Fl.
16. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. Norstedt, 24 s. Ju.
17. Stöd åt utvecklingshämrad ungdom. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 5. V. Petterson, 144 s. Ju.
18. Kommittén för partiell arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiell arbetsföra m. m. Katalog och Tidskriftstryck, 324 s. S.
19. Kompetensförordningar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetsförklaring eller legitimation. V. Petterson, 288 s. S.
20. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län. Beckman, 48 s. K.
21. Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag angående särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. V. Petterson, 114 s. S.
22. Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning angående handel med skrot, lump och begagnat gods. Sv. Tryckeri AB. 125 s. H.
23. 1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlösningsreglemente m. m. Marcus, 289 s. Fl.
24. Betänkande rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan. Norstedt, 220 s. S.
25. 1945 års akademikerutredning. Norstedt, 64 s. E.
26. Slutbetänkande avgivet av bostadsociala utredningen. Del 2. Saneringen av stadssamhälлена bebyggelse. Organisationen av läne- och bidragsverksamheten för bostadsändamål. Idun, 598 s. S.
27. Betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar. Katalog och Tidskriftstryck, 75 s. E.
28. Stuveriverksamheten i svenska hamnar. Heggström, 110 s. H.
29. Välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn. Heggström, 118 s. H.
30. Betänkande med förslag till lag om regionkommuner m. m. Beckman, 214 s. S.
31. Betänkande med förslag angående utbildning av befäl för handelsflottan m. m. Idun, 264 s. H.
32. Utredning med synpunkter på sågverksdriften i Norrland och förslag angående inrättande av en central sågverkskola. V. Petterson, 150 s. 1 karta. Jo.
33. Redogörelse i sammandrag för utredning rörande planering av jordbruket och skogsbruket i Nedertorneå kommun. V. Petterson, 177 s. 6 pl. 1 karta. Jo.
34. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 9. Gymnasiet. Idun, 622 s. E.
35. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 12. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Malmöhus län. Beckman, 43 s. K.
36. Vid andra riksskogstaxeringen av Norrland åren 1938—42 använd metodik och härom vunna erfarenheter. Redogörelse avgiven av 1937 års riksskogstaxeringsnämnd. V. Petterson, 205 s. Jo.
37. 1945 års skogshärbärgesutredningens betänkande. Del 1. Utredning rörande bostads- och levnadsförhållandena på hemmanskogarna med förslag till åtgärder för bostadsbeståndets komplettering och förbättrande. Idun, 301 s. S.
38. Lagberedningens förslag till jordabalk. 1. Norstedt, 313 s. Ju.
39. Supplement nr 7 till Sveriges familjenamn 1920. Statens Reproduktionsanstalt, 112 s. Ju.
40. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 11. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kristianstads län. Beckman, 40 s. K.
41. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följt av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 7. Tiden juli 1945—juni 1946. Idun, 449 s. Fo.
42. Betänkande angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. Katalog och Tidskriftstryck, 252 s. Jo.
43. Betänkande med förslag om upphävande av äldre giftermålsbalken. Norstedt, 72 s. Ju.
44. Kommitténs för partiell arbetsföra betänkande. 3. Statens sjukhusutredningens utredning för år 1943 betänkande. 3. Utredning och förslag angående sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. Katalog och Tidskriftstryck, 176 s. 8 pl. I.
45. Polisen och allmänheten. Betänkande med förslag till tjänstereglemente för polisväsendet. Idun, 126 s. I.
46. Betänkande angående familjeliv och hemarbete. Beckman, 320 s. S.
47. Fiskerättskommitténs förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar. V. Petterson, 559 s. 2 pl. Jo.
48. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 8—10. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kalmar län, Gotlands län och Blekinge län. Beckman, 68 s. K.
49. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 10. Flickskolan. Idun, 253 s. E.
50. Sysselsättningsförhållandena inom varuhandeln. Beckman, 197 s. E.
51. Betänkande om granskning och antagning av läroböcker. Heggström, 137 s. E.
52. Möbler. Betänkande avgivet av 1946 års möbelutredning. Stockholms Bokindustri AB. 368 s. H.
53. Kommunallagskommitténs betänkande 1 med förslag angående ändringar i kommunallagarnas bestämmelser om bürgerlig primärkommuns kompetens och om kvalificerad majoritet. Idun, 216, 72* s. I.
54. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 25. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Norrbottens län. Beckman, 41 s. K.
55. Utredning med förslag angående utbildning av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning m. m. Heggström, 173 s. E.
56. Utredning angående organisationen av den finska för samlingen i Stockholm samt de tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg m. m. Av E. Schalling. Idun, 143 s. E.
57. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 13—14. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Hallands län samt Göteborgs och Bohus län. Beckman, 67 s. K.
58. Betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 2. Personal med teknisk utbildning m. fl. Beckman, 82 s. Fl.
59. Betänkande med förslag angående forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område m. m. Beckman, (2) 205 s. Jo.
60. Förslag till tryckfrihetsförordning. Norstedt, iv. 314 s. Ju.
61. Statens sjukhusutredning för år 1943. Betänkande 2 angående den lasarettsslutna B-sjukvården jämte anstaltsvården av kroniskt sjuka. Beckman, 120 s. I.
62. Fiskeredskapförsäkring. Betänkande avgivet av fiskeredskapförsäkringsutredningen. Am. Lundquist, 69 s. Jo.
63. Betänkande med förslag till byggande av fiskehamnar. Beckman, 276 s. K.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet.

BETÄNKANDE
ANGÅENDE REGLERING AV
ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDENA
FÖR VISS CIVIL PERSONAL INOM
STATSFÖRVALTNINGEN

DEL II
PERSONAL MED TEKNISK UTBILDNING M. FL.

AVGIVET AV
inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga

STOCKHOLM 1947
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[1916:1 47]

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Skrivelse till departementschefen</i>	5
<i>Inledning</i>	7
<i>Avd. I. Anställnings- och avlöningsförhållanden för ingenjörspersonal</i>	9
A. Allmän översikt	9
B. Den tekniska personalens utbildningsförhållanden	10
C. Redogörelse för statistisk undersökning	13
1. Tekniker vid den civila statsförvaltningen	13
2. Tekniker vid försvaret	22
D. Hittillsvarande löne- och befordringsförhållanden	24
1. Begynnelselöner m. m.	24
2. Löneförhöjningar	25
3. Väntetid till extra ordinarie anställning	26
4. Väntetid till ordinarie anställning	27
5. Kompetenskrav	27
6. Rekryteringsförhållanden	28
7. Vissa kompletterande upplysningar	29
E. Personalutredningens utlåtande och förslag	33
Inledning	33
1. Högskolingenjörer och därmed jämställda	34
2. Läroverksingenjörer	40
3. Institutsingenjörer	42
4. Vissa särskilda grupper av tekniker	44
a. Lantbruksingenjörer s. 45. b. Assistenten vid lantbruksingenjörso-	
rganisationen s. 46. c. Lantmätare s. 49. d. Mätningstekniker vid lantmäteri-	
staten s. 50.	
<i>Avd. II. Anställnings- och avlöningsförhållanden för vissa särskilda personalgrupper</i>	55
A. Biträdespersonal med kartritningsgöromål m. fl.	55
B. Meteorolog- och hydrologpersonal	61
1. Meteorologer och hydrologer	61
2. Meteorolog-, hydrolog- och laboratorieassistenter	65
C. Vissa läroverkslärare m. fl.	67
D. Landskanslistor och landskontorister	75
<i>Avd. III. Särskilda frågor</i>	79
A. Avvikelser från den normala befordringsgången beträffande ingenjörspersonal	79
B. Vissa tillämpningsfrågor samt övergångsanordningar	81

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. finansdepartementet.

1944 års personalutredning avgav den 17 september 1946 betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för kontorspersonal och amanuenspersonal (SOU 1946: 66) och anförde därvid, bland annat, att utredningen avsåge att i ett kommande betänkande framlägga resultatet av sitt arbete i fråga om den tekniska personalen ävensom vissa övriga ifrågakommande personalgrupper, i den mån särskild behandling av dessa befundes påkallad.

I anslutning till vad sålunda anförts framlägger personalutredningen i förevarande betänkande förslag i fråga om reglering av anställningsförhållandena för vissa av utredningen tidigare icke behandlade personalgrupper inom statsförvaltningen, nämligen viss personal med teknisk eller i viss mån liknande utbildning ävensom meteorologer och hydrologer, läroverkslärare m. fl. samt landskanslistor och landskontorister.

Den förberedande behandlingen av anställningsförhållandena för teknisk personal har inom utredningen handhåfts av en särskild sektion under ordförandeskap av ledamoten Carlsson och i övrigt bestående av ledamöterna Broström, Eriksson, Styrod och Woxén; sekreterargöromålen inom sektionen ha bestritts av e. o. andre kanslissekreteraren S. Åmark. Vid den statistiska bearbetningen av materialet har personalutredningen enligt Herr Statsrådets förordnande biträttats av numera aktuarien i medicinalstyrelsen Anna Lisa Agnell.

Till utredningen ha, för att tagas i övervägande vid utredningsuppdragets fullgörande, överlämnats genom Kungl. Maj:ts beslut

den 7 juli 1944 en av tekniska läroverkens ingenjörsförbund gjord framställning angående användning i statens tjänst av från tekniska läroverk utexaminerade ingenjörer;

den 17 januari 1947 en av nämnda förbund gjord framställning angående läroverksingenjörers avlöningsförhållanden m. m. samt

den 13 juni 1947 en av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut gjord framställning rörande avlönings- och befodringsförhållanden för viss personal.

Kungl. Maj:t har genom beslut nedannämnda dagar uppdragit åt personalutredningen att verkställa utredning och avgiva förslag

den 14 mars 1947 i fråga om befordringsgången för vissa icke-ordinarie lärare vid allmänna läroverk m. fl.,

den 11 april 1947 i fråga om befordringsgång och löneställning för vissa icke-ordinarie lärare vid de högre tekniska läroverken samt

den 1 augusti 1947 i fråga om befordringsgången för viss personal i hovrätterna och kammarrätten.

Till utredningen ha därjämte inkommit skrifter från personalsammanslutningar.

Personalutredningen får under återopande av det anförda värdsamt överlämna Betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen: II. Personal med teknisk utbildning m. fl.

I särskild skrivelse längre fram avger personalutredningen utlåtande i anledning av det utredningen meddelade uppdraget att inkomma med förslag i fråga om befordringsgången för viss personal i hovrätterna och kammarrätten.

Stockholm den 24 oktober 1947.

A. WESTLING

JANE BROSTRÖM

ALFRED CARLSSON

PER OLOF EKELÖF

ERNST ERIKSSON

ERNST HÖIJER

HELGA JOHANSSON

SVEN STYRUD

R. WOXEN

Nils M. af Malmborg

Inledning.

De för personalutredningens arbete gällande direktiven återfinnas i utredningens förra betänkande (SOU 1946: 66), till vilket utredningen får hänvisa.

Nämnda betänkande upptogs efter sedvanligt remissförfarande till behandling i 1947 års statsverksproposition (bilagan För flera huvudtitlar gemensamma frågor, s. 10 ff.), varvid förslaget huvudgrunder redovisades. Riksdagens beslut i ämnet anmäldes i skrivelse den 5 mars 1947, nr 56. Vad personalutredningen föreslagit vann i allt väsentligt Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, tills vidare dock med viss inskränkning beträffande automatiskt inrättande av ordinarie tjänster efter viss tids förlopp.

Den 30 juni 1947 har Kungl. Maj:t därefter utfärdat kungörelse (nr 436) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. Kungörelsen avser icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål, amanuenser, attachéer vid utrikesförvaltningen samt icke-ordinarie länsnotarier, länsbokhållare och taxeringsassistenter vid länsstyrelserna. Beträffande landsfogdeassistenter avses Kungl. Maj:t skola i särskild ordning meddela erforderliga föreskrifter.

Jämlikt stadgande i nämnda kungörelse skall, där i särskilda fall myndighet finner anledning ifrågasätta tillämpning av högre begynnelselön eller förmånligare befordringsgång än som följer av kungörelsens bestämmelser, myndigheten inhämta yttrande från en särskild nämnd, statens befordringsnämnd. Avvikelse från bestämmelserna om reglerad befordringsgång må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande vidtagas, med mindre myndigheten och nämnden äro ense om åtgärden. Kungl. Maj:t har den 5 september 1947 förordnat ordförande, ledamöter och suppleanter i berörda nämnd.

Den 1 juli 1947 har nytt avlöningsreglemente trätt i kraft för tjänstemän inom statsförvaltningen. De i förevarande betänkande använda lönegradsbeteckningarna och lönegradsnumren avse, där ej annat särskilt angivits, det nya reglementet. För underlättande av förståelsen av den följande framställningen anges här innebörden av de nya lönegradsbeteckningarna:

Beteckningen	Cg	avser	extra tjänsteman,
»	Cf	»	aspirant,
»	Ce	»	extra ordinarie tjänsteman,
»	Ca	»	ordinarie tjänsteman.

När i det följande anges visst lönegradsnummer, med eller utan nyssnämnd lönegradsbeteckning, utgår lönen med belopp, som framgår av omstående sammanställning:

Lönegrads- nummer	Lön för månad i lägsta löneklass, inkl. 12 %, i ortsgrupp		Lönegrads- nummer	Lön för månad i lägsta löneklass, inkl. 12 %, i ortsgrupp	
	3	5		3	5
4	326	355	16	589	641
5	343	373	17	613	666
6	363	394	18	637	693
7	384	418	19	668	726
8	405	441	20	699	759
9	429	466	21	740	805
10	454	493	22	785	853
11	477	519	23	831	904
12	500	543	24	879	955
13	522	568	25	932	1 008
14	544	591	26	986	1 062
15	567	616	27	1 043	1 119

AVD. I.

ANSTÄLLNINGS- OCH AVLÖNINGSFÖRHÅLLANDEN FÖR INGENJÖRSPERSONAL.

A. Allmän översikt.

Antalet i statlig tjänst anställda befattningshavare med teknisk utbildning har under de senaste årtiondena undergått en avsevärd ökning i samband med statsverksamhetens allmänna tillväxt inom verksamhetsområden, som i särskilt hög grad fordra tillgång på tekniskt skolad arbetskraft. För att skaffa sig nödigt underlag för ett bedömande av ifrågavarande personals anställnings- och avlöningsförhållanden har personalutredningen från verk och myndigheter tillhörande den civila statsförvaltningen införskaffat erforderliga uppgifter. Dessa hänföra sig till den 1 december 1945. Beträffande försvarets verk och inrättningar har visst, av försvarets tjänsteförteckningssakkunniga under våren och försommaren 1945 insamlat uppgiftsmaterial ställts till utredningens förfogande. Närmare redogörelse för den verkställda undersökningen — som sålunda grundar sig på ett material, vilket för närvarande är i någon mån föråldrat — lämnas i det följande. Inledningsvis torde här få meddelas vissa allmänna upplysningar rörande den tekniska personalens fördelning på olika verk och myndigheter. För samtlig dylik personal användes i det följande den gemensamma benämningen tekniker.

Enligt det föreliggande uppgiftsmaterialet utgjorde antalet tekniker vid de civila verken vid förenämnda tidpunkt 3 105, varav 1 038 ingenjörer med examen från teknisk högskola, 899 ingenjörer med examen från teknisk elementarskola (numera avvecklade), tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola, 1 070 tekniker med lägre teknisk examen samt 98 med annan teknisk eller ej angiven utbildning. I uppgiftsmaterialet ingår icke den lantmåteritekniska personalen. Vid försvarets verk och myndigheter funnos 1 584 tekniker, därav 321 högskolingenjörer, 416 ingenjörer med examen från tekniskt läroverk, 667 lägre tekniker och 180 med annan teknisk eller ej angiven utbildning.

Såsom härav framgår tillhörde ungefär två tredjedelar av de statsanställda teknikerna den civila statsförvaltningen och en tredjedel försvaret. Av den civila statsförvaltningens tekniker hade största delen eller fyra femtedelar anställning vid sex verk, vart och ett med mer än 100 befattningshavare. I främsta rummet kommer här väg- och vattenbyggnadsverket med 760 befattningshavare. Därefter märkas de tre kommunikationsverken telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk med respektive 656, 462 och 411 tekniker. På något

avstånd följa så byggnadsstyrelsen med länsarkitektorganisationen samt patent- och registreringsverket, för vilka redovisats 143 respektive 101 tekniker. Den återstående femtedelen fördelar sig på ett flertal verk, vart och ett med mindre än 100 tekniker. Bland dessa må nämnas riksförsäkringsanstalten, statens arbetsmarknadskommission, statens byggnadslånebyrå, lantbruksstyrelsen med lantbruksingenjörsorganisationen samt rikets allmänna kartverk.

Det alldeles övervägande antalet av de i utredningens material ingående befattningshavarna innehade civil tjänstemannaställning. Endast en mindre grupp, väsentligen omfattande tyg-, marin- och flygingenjörer, innehade civilmilitär ställning.

B. Den tekniska personalens utbildningsförhållanden.

Den tekniska personalen kan med hänsyn till föregående utbildning uppdelas i följande grupper, nämligen:

1. Ingenjörer med examen från teknisk högskola eller därmed jämförlig utbildning (högskolingenjörer);
2. Ingenjörer med examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola (läroverksingenjörer) samt
3. Övrig tekniskt utbildad personal.

Till grupp 1 hänförs de ingenjörer, som avlagt examen vid tekniska högskolan i Stockholm eller Chalmers tekniska högskola eller vid med dessa högskolor jämförlig utländsk högskola.

Grupp 2 omfattar de ingenjörer, som genomgått något av statens tekniska läroverk (gymnasier och fackskolor; dessa benämnas numera högre tekniska läroverk) eller ock statlig eller statsunderstödd enskild teknisk läroanstalt, som ur utbildningssynpunkt är jämförlig med nämnda läroverk. De tekniska utbildningsanstalter, som här avses, äro följande (enligt för budgetåret 1946/47 gällande organisation):

Högre tekniska läroverk:

Tekniska gymnasiet i Borås,

» fackskolan för maskinindustri i Eskilstuna,

» gymnasiet i Göteborg,

» » » Härnösand,

» » » Luleå,

Högre tekniska läroverket i Malmö,

Tekniska gymnasiet i Norrköping,

» » » Skellefteå,

Högre tekniska läroverket i Stockholm,

Elektrotekniska fackskolan i Västerås,

Tekniska gymnasiet i Örebro.

Statsunderstödda tekniska fackskolor:

Textilinstitutet i Borås,
Bergsskolan i Filipstad,
Lennings textiltekniska institut i Norrköping.

Grupp 3 är av tämligen heterogen sammansättning. Hithörande tekniker ha erhållit sin utbildning vid olika lägre tekniska läroanstalter. Läroanstalterna ifråga kunna lämpligen indelas i vissa huvudkategorier med skilda utbildningsmål, med eller utan statlig kontroll, enligt följande uppställning.

a) Kommunala, statsunderstödda skolor av typen Stockholms stads tekniska aftonskola, vilka äro underkastade statlig inspektion. Till denna kategori kunna hänföras — förutom nyssnämnda aftonskola — Örebro stads tekniska aftonskola samt Katrineholms och Hässleholms tekniska skolor.

b) Privata skolor såsom Stockholms tekniska institut, tekniska institutet i Stockholm, Göteborgs tekniska institut m. fl., vilka meddela dels för verk-mästare, vägmästare m. fl. avsedd utbildning, dels ock en mera omfattande teknisk utbildning.

c) Kommunala och privata skolor, vilka endast anordna kortare yrkeskurser. Hit höra exempelvis Bergslagens verkmästar- och teknikerskola i Sala och Kristinehamns praktiska skola.

d) Statliga realskolor och kommunala mellanskolor med tekniska linjer samt korrespondensinstitut med tekniska utbildningskurser.

Beträffande krav på förkunskaper, utbildningstid m. m. vid de skilda utbildningsanstalterna må följande anföras.

För inträde som ordinarie studerande vid teknisk högskola fordras formellt avlagd studentexamen eller examen vid tekniskt läroverk med godkända betyg i vissa ämnen. I praktiken har emellertid den omfattande konkurrensen om inträdesplatserna drivit fram krav på kvalificerade betyg, vilket medfört att flertalet inträdessökande nödgats underkasta sig kompletteringsstudier. Utöver teoretiska förkunskaper fordras viss tids praktik i det fack, inom vilket högskolestudierna avses skola bedrivas. Enligt uppgift uppgår den sammanlagda tiden för kompletteringsstudier och förberedande praktik till i genomsnitt omkring två år, varmed alltså inträdet i högskolan försenas. Vid de tekniska högskolorna förvärfvas civilingenjörsexamen, arkitektexamen eller lantmäterixamen efter en nominell studietid av fyra år samt bergsingenjörsexamen efter en studietid av fyra och ett halvt år.

De tekniska gymnasierna bygga sin tekniska utbildning på realexamen jämte minst två månaders praktik inom vederbörande fack. Lärotiden är i regel tre år. Under det första året bedrivs gemensam undervisning i grundläggande ämnen, medan under de följande åren differentiering av undervisningen sker på olika facklinjer. Under studietiden måste den studerande fullgöra ytterligare minst fyra månaders praktik. Avgångsexamen medför kompetens för inträde vid teknisk högskola och för anställning i vissa statliga befattningar.

Undervisningen vid de statliga tekniska fackskolorna är inriktad på ett visst fack, såsom maskinteknik, byggnadsteknik, elektroteknik, kemisk teknik etc. Lärotiden är två år. För inträde fordras normalt minst två års föregående praktik ävensom kunskaper i vissa ämnen, särskilt matematik, överstigande kraven i realexamen. I övrigt erfordras icke andra förkunskaper än dem som folkskolan skänker. Utbildningen är särskilt avsedd för dem, som vilja ägna sig åt praktisk ingenjörsvksamhet inom visst fack. Undervisningen bedrivs vid vissa skolor delvis i form av aftonkurser, varav följer viss förlängning av studietiden.

Beträffande de enskilda statsunderstödda fackskolorna i Borås, Filipstad och Norrköping gälla visserligen i någon mån avvikande bestämmelser angående förkunskaper, studietid m. m., men utbildningen vid dessa anstalter torde i avseende å omfattning och kvalitet kunna anses närmast jämförlig med den vid de statliga högre tekniska läroverken meddelade.

Ovriga icke-statliga tekniska undervisningsanstalters krav på förkunskaper för inträde, deras utbildningstider m. m. äro sinsemellan tämligen varierande. Av de olika institutens och skolornas prospekt kan visserligen utläsas, att de i regel anordna dels kortare kurser för inhämtande av tekniska kunskaper avpassade för förmän, verkmästare och likställda, dels ock längre kurser (s. k. ingenjörskurser) avsedda i främsta rummet för blivande konstruktörer, ritare, ingenjörsassistenten, arbetsledare och liknande. Då emellertid flertalet icke står under statlig kontroll och elevmaterialet på grund av bristen på mera bestämda fordringar för inträde är mycket heterogent, är det förenat med vissa svårigheter att söka åstadkomma en jämförande värdesättning av de särskilda skolornas kurser och examina ur utbildningssynpunkt. En mera allmän föreställning om värdet av den utbildning, som förevarande kategori av läroanstalter meddelar, torde dock kunna erhållas genom de studiemål, som de kommunala tekniska skolorna under statlig kontroll uppställa. I sådant hänseende torde Stockholms stads tekniska aftonskola kunna tjäna såsom exempel.

Nämnda skola är uppdelad på en lägre och en högre avdelning. Lärotiden i den förra avdelningen omfattar två år, och undervisningen är avsedd att bibringande grundläggande kunskaper för inträde i den högre avdelningen. Denna senare är fördelad på ett stort antal fack, med en studietid i varje av två eller undantagsvis av ett och ett halvt år, och har som studiemål att meddela den tekniska utbildning, som erfordras för verkmästare och förmän inom industrien ävensom för ritare och biträden å kontor med tekniska arbetsuppgifter.

I stort sett liknande organisation förete de kommunala tekniska skolorna i Hässleholm och Katrineholm, vilka därjämte meddela kortare specialkurser, exempelvis vägmästarkurser. Undervisningen är anordnad såsom dagskola och omfattar såväl två- å treterminskurser som ock fyra- å femterminskurser.

Vid de olika privata instituten varierar studietiden allt efter elevernas förkunskaper (folkskolutbildning, realexamen, studentexamen) och omfattar exempelvis i dagskolan vid det största av dem, Stockholms tekniska institut, mellan

ett och ett halvt och två och ett halvt år för den s. k. ingenjörskursen samt för samma kurs i aftonskolan mellan två och ett halvt och fyra år. Motsvarande tider för verkmästarkursen äro i dagskolan ett till ett och ett halvt år och i aftonskolan ett och ett halvt till tre år.

De tekniska institut och skolor, som endast meddela kortare specialkurser, samt de tekniska linjerna vid realskolor, kommunala mellanskolor och korrespondensinstitut torde här kunna förbigås, då de sakna intresse för bedömandet av i det följande framlagda förslag.

Personalutredningen anser sig i detta sammanhang böra erinra om vad de sakkunniga för den tekniska högskolundervisningens ordnande uttalat i sitt betänkande (SOU 1943: 34, s. 67—68) rörande behovet av en undersökning av den lägre tekniska undervisningen. Nämnda sakkunniga ha framhållit betydelsen av att det skapades garantier för att de studerande vid ifrågavarande anstalter erhöles skälig valuta för sina avgifter samt att en enhetlig norm för värdesättning av betygen från de olika anstalterna åvägabragtes. En dylik undersökning borde enligt dessa sakkunnigas mening även omfatta korrespondensinstitutens tekniska undervisning. Någon sådan undersökning torde hittills icke ha kommit till stånd.

C. Redogörelse för den statistiska undersökningen av teknikerpersonalens anställnings- och avlöningsförhållanden.

Till grund för den statistiska undersökningen av teknikerpersonalens sammansättning och befodringsförhållanden ligga beträffande anställda vid allmänna civilförvaltningen och de affärsdrivande verken ävensom sjökarteverket individuella uppgifter, vilka av befattningshavarna själva lämnats å från personalutredningen utsända uppgiftskort och granskats inom vederbörande verk. Beträffande anställda vid försvaret ha till grund för undersökningen legat uppgifter, som infordrats av försvarets tjänsteförteckningsakkunniga. Då sistnämnda uppgifter icke äro lika fullständiga som de som avse allmänna civilförvaltningens och de affärsdrivande verkens personal, har den i det följande lämnade redogörelsen för undersökningen ansetts böra uppdelas på två avdelningar, av vilka den ena avser den civila statsförvaltningens och den andra försvarets tekniker.

1. Tekniker vid den civila statsförvaltningen.

Sammansättning, utbildningsförhållanden m. m.

Enligt de av utredningen utsända uppgiftskorten skulle upplysningar lämnas om befattningshavarnas ålder, civilstånd, utbildning och tidpunkt för tillträde till statstjänst, som blivit fortlöpande, tidpunkter för tillträdande av ordinarie

befattningar, lönegrader och löneklasser vid varje befordran på ordinarie stadiet samt de långtidsförordnanden, som uppehållits efter den 30 juni 1939. Befattningshavare, anställda efter den 30 juni 1935, skulle dessutom lämna uppgifter om anställningar före tillträde av sådan statstjänst, som blivit fortlöpande. Efter den 30 juni 1939 anställda befattningshavare skulle lämna uppgift om begynnelselönen och sista månadsavlöning som arvodesanställd samt om de förmåner utöver arvode som i övrigt åtnjuts, såsom semester, avlöning under ledighet vid sjukdom eller olycksfall m. m. Därjämte skulle angivas tidpunkten för antagning till extra tjänsteman enligt 1925 eller 1928 års avlöningsbestämmelser samt tidpunkten jämte lönegrad och löneklass för antagning till extra tjänsteman enligt kungörelserna 1935: 394—400 eller enligt civila eller militära icke-ordinariereglementet. Tidpunkt för antagande till extra ordinarie tjänsteman, lönegrad och löneklass och tiden mellan varje befordran skulle upptagas för tjänsteman, som antagits enligt 1925, 1928 och 1935 års avlöningsbestämmelser eller enligt civila eller militära icke-ordinariereglementet. Enligt de givna anvisningarna skulle uppgiftskort lämnas beträffande befattningshavare under dåvarande 20 lönegraden, vilka fullständigt genomgått teknisk högskola, tekniskt läroverk eller vissa andra utbildningsanstalter för tekniker, såsom Göteborgs tekniska institut, Hässleholms och Katrineholms tekniska skolor, Bergslagens verkmästar- och teknikerskola i Sala, tekniska skolans i Stockholm linjer för maskinteknik och byggnadsteknik, Stockholms tekniska institut, tekniska institutet i Stockholm och Stockholms stads tekniska aftonskola. I fråga om personal i dåvarande lönegraderna 20—28 skulle uppgiftskort lämnas av samtliga befattningshavare med tekniska arbetsuppgifter. Personal i högre lönegrad än den 28:e samt befattningshavare, anställda för rent tillfälliga arbetsuppgifter, skulle icke ingå i undersökningen. Uppgifterna skulle avse förhållandena den 1 december 1945.

De inkomna uppgiftskorten ha kompletterats och maskinellt bearbetats hos socialstyrelsen. Befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna, vilka från kommunal tjänst övergått till statstjänst i samband med vägväsendets förstatligande den 1 januari 1944, samt sådana befattningshavare vid statens järnvägar, vilka övergått till statstjänst vid förstatligandet av enskilda järnvägar, ha icke ansetts böra medtagas i den i det följande lämnade redogörelsen. Antalet tekniker i de sålunda uteslutna grupperna uppgår till 355, till övervägande delen personer med lägre teknisk utbildning.

Med nämnda inskränkningar omfattar undersökningen 2 750 tekniker fördelade på 35 olika verk och myndigheter. Största antalet tekniker har redovisats vid telegrafverket, statens järnvägar, väg- och vattenbyggnadsverket samt statens vattenfallsverk, där antalet dylika befattningshavare uppgått till respektive 656, 435, 432 och 411.

Av teknikerna voro 1 035 ordinarie, 753 extra ordinarie och 105 extra tjänstemän samt 857 arvodesanställda. Ordinarie tjänstemän förekommo främst i dåvarande lönegraderna 15 (86 tjänstemän), 17 (114 tjänstemän), 20 (171 tjänstemän), 24 (87 tjänstemän), 26 (178 tjänstemän) och 27 (129 tjänstemän). Av de

extra ordinarie tjänstemännen återfunnos de flesta i lönegraderna 15 (194 tjänstemän), 17 (86 tjänstemän), 20 (75 tjänstemän), 22 (76 tjänstemän) och 24 (95 tjänstemän). De extra tjänstemännen förekommo främst i lönegraderna 15, 18 och 20.

I nedanstående tabell 1 ha teknikerna fördelats efter utbildning. Såsom av tabellen framgår, hade 1 009 examen från teknisk högskola, 515 från tekniskt gymnasium, 359 från teknisk fackskola och 809 från lägre teknisk skola samt 58 annan utbildning.

Tabell 1. Antalet tekniker fördelade på myndigheter och efter utbildning.

M y n d i g h e t	Hela antalet	Därav med utbildning vid				
		tekn. högskola	tekn. gymn.	tekn. fackskola	lägre tekn. skola	annan läroanstalt
Statens arbetsmarknadskommission	57	12	4	3	38	—
Statens byggnadslånebyrå	44	7	3	22	12	—
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	71	54	12	1	4	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna	432	169	36	7	217	3
Statens väginstitut	17	4	2	1	7	3
Statens geotekniska institut	27	8	2	—	17	—
Byggnadsstyrelsen o. länsarkitektorganisationen	143	65	10	31	35	2
Kontrollstyrelsen	12	3	2	—	1	6
Mynt- och justeringsverket	10	2	2	1	—	5
Lantbruksstyrelsen och lantbruksingenjörsorganisationen	53	10	11	6	26	—
Egnahemsstyrelsen	30	4	2	—	24	—
Rikets allmänna kartverk	40	21	—	—	5	14
Kommerskollegium	30	16	7	6	1	—
Statens provningsanstalt	30	7	2	3	17	1
Flygtekniska försöksanstalten	20	6	5	1	8	—
Lotsstyrelsen	15	6	—	2	4	3
Patent- och registreringsverket	101	101	—	—	—	—
Telegrafverket	656	144	223	156	129	4
Statens järnvägar	435	187	120	57	69	2
Statens vattenfallsverk	411	150	59	50	149	3
Domänverket	28	6	—	2	18	2
Luftfartsverket	27	10	4	4	9	—
Övriga	61	17	9	6	19	10
Summa	2 750	1 009	515	359	809	58

Vid den i tabellen gjorda fördelningen ha till de tekniska fackskolorna räknats, förutom de rent statliga skolorna, även tekniska skolans i Stockholm linjer för maskinteknik och byggnadsteknik samt bergsskolan i Filipstad samt till de tekniska gymnasierna, tekniska elementarskolan i Borås och Chalmers tekniska instituts lägre avdelning. Till gruppen »annan läroanstalt» ha förts dels 34 befattningshavare med examen från filosofisk fakultet vid universitet eller högskola, dels sådana befattningshavare som innehåft befattning i lägst dåvarande 20 lönegraden men icke genomgått den tekniska utbildning, som anvisats i anvisningarna till uppgiftskorten. Vidare ha hit förts enstaka befattningshavare med examen från lantbrukshögskolan, skogshögskolan eller handelshögskola eller med sjökaptensexamen. I dessa fall ha myndigheterna an-

givit, att i stället för befattningshavare med denna utbildning skulle kunnat anställas tjänstemän med ingenjörsutbildning.

Förutom rent teknisk utbildning hade 159 av tjänstemännen ytterligare utbildning vid filosofisk fakultet eller handelshögskola eller ock i form av specialkurs vid teknisk högskola, kurs i arbetsstudier, övermaskinistexamen m. m. Av högskolingenjörerna hade sålunda 57 ytterligare utbildning, varav 15 vid filosofisk fakultet. Bland tekniker med annan utbildning än teknisk högskola hade 29 genomgått specialkurser vid teknisk högskola, 13 genomgått lantmannaskola och 14 avlagt övermaskinistexamen.

Tekniker utexaminerade från teknisk högskola, tekniskt gymnasium och teknisk fackskola ha vidare kunnat fördelas på de fack, inom vilka de utbildats. Av högskolingenjörer hade sålunda 385 utbildats inom fackavdelning för väg- och vattenbyggnad; motsvarande antal med utbildning inom annan fackavdelning var för elektroteknik 329, för maskinteknik och mekanisk teknologi 144 och för arkitektur 58. Av de tekniker, som genomgått tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola, hade 195 utbildats inom elektroteknisk linje, 187 inom maskinbyggnads- och mekanisk-teknisk linje, 73 inom allmän teknisk linje och 62 inom byggnadsteknisk linje. Tekniker med utbildning vid lägre tekniska skolor ha icke kunnat fördelas på fackavdelningar.

Inemot hälften av antalet redovisade tekniker synes ha erhållit statsanställning omedelbart efter utbildningens avslutande. I övrigt ha teknikerna innehaft anställning i kommunal eller enskild tjänst, innan de tillträtt fortlöpande anställning i statens tjänst. Vissa ha även tidigare innehaft statstjänst men avbrutit densamma för längre tid än tre månader. Efterföljande tabell upptager antalet tekniker med dylik tidigare anställning samt mediansiffror för den tidigare anställningstiden.

Tabell 2. Antal tekniker med tidigare statlig, kommunal eller privat anställning och tid för sådan anställning.¹

M y n d i g h e t	Högskolingenjörer		Läroverksingenjörer		Övriga tekniker	
	Antal	År	Antal	År	Antal	År
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	32	5·2	11	9·2	2	·
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna	25	4·3	16	6·7	18	7·8
Byggnadsstyrelsen o. länsarkitektorganisationen	53	3·9	22	4·6	34	5·3
Patent- och registreringsverket	43	3·4	—	—	—	—
Telegrafverket	25	1·7	98	2·3	71	3·7
Statens järnvägar	63	1·8	56	5·9	27	4·3
Statens vattenfallsverk	34	3·5	68	4·1	107	3·7
Övriga verk	82	4·7	73	10·5	144	5·4
Summa	357	3·6	344	5·8	403	4·5

¹ Årssiffrorna angiva medianvärden. Medianvärden ha här liksom i följande tabeller icke beräknats för grupper understigande 10 befattningshavare. Dessa markeras i förekommande fall med en punkt.

I tiden för tidigare anställning ingår såsom redan nämnts även sådan stats-tjänst, som icke varit sammanhängande med den fortlöpande statsanställningen. Av 1 316 tekniker hade sålunda icke mindre än 444 tidigare innehåft statstjänst. Större antal befattningshavare med tidigare statsanställning förekommer vid byggnadsstyrelsen med länsarkitektorganisationen, telegrafverket, statens järnvägar samt statens vattenfallsverk, och antalet dylika uppgår vid dessa myndigheter till respektive 23, 62, 39 och 65. Den höga genomsnittssiffran för tekniker anställda vid »övriga verk» beror på att vissa av dessa verk organiserats relativt sent och att de behövt tillgång till personal med erfarenhet från tidigare kommunal eller enskild tjänst. Vid statens byggnadslånebyrå och statens geotekniska institut hade 39 av 44 respektive 26 av 27 haft längre eller kortare anställning före den fortlöpande statstjänstens början.

Befordringsförhållanden m. m.

Teknikernas befordringsförhållanden belysas här nedan genom angivande av genomsnittliga väntetider för erhållande av extra, extra ordinarie och ordinarie befattning.

Tabell 3. Väntetid i år för erhållande av extra, extra ordinarie och ordinarie anställning.

Anställningsår	Väntetid till första anställning såsom								
	extra			extra ordinarie			ordinarie		
	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker
1926—30	0·8	·	—	4·7	4·5	5·1	7·0	7·4	9·6
1931—35	1·0	·	2·1	2·5	3·3	3·8	6·0	7·7	9·1
1936—40	0·4	1·5	1·8	1·2	3·1	2·9	5·1	6·9	5·7
1941—45	0·3	0·6	0·9	1·2	2·2	1·3	2·5	·	·
Samtliga	0·4	1·0	1·3	1·3	2·9	2·4	5·0	7·0	6·0

Av tabellen framgår, att väntetiderna under senare år icke oväsentligt nedgått. Efterföljande tabell 4 utvisar de variationer i väntetiderna till första extra ordinarie och första ordinarie befattning, som förekomma vid de verk, som ha de flesta teknikerna.

Den genomsnittliga lönegrad, i vilken första extra ordinarie anställning vunnits, var för högskolingenjörer dåvarande lönegrad 20, för läroverksingenjörer lönegrad 15 och för övriga tekniker lönegrad 11. Motsvarande lönegrad för första ordinarie anställning var för högskolingenjörer dåvarande lönegrad 21, för läroverksingenjörer och övriga tekniker lönegrad 15. Betydande olikheter förefinnas emellertid i lönegradsplaceringen för den första extra ordinarie och första ordinarie anställningen vid de olika verken.

Tabell 4. Väntetider i år till första extra ordinarie och första ordinarie anställning vid vissa större verk.

M y n d i g h e t	Väntetid till första					
	extra ordinarie anställning			ordinarie anställning		
	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker
Riksförsäkringsanstalten med yrkesinspektionen	0·2	0·2	—	4·7	4·7	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna.....	4·1	3·6	4·3	6·5	7·1	2·1
Byggnadsstyrelsen o. länsarkitektorganisationen	1·3	—	—	—	—	—
Patent- och registreringsverket.....	1·1	—	—	11·0	—	—
Telegrafverket.....	1·3	3·2	3·4	5·7	7·8	9·3
Statens järnvägar.....	1·3	1·8	2·8	2·7	3·5	4·5
Statens vattenfallsverk.....	1·1	1·2	1·5	11·6	18·5	9·6

Efterföljande tabeller 5 a och 5 b utvisa fördelningen på lönegrader vid erhållande av första extra ordinarie respektive första ordinarie tjänst. Tabellerna upptaga endast sådana tekniker, som under de angivna tidsperioderna inträtt i statstjänst och tillika erhållit extra ordinarie eller ordinarie tjänst. I enstaka fall redovisas tjänstemän, som övergått från ett verk till ett annat, vid det verk där de vid tiden för uppgiftslämnandet tjänstgjorde.

I viss utsträckning har fortsatt befordran som extra ordinarie erhållits. Detta har förekommit främst vid patent- och registreringsverket, varvid befordran av högskolingenjör skett till dåvarande lönegraden 22, samt vid telegrafverket och statens vattenfallsverk, där befordran erhållits till dåvarande lönegraderna 22 och 24 respektive 22, 24, 26 och 27. Läroverksingenjörerna vid telegrafverket och statens järnvägar ha i viss utsträckning erhållit befordran till 20 lönegraden och vid statens vattenfallsverk till lönegraderna 15, 17, 20 och 22. Tekniker från lägre teknisk skola ha i en del fall befordrats till lönegrad 15 och 17 vid telegrafverket och statens vattenfallsverk.

Arvodesanställda tekniker ha icke medtagits i sistnämnda två tabeller. Antalet tekniker med arvoden uppgick till 857.

I följande tabell 6 har angivits den procentuella fördelningen av teknikerna på ordinarie, extra ordinarie och extra tjänstemän samt arvodesanställda tjänstemän ävensom de lönegradsplacerade tjänstemännens genomsnittliga lönegrader. Tabellen har begränsats till att omfatta tekniker anställda under åren 1937—1945.

Uppgift om arvodesbeloppens storlek har icke ansetts böra medtagas i tabell 6, då uppgiftskorten endast lämna upplysning om arvodets storlek vid anställningens början samt vid uppgiftstillfället men icke under mellantiden. Begynnelselönen utgjorde i medeltal för under år 1941 anställda högskolingenjörer 491 kronor och för under samma år anställda läroverksingenjörer

Tabell 5 a. Teknikernas lönegradsplacering (i absoluta tal) vid vissa verk vid erhållande av första extra ordinarie tjänst åren 1936—1940 och 1941—1945.

	Anställningsår											
	1936—1940						1941—1945					
	a) Högskolingengjörer											
	Lönegrader						Lönegrader					
	16	17	18	20	21	övriga	16	17	18	20	21	övriga
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	1	—	3	11	1	—	—	—	6	2	1	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna ..	—	7	—	2	12	—	—	—	—	—	5	1
Byggnadsstyrelsen och länsarkitektorganisationen	—	1	—	—	17	1	—	—	1	—	18	3
Patent- och registreringsverket	15	—	5	—	—	—	—	—	4	20	—	3
Telegrafverket	—	—	—	32	—	3	—	—	—	11	—	—
Statens järnvägar	—	—	1	30	—	1	—	—	—	51	—	5
Statens vattenfallsverk	—	21	—	5	—	3	—	34	—	8	—	5
	b) Läroverksingenjörer											
	Lönegrader						Lönegrader					
	12	15	16	17	20	övriga	12	15	16	17	20	övriga
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	—	—	7	—	—	1	—	—	3	—	—	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna ..	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1
Byggnadsstyrelsen och länsarkitektorganisationen	—	1	—	—	4	1	—	1	—	—	1	1
Telegrafverket	—	95	1	—	1	10	—	58	1	—	1	—
Statens järnvägar	—	7	—	—	11	6	—	18	—	—	5	2
Statens vattenfallsverk	8	6	—	3	2	5	10	5	—	2	2	10
	c) Övriga tekniker											
	Lönegrader						Lönegrader					
	8	10	11	12	15	övriga	8	10	11	12	15	övriga
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna ..	—	—	—	—	2	4	—	—	—	1	3	2
Telegrafverket	—	—	12	—	9	8	—	—	2	—	9	7
Statens järnvägar	2	—	3	—	1	10	2	2	2	—	3	4
Statens vattenfallsverk	14	11	—	6	7	10	15	10	—	11	5	5

och övriga tekniker respektive 382 kronor och 366 kronor, allt för månad. Begynnelselönen för de arvodesanställda teknikerna har under de följande åren undergått ökning och utgjorde för år 1945 i genomsnitt för månad för högskolingengjörer 548 kronor, för läroverksingenjörer 471 kronor och för lägre tekniker 457 kronor.

Av visst intresse äro även uppgifterna om de förmåner utöver lön, som de arvodesanställda teknikerna ägt åtnjuta.

Tabell 5 b. Teknikernas lönegradsplacering (i absoluta tal) vid vissa verk vid
erhållande av första ordinarie tjänst åren 1936—1940 och 1941—45.

	Anställningsår							
	1936—1940				1941—1945			
	a) Högskolingenjörer							
	Lönegrader				Lönegrader			
20	21	24	övriga	20	21	24	övriga	
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	—	13	2	—	—	5	—	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna	1	12	1	8	—	2	3	3
Byggnadsstyrelsen och länsarkitektorganisationen	—	1	1	—	—	—	—	1
Patent- och registreringsverket ..	—	—	10	—	—	—	—	—
Telegrafverket	27	—	—	1	—	—	—	—
Statens järnvägar.....	27	—	—	5	39	—	1	4
Statens vattenfallsverk	—	—	—	3	—	—	—	—
	b) Läroverksingenjörer							
	Lönegrader				Lönegrader			
	15	16	20	övriga	15	16	20	övriga
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	—	6	—	1	—	—	—	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna	—	—	—	5	—	—	—	—
Telegrafverket	49	1	—	9	—	—	—	—
Statens järnvägar.....	8	—	16	—	2	—	2	—
Statens vattenfallsverk	—	—	—	1	—	—	—	—
	c) Övriga tekniker							
	Lönegrader				Lönegrader			
	11	15	20	övriga	11	15	20	övriga
Riksförsäkringsanstalten och yrkesinspektionen	—	—	—	2	—	—	—	—
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna	—	—	—	3	—	—	—	8
Telegrafverket	1	4	—	3	—	—	—	1
Statens järnvägar.....	4	2	2	7	—	1	—	4
Statens vattenfallsverk	—	1	—	1	—	—	—	—

Av de arvodesanställda högskolingenjörerna hade 101 rätt till semester och avlöning under sjukledighet motsvarande vad som utgått till extra ordinarie tjänstemän. 79 av dessa voro anställda vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna. 39 högskolingenjörer erhöles semester motsvarande vad som tillkommit extra tjänstemän. Av dessa voro 16 anställda i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna och 13 vid statens vattenfallsverk. Vid statens byggnadslånebyrå och civilförsvarsstyrelsen erhöles

Tabell 6. Procentuell fördelning av teknikeranställda efter anställningsform åren 1937—1945.

År från anställningens början	Antal tekniker i procent av totala antalet				Medianlönegrad		
	Ord.	Eo	Ex	Arv.-anst.	Ord.	Eo	Ex
<i>A) Högskolingenjörer</i>							
0 år	1.3	7.9	23.6	67.2	.	21	18
0.5 "	1.7	14.8	24.6	58.9	.	20	18
1.0 "	2.7	33.5	22.6	41.2	22	20	18
2.0 "	14.7	51.6	6.9	26.8	21	20	18
3.0 "	23.9	47.9	4.8	23.4	20	20	20
4.0 "	28.3	43.7	5.4	22.6	21	20	21
5.0 "	27.5	46.0	3.7	22.8	21	21	.
6.0 "	38.0	39.8	4.1	18.1	21	22	.
7.0 "	45.0	37.0	6.0	12.0	21	22	.
8.0 "	48.1	38.4	7.7	5.8	22	24	.
<i>B) Läroverksingenjörer</i>							
0 år	0.9	7.8	5.8	85.5	.	17	15
0.5 "	2.9	16.8	12.1	68.2	.	17	15
1.0 "	4.1	28.0	11.0	56.9	20	16	15
2.0 "	7.9	42.6	7.9	41.6	16	15	15
3.0 "	10.6	54.5	6.6	28.3	19	15	17
4.0 "	11.9	71.2	4.5	12.4	17	15	.
5.0 "	15.4	73.3	3.6	7.7	20	15	.
6.0 "	23.9	67.0	3.5	5.6	19	15	.
7.0 "	23.8	69.0	2.4	4.8	15	15	.
8.0 "	38.6	56.9	—	4.5	15	17	—
<i>C) Övriga tekniker</i>							
0 år	0.9	2.7	9.1	87.3	.	15	11
0.5 "	1.2	7.3	14.1	77.4	.	15	10
1.0 "	1.6	14.0	14.0	70.4	.	12	11
2.0 "	9.4	28.3	16.1	46.2	16	12	11
3.0 "	4.9	42.1	14.4	38.6	19	12	12
4.0 "	7.5	51.3	12.6	28.6	17	15	15
5.0 "	11.7	60.4	7.8	20.1	16	15	15
6.0 "	20.8	55.0	4.2	20.0	16	15	.
7.0 "	14.0	61.4	3.5	21.1	.	15	.
8.0 "	21.4	60.7	—	17.9	.	14	—

sammanlagt 10 tjänstemän semester, sjukledighet och löneförmåner vid olycksfall i tjänsten efter vad som stadgats i fråga om tjänstemän vid de statliga krisorganen. Dessutom erhöles 47 civilingenjörer semester enligt särskilda bestämmelser. 32 tekniker ha vidare erhållit lön vid sjukledighet efter olika grunder. I vissa av dessa fall ha befattningshavarna, såsom vid statens provningsanstalt, fått behålla $\frac{2}{3}$ av lönen under 90 sjukdagar.

Arvodesanställda läroverksingenjörer vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission m. fl. myndigheter ha erhållit semester, sjukledighet och lön vid olycksfall i tjänsten motsvarande vad som fastställts för extra ordinarie tjänstemän. Förmåner motsvarande vad extra tjänstemän åtnjutit ha tillkommit 42 läroverksingenjörer. Vid telegrafverket

ha 43 ingenjörer erhållit semester motsvarande vad som tillkommit ordinarie tjänstemän, och vid statens järnvägar ha 25 befattningshavare erhållit semester efter samma grunder som extra tjänstemän.

Bland övriga tekniker ha icke mindre än 82 åtnjutit semester, sjukledighet och tjänstledighet motsvarande vad som tillkommit extra ordinarie tjänstemän. Av dessa har största antalet tjänstgjort vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vägförvaltningarna. Semester, sjukledighet och ersättning vid olycksfall i tjänsten motsvarande vad som tillkommit extra tjänstemän har utgått till 138 tjänstemän.

2. Tekniker vid försvaret.

De av försvarets tjänsteförteckningssakkunniga insamlade uppgifterna från försvarets verk och myndigheter (utom sjökarteverket) ha avsett befattningshavarnas placering i lönegrad och löneklass eller åtnjutande av arvode, deras ålder och utbildning ävensom deras kompetenskrav för olika befattningar. Antalet befattningshavare, som omfattas av undersökningen, understiger sannolikt något det antal tekniker, som innehade anställning vid försvaret vid de i uppgifterna avsedda tidpunkterna.

Teknikerna vid försvaret ha med hänsyn till sin utbildning uppdelats på tre grupper på samma sätt som teknikerna vid den civila statsförvaltningen, nämligen sådana med utbildning från teknisk högskola, från tekniskt läroverk och från vissa lägre tekniska utbildningsanstalter. Av nedanstående tabell framgår antalet i de olika grupperna ävensom deras uppdelning på ordinarie, extra ordinarie m. m.

Tabell 7. Antalet tekniker vid försvaret fördelade med hänsyn till utbildning och anställningsform.

Utbildning	S:a	D ä r a v				% av totala antalet
		ord.	e.o.	extra	arv.-anst.	
Teknisk högskola	321	133	71	56	61	20·3
Tekniskt läroverk	416	15	179	132	90	26·3
Lägre teknisk skola	667	5	187	340	135	42·2
Annant utbildning ¹	180	8	52	45	75	12·2
Summa	1 584	161	489	573	361	100·0
%	100	10·1	30·9	36·2	22·8	

¹ Till denna kategori ha hänförs även tekniker, för vilka icke uppgivits någon teknisk utbildning.

Tekniker till större antal förekomma vid krigsmaterielverket, försvarets fabriksverk, arméförvaltningen, marinförvaltningen, örlogsvarven, flygförbanden och de centrala flygverkstäderna.

Den följande redogörelsen har, i likhet med vad som i det föregående skett beträffande den civila statsförvaltningen, begränsats till tekniker, vilka innehaft befattning i högst dåvarande 28 lönegraden. Ordinarie befattning i högst nyssnämnda lönegrad innehades av 139 tekniker. Av dessa voro 44 placerade i dåvarande lönegrad 27, 22 i lönegrad 26 och 39 i lönegrad 24. Extra ordinarie befattningar innehades av 489 tekniker, därav 24 i lönegrad 25, 51 i lönegrad 24, 98 i lönegrad 21, 113 i lönegrad 18, 82 i lönegrad 15 och 26 i lönegrad 11. Av de extra tjänstemännen innehade 25 befattning i lönegrad 24, 34 i lönegrad 21, 52 i lönegrad 20, 104 i lönegrad 18, 42 i lönegrad 17 och 69 i lönegrad 15.

För att belysa teknikernas åldersfördelning och genomsnittliga placering i lönegrad vid olika ålder och utbildning har efterföljande tabell upprättats. Ur jämförelsesynpunkt ha i tabellen även upptagits motsvarande uppgifter för de till den civila statsförvaltningen hörande verken.

Tabell 8. Lönegradsplacerade teknikers ålder och genomsnittliga lönegradsplacering.

Ålder	Antal tekniker			Genomsnittlig lönegradsplacering (medianlönegrad)								
	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Ordinarie			Extra ordinarie			Extra		
				Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker	Högskolingenjörer	Läroverksingenjörer	Övriga tekniker
<i>Försvaret</i>												
20—24 år.....	—	13	35	—	—	.	—	—	—	—	15	12
25—29 ».....	42	114	184	21	—	.	22	18	15	21	16	16
30—34 ».....	69	79	142	24	.	.	24	19	17	24	19	18
35—39 ».....	68	40	76	26	.	.	24	21	18	23	20	18
40—44 ».....	20	27	31	27	—	—	25	21	20	—	17	19
45—49 ».....	23	22	29	27	—	—	24	19	17	—	21	16
50 år och däröver..	24	30	35	27	16	—	23	19	19	—	22	18
<i>Övriga verk</i>												
20—24 år.....	16	119	91	—	.	.	.	15	10	.	.	.
25—29 ».....	204	192	249	20	15	11	20	15	15	20	.	12
30—34 ».....	245	174	211	21	17	15	22	17	15	26	.	.
35—39 ».....	188	106	144	26	17	17	22	18	16	.	.	.
40—44 ».....	94	63	64	26	20	17	24	21	.	—	.	—
45—49 ».....	82	63	39	27	21	20	21	.	.	—	.	.
50 år och däröver..	186	159	68	27	21	21	.	21	.	.	.	—

Av tabellen framgår, att högskolingenjörerna genomgående erhålla högre lönegradsplacering än övriga tekniker, i det att de i genomsnitt äro placerade 4—5 lönegrader över läroverksingenjörerna. Gruppen »övriga tekniker» är i icke obetydlig utsträckning placerad några lönegrader under läroverksingenjörerna. Det bör observeras, att vid beräkningen av de i tabellen angivna mediantalen endast medtagits befattningshavare i dåvarande 28 lönegraden och lägre grader.

D. Hittillsvarande löne- och befordringsförhållanden för tekniker.

I samband med infor drande från den civila statsförvaltningens verk och myndigheter av vissa uppgifter rörande hos dem anställda tekniker anmodades myndigheterna att även lämna upplysningar om vilken begynnelselöne som tillämpades vid nyanställning av tekniker, vilka löneförhöjningar som plägade medgivas före antagandet till extra ordinarie tjänsteman, förekommande normala väntetider för erhållande av befordran till extra ordinarie och ordinarie befattning ävensom vanligen tillämpad lönegradsplacering i sådana befattningar. Uppgift skulle vidare lämnas om de kompetenskrav, som uppställts för erhållande av anställning, huruvida svårigheter förefunnits att tillfredsställande besätta teknikerbefattningar, huruvida stor avgång förekommit samt i så fall om möjligt anledningen härtill. Av de i anledning härav i början av år 1946 inkomna svarsskrivelserna inhämtas i huvudsak följande.

1. Begynnelselöner m. m.

Vid verk med större teknisk personal ha merendels särskilda regler rörande begynnelselöner och befordringgång funnits utformade. Enär nyanställning och befordran vid verk med litet antal tekniker endast skett vid enstaka tillfällen och behov av särskilda regler i angivna hänseende därför icke förefunnits, saknas i allmänhet sådana uppgifter från dessa senare verk.

I regel ha olika begynnelselöner och befordringgång tillämpats för högskolingenjörer, läroverksingenjörer samt tekniker med utbildning från lägre teknisk skola.

Begynnelselönen för högskolingenjörer har vid statens järnvägar utgått i form av arvode motsvarande dåvarande löneklass 16 eller 17 eller i form av arvode av 460 kronor jämte 20,7 % tillägg. Statens vattenfallsverk har i regel betalat 550 kronor i Stockholm och eljest 475—500 kronor och telegrafverket arvode motsvarande löneklass 15. Lönegrad Ex 18 har tillämpats vid patent- och registreringsverket, och vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ha tillämpats lönegraderna Ex 15 eller Ex 18 eller arvode motsvarande högst 23 löneklassen.

Läroverksingenjörer, varmed här förstås tekniker med examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola, ha vid statens järnvägar erhållit begynnelsearvode motsvarande 11 eller 13 löneklassen, i undantagsfall 7 löneklassen, eller arvode varierande mellan 360—410 kronor jämte 20,7 % tillägg. Vid telegrafverket har motsvarande arvode utgått enligt 8 löneklassen och sedan den 1 oktober 1945 enligt 11 löneklassen. Vid statens vattenfallsverk har utbetalats arvode motsvarande löneklasserna 7—9. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har i regel anställt läro-

verksingenjörer i lönegrad Ex 12 eller Ex 15. Vid statens väginstitut och vid flygtekniska försöksanstalten har arvodet för nyanställda varierat mellan 350 och 400 kronor.

Till tekniker med utbildning vid lägre läroanstalter har vid statens järnvägar utbetalats arvode motsvarande 4—7 löneklasserna, vid telegrafverket 3—4 löneklasserna och vid statens vattenfallsverk 1—5 löneklasserna.

Vid flertalet verk har tjänstgöringen under den första anställningstiden haft form av provtjänstgöring. Vid patent- och registreringsverket har tillämpats en provtjänstgöring av ett år, varvid de anställda haft att genomgå särskild utbildningskurs. Telegrafverket och statens vattenfallsverk ha tillämpat ett års provtjänstgöring, under det att provtjänstgöringen vid statens järnvägar uppgått till ett och ett halvt år. Kortare provtjänstgöring än ett år har tillämpats vid riksförsäkringsanstalten, där den varierat mellan ett halvt och ett år. Vid flygtekniska försöksanstalten har densamma uppgått till ett halvt år. Vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, civilförsvarsstyrelsen och postverket har tillämpats en provtjänstgöringstid uppgående till högst fyra månader.

I vissa fall ha de anställda under den första anställningstiden åtnjutit vissa särskilda förmåner utöver lön eller arvode. Sålunda har nyanställd vid statens vattenfallsverk erhållit de förmåner utöver avlöning, som enligt civila icke-ordinariereglementet tillkommit aspirant. Vid statens järnvägar ha efter de första sex månaderna av provtjänstgöringen vederbörande erhållit de särskilda förmåner, som tillkommit aspirant i vissa lönegrader; högskol- och läroverksutbildade tekniker vid huvudverkstäderna ha dock omedelbart erhållit fri läkarvård. Vid telegrafverket har nyanställd under provtjänstgöringen åtnjutit semester enligt civila icke-ordinariereglementet, sjukvård enligt föreskrifterna i civila avlöningsreglementet samt sjukavlöning med halva lönen under tre månader. Nyanställd med lägre teknisk utbildning vid radiodistriktet har åtnjutit förmåner motsvarande aspirants.

2. Löneförhöjningar.

Löneförhöjningar ha medgivits i viss utsträckning, innan extra ordinarie anställning vunnits.

Vid statens järnvägar ha sålunda högskolingenjörer efter sex månaders tjänstgöring erhållit arvode enligt dåvarande 17 löneklassen eller arvode med 510 kronor jämte 20,7 % tillägg. Vid lotsstyrelsen, statens väginstitut, statens provningsanstalt och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har lönehöjning ägt rum varje år med en löneklass från dåvarande löneklass 16 till löneklass 22. Vid statens vattenfallsverk, telegrafverket samt patent- och registreringsverket har däremot ingen löneförhöjning medgivits, innan extra ordinarie tjänst erhållits.

Läroverksingenjörer ha vid statens järnvägar vanligen efter sex månaders tillfällig anställning fått arvodet höjt till belopp motsvarande dåvarande

löneklass 12 eller 14 eller har detsamma ökats till 410—460 kronor jämte 20,7 % tillägg. Vid telegrafverket ha läroverksingenjörer under 7—17 anställningsmånaderna uppburit arvode enligt 12 löneklassen och under 18—23 anställningsmånaderna enligt 13 löneklassen. Denna ordning har tillämpats sedan den 1 oktober 1945. Vid statens väginstitut har ersättningen efter sex månader höjts från 350—400 kronor till 500—575 kronor, och vid flygtekniska försöksanstalten har efter sex månader medgivits en löneförhöjning för månad av 25—50 kronor. Vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ha läroverksingenjörer och tekniker med lägre utbildning efter ett halvt till ett år erhållit avlöning motsvarande löneklass 8 och efter ytterligare ett till två år avlöning motsvarande löneklass 12.

Institutsingenjörer ha vid statens järnvägar efter sex månader erhållit avlöning enligt 5—8 löneklasserna och vid telegrafverket efter ett år enligt löneklass 5 och efter ytterligare ett år enligt löneklass 7. Vid statens vattenfallsverk ha icke tillämpats några löneförhöjningar före antagande till extra ordinarie tjänst vare sig för läroverks- eller för institutsingenjörer.

3. Väntetid till extra ordinarie anställning.

Endast ett fåtal verk har kunnat angiva väntetiden före erhållande av extra ordinarie tjänst. För högskolingenjörer vid statens vattenfallsverk, telegrafverket och patent- och registreringsverket har denna tid uppgått till ett år. Vederbörande ha vid telegrafverket samt patent- och registreringsverket placerats i dåvarande lönegrad Eo 20 och vid vattenfallsverket i lönegrad Eo 17. Högskolingenjör har vid statens järnvägar efter ett och ett halvt till två och ett halvt års tjänstgöring erhållit befattning i lönegrad Eo 20. Vid mynt- och justeringsverket har i regel efter ett år befordran skett till befattning i lönegrad Eo 16. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, flygtekniska försöksanstalten och statens väginstitut ha icke tillämpat någon bestämd befordringsgång till extra ordinarie anställning beträffande högskolingenjörer.

Läroverksingenjörer ha vid statens järnvägar i allmänhet erhållit extra ordinarie tjänst efter aderton månader. Vid huvudverkstäderna har emellertid motsvarande tid uppgått till mellan två och ett halvt och fem år. I regel ha läroverksingenjörerna erhållit första extra ordinarie befattning i 15 lönegraden eller i vissa fall i 17 lönegraden. Vid telegrafverket har väntetiden till extra ordinarie befattning varit tre år och första extra ordinarie befattning erhållits i lönegrad Eo 15. Vid statens vattenfallsverk ha läroverksingenjörer efter ett år nått extra ordinarie befattning i lönegrad 10 eller 12. Vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ha läroverksingenjörer efter 1—3 år befordrats till lönegrad 12 och vid statens provningsanstalt efter 3—6 år till lönegraderna 12—17.

För institutsingenjörer vid statens järnvägar har tillämpats en väntetid av aderton månader, varefter anställning vunnits i lönegrad Eo 8, Eo 10 eller Eo 11. Vid statens vattenfallsverk har väntetiden till extra ordinarie utgjort

ett år, och första extra ordinarie tjänst har vunnits i lönegrad Eo 8 eller Eo 10. Vid telegrafverket har i allmänhet efter tre år befordran skett till lönegrad Eo 11, dock att vid radiobyrån och radiodistriktet lönegrad Eo 7 erhållits efter minst ett år.

I viss utsträckning har förekommit befordran inom dåvarande löneplan Eo. Sälunda ha högskolingenjörer vid telegrafverket efter två år såsom extra ordinarie uppflyttats till lönegrad Eo 22 och efter ytterligare två år till lönegrad Eo 24. Vid patent- och registreringsverket har under senare år befordran till befattning i lönegrad Eo 22 erhållits efter något mindre än ett års anställning i lönegrad Eo 20. Vid mynt- och justeringsverket har lönegrad Eo 18 eller Eo 20 brukat uppnås efter omkring två år. Statens vattenfallsverk har angivit, att vidare befordran visserligen pläгат ske på extra ordinarieplanen men att tidsintervallerna mellan befordringarna varit mycket varierande, beroende på vederbörandes kvalifikationer, konjunkturförhållanden m. m.

Läroverksingenjörer ha vid statens järnvägar i undantagsfall befordrats till lönegrad Eo 20. Vid telegrafverket har efter tre års anställning som extra ordinarie befordran skett till lönegrad Eo 17 eller Eo 15.

Institutsingenjörer ha befordrats vid statens järnvägar i undantagsfall till tjänst i lönegrad Eo 10 eller Eo 11. Vid telegrafverket ha de mera meriterade erhållit förordnande å befattning i lönegrad Eo 15.

4. Väntetid till ordinarie anställning.

Tiden för erhållande av första ordinarie tjänst har varierat alltefter avgång från förefintliga befattningar eller inrättande av nya tjänster, varför ämbetsverken icke kunnat angiva någon genomsnittlig tid för erhållande av ordinarie anställning. Järnvägsstyrelsen uppgiver emellertid, att högskolingenjörer vid statens järnvägar pläга efter två och ett halvt till tre års tjänstetid befordras till ordinarie befattning i lönegrad A 20. Läroverksingenjörer vid statens järnvägar ha efter fyra till sex års tjänstgöring befordrats till lönegrad A 15 och institutsingenjörer ha efter ungefär samma tid erhållit befattningar i lönegrad A 8, A 10 eller A 11. För telegrafverkets del har angivits, att tiden för erhållande av ordinarie befattning för högskolingenjörer tidigare uppgått till fem å sex år, varvid befordran erhållits till lönegrad A 20. Numera erhålla högskolingenjörerna första ordinarie tjänst i lönegrad A 24 eller A 26. Någon tid för uppnående av dessa lönegrader har emellertid icke kunnat angivas. Läroverksingenjörer vid telegrafverket ha i regel fått vänta sex till tio år på befattning i lönegrad A 15, under det att tekniker med lägre utbildning i regel fått vänta tio å elva år på anställning i lönegrad A 11. Vid radiobyrån och radiodistriktet har väntetiden utgjort omkring sex år, varvid ordinarie befattning erhållits i lönegrad A 10.

5. Kompetenskrav.

I fråga om kompetens för erhållande av teknikerbefattningar i olika lönegrader framgår av ämbetsverkens svarsskrivelser följande.

Vid telegrafverket fordras enligt instruktionsföreskrift för innehav av befattning i tidigare 20:e eller högre lönegrad examen från tekniskt gymnasium, varmed enligt praxis jämställts examen från teknisk fackskola. Ingenjörspersonal i tidigare 26:e eller högre grad skall ha avlagt examen vid teknisk högskola. Tjänstemän inom lönegrad A 26—A 28 vid statens järnvägar skola ha avlagt examen från svensk eller utländsk teknisk högskola. För befattning i tidigare lönegraderna 20 och 22 kräves minst examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola. Vid vattenfallsverket skola ingenjörer i lönegrad A 24 eller högre lönegrad ha avlagt examen vid svensk eller utländsk teknisk högskola. Ingenjörer i lönegrad A 20 och A 22 skola ha avlagt examen vid tekniskt läroverk. Vid patent- och registreringsverket fordras för anställning såsom teknisk ledamot examen vid teknisk högskola. Mynt- och justeringsverket fordrar för anställning såsom förste ingenjör eller ingenjör akademisk examen eller examen från teknisk högskola. Anställning som ingenjör vid riksförsäkringsanstalten erhålles endast av den som avlagt examen från teknisk högskola. Vid flygtekniska försöksanstalten skall avdelningsingenjör ha avlagt examen vid teknisk högskola och övriga ingenjörer examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola. Lotsstyrelsen fordrar för anställning som förste fyringenjör eller fyringenjör examen från teknisk högskola, för anställning som verkmästare eller materialförvaltare övermaskinistexamen eller ingenjörsexamen vid teknisk skola samt för ritarbefattning ingenjörsexamen vid teknisk skola. Beträffande ingenjörsbefattningar vid väg- och vattenbyggnadsverket och postverket har uppgivits, att några formella kompetenskrav icke finnas.

6. Rekryteringsförhållanden.

Samtliga verk ha uppgivit, att svårigheter mött att erhålla personal med teknisk utbildning. Svårigheterna ha varit olika stora beträffande de skilda kategorierna. Vid enstaka verk har man genom höjande av begynnelselönen sökt underlätta rekryteringen. Så har skett, exempelvis vid telegrafverket och riksförsäkringsanstalten. I vissa verk voro ingenjörstjänster vakanta på grund av att kompetenta sökande icke erhållits. Sålunda voro vid uppgiftstillfället sex assistenttjänster inom länsarkitektorganisationen vakanta; av dessa hade en sedan 1 oktober 1944 fem gånger kungjorts till ansökan ledig.

Av ämbetsverkens svarsskrivelser framgår, att avgången ur statstjänst och övergång till annan verksamhet vid vissa verk varit synnerligen stor. Sålunda hade under den senaste femårsperioden ur telegrafverkets tjänst avgått 15 högskol- och 87 läroverksingenjörer. Vid vattenfallsverket hade under tiden 1 januari 1942—30 augusti 1945 35 högskolingenjörer, 23 läroverksingenjörer och 44 institutsingenjörer övergått till annan verksamhet. Vid statens provningsanstalt hade under 1945 7 befattningshavare avgått. Järnvägsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ha inskränkt sig till det uttalandet, att avgången under de senaste åren varit mycket stor.

7. Vissa under år 1947 inhämtade kompletterande upplysningar.

Sedan förestående, under 1—6 återgivna upplysningar kommit personalutredningen tillhanda, ha läget på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna för verken att upprätthålla de förut tillämpade antagnings- och befordringsreglerna undergått avsevärda förändringar. Med anledning härav har utredningen under januari 1947 från telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och väg- och vattenbyggnadsverket införskaffat vissa kompletterande upplysningar angående de normer för rekrytering av tekniker, som verken då tillämpade.

Vid *statens järnvägar* har högskolingenjör nyanställts mot arvode motsvarande löneklass 16. Efter $\frac{1}{2}$ år har antagning skett till aspirant i lönegrad Ex 20 och efter ytterligare 1 år till ingenjör i lönegrad Eo 20. Under den senaste tiden har väntetiden till lönegrad Eo 20 stundom förkortats från 18 månader till 1 år. Sammanlagt 3 à 4 år efter inträdet i verkets tjänst har vederbörande normalt kunnat erhålla tjänst i lönegrad A 20. Vidare befordran har skett till befattning i lönegrad A 22 och A 24 allt eftersom befattningar blivit lediga. Sluttjänst har normalt erhållits i lönegrad A 26 eller A 27.

För läroverksingenjörer ha tillämpats två skilda befordringsskalor, alltefter som vederbörande förvärvat för verket lämplig praktik — 5 à 6 år — eller icke. I förra fallet har anställning skett mot arvode motsvarande löneklass 13, antagning efter $\frac{1}{2}$ år till aspirant i lönegrad Ex 17 samt befordran efter sammanlagt 18 månader till tjänsteman i lönegrad Eo 17. Ordinarie tjänst har erhållits i lönegrad A 17. I senare fallet har vederbörande antagits mot arvode motsvarande löneklass 11 och vidare befordran skett efter $\frac{1}{2}$ år till aspirant i lönegrad Ex 15 och efter ytterligare 1 år till extra ordinarie tjänsteman i 15 lönegraden. Lägsta ordinariegrad har varit A 15. Båda de angivna slagen av läroverksingenjörer ha haft möjlighet till befordran till lönegrad A 20, de förra efter viss tid i lönegrad Eo 20 och de senare i regel via lönegrad A 17.

För institutsingenjör ha inga bestämda befordringsregler tillämpats, utan vederbörandes kompetens och arbetsuppgifter äro avgörande. Ifrågakommande ordinarie tjänster äro kontorist (A 8), förste kontorist (A 10) och kopist (A 11).

Vid *telegrafverket* har högskolingenjör antagits till extra ingenjör med lön enligt löneklass 15. Efter 1 års tjänstgöring (praktikåret) har uppflyttning skett till extra ordinarie ingenjör i 20 lönegraden. Föregående praktik av värde för verket kan förkorta väntetiden. Efter 2 års anställning i lönegrad Eo 20 har i regel befordran skett till befattning i lönegrad Eo 22, och efter ytterligare 2 års tjänstgöring har befordran till lönegrad Eo 24 kunnat påräknas. Första ordinarie tjänst tillhör normalt lönegrad A 26 eller i vissa fall A 24.

För läroverksingenjör ha tillämpats följande avlöningsvillkor. Vid in-

trädet i verket har vederbörande antagits till extra ritare med lön under de första 6 månaderna enligt löneklass 11, under de därpå följande 12 månaderna enligt löneklass 12 samt under ytterligare 6 månader enligt löneklass 13. För verket värdefull praktik har kunnat föranleda avkortning av provotiden, något som dock mera sällan tillämpats. Efter sammanlagt 2 års anställning har vederbörande antagits till ritare i lönegrad Eo 15. Efter ytterligare 3 år har befordran kunnat påräknas för de mest kvalificerade till ingenjör i lönegrad Eo 17 med utsikt till vidare befordran till lönegrad A 17. Övriga ha kvarblivit i lönegrad Eo 15, varefter de kunnat bliva ordinarie i lönegrad A 15, i den mån dylika tjänster funnits disponibla.

Institutsingenjör har kunnat räkna med att erhålla befattning såsom kopist eller ritare vid verket. Olika förslag till förbättringar av avlöningsvillkoren ha varit under övervägande utan att dock något av dem ännu blivit antaget. Förslagen utgå från någon av löneklasserna 5—7 och leda efter 2 år till lönegrad Eo 11. Ordinarie kopisttjänst i A 11 har normalt kunnat erhållas efter 4 till 6 år. I praktiken har dock flertalet i stället uppnått ritartjänster i Eo 15 efter 2½ till 7 års anställning såsom extra ordinarie kopist, varefter ordinarie tjänst som ritare i lönegrad A 15 kunnat påräknas.

Vid *statens vattenfallsverk* ha högskolingenjörer till en början anställts såsom tillfälliga befattningshavare med arvode motsvarande lön enligt 16 löneklassen och ha efter 6 månaders provotid anställts såsom aspiranter med arvode motsvarande lön enligt 17 löneklassen. Efter 1 års aspiranttid har vederbörande anställts som ingenjör i lönegrad Eo 20, och efter 2 års anställning har befordran skett till ingenjörsbefattning i lönegrad Eo 22. Ytterligare befordran har erhållits efter individuell prövning till lönegraderna Eo 24 och Eo 26. Första ordinarie tjänst har erhållits i lönegrad A 26 eller A 27. I enstaka fall har lönegraden A 22 eller A 24 kommit till användning.

Läroverksingenjör har under de första 6 månaderna erhållit arvode motsvarande löneklass 11 samt därefter arvode motsvarande löneklass 12. Efter sammanlagt 1½ års tjänstgöring har vederbörande antagits till tjänsteman i lönegrad Eo 15 och efter ytterligare 3 år till tjänsteman i lönegrad Eo 17. I stället för extra ordinarie befattning i 17 lönegraden har i mån av uppkommande ledighet vederbörande kunnat erhålla ordinarie tjänst som ritare i 15 lönegraden. Från Eo 17 har befordran skett till A 17 i mån av vakans.

Institutsingenjör har avlönats med arvode motsvarande lön enligt 7 löneklassen under 6 månader och arvode motsvarande lön enligt 9 löneklassen under 1 år, varefter befordran skett till tjänst i Eo 12. Efter 3 år i sistnämnda löneställning har vederbörande uppflyttats till lönegrad Eo 15. Ordinarie befattning i lönegrad A 15 har erhållits i mån av tillgång på lediga tjänster.

För samtliga kategorier har gällt, att den som före anställningen vid vattenfallsverket förvärvat för verket värdefull praktik kunnat vid nyanställning tilldelas högre tjänste- och löneställning och sedermera erhålla snabbare befordran än nyss sagts, alltefter praktikens art och omfattning. Vidare är att märka, att tjänsteman i den för vederbörande kategori angivna högsta löne-

graden kunnat befordras till högre lönegrad efter vattenfallsstyrelsens beprövande i varje särskilt fall.

Vattenfallstyrelsen har meddelat att, sedan nämnda regler börjat tillämpas, styrelsen lyckats förvärva erforderlig ingenjörspersonal i praktiskt taget full utsträckning. Däremot hade det visat sig svårare att i konkurrens med kommuner och enskilda företag i verkets tjänst kvarhålla sådan personal, som varit anställd ett antal år och vunnit erfarenhet inom verkets arbetsområden. Verket hade alltmer kommit att fungera som central utbildningsanstalt för vattenkraftsingenjörer icke blott för statens utan även för kommunernas och bolagens behov. För att behålla duglig personal tillämpade verket befordran till högre befattningar eller till tjänster, som i allmänhet vore mindre efter sökta, exempelvis befattningar såsom arbetschefer i obygdén, efter rent individuella grunder.

Vad *väg- och vattenbyggnadsverket* angår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, att ämbetsverket såsom varande icke affärsdrivande verk hade mindre möjligheter att bereda en fast befordringgång omfattande även extra ordinarie tjänster. Bristande tillgång på erforderligt antal dylika tjänster hade lett till att styrelsen för att bemästra sina under senare år starkt växande arbetsuppgifter måst anställa en stor del av sin högskol utbildade ingenjörspersonal mot arvode. Under den långa väntetiden till extra ordinarie och ordinarie ställning skedde successiva förhöjningar av arvodenas belopp.

För högskolingenjörer hade tidigare tillämpats en arvodesskala motsvarande löneklasserna 15, 17, 19, 20, 21 och 22, med automatisk uppflyttning varje år. Efter samråd med andra större verk med teknisk personal hade emellertid begynnelsearvodet, i avvaktan på omorganisation av verket, från och med våren 1946 provisoriskt höjts till att motsvara lön enligt löneklass 16 med förhöjning till arvode motsvarande lön enligt 17 löneklassen redan efter $\frac{1}{2}$ år, medan den fortsatta befordringsgången upp till och med 22 löneklassen bibehållits. Vid tillämpning av denna befordringgång hade uppstått stora svårigheter att bereda högskolingenjörerna extra ordinarie eller ordinarie ställning inom rimlig tid. Verket ägde ett antal befattningar i lönegrad A 19, vilka emellertid icke lämpligen kunde utnyttjas för nu ifrågavarande personal. Ordinarie tjänst nåddes i regel i 21 lönegraden. Därifrån vore ett stort steg till tjänst i 26 lönegraden, enär blott ett fåtal tjänster i lönegrad A 24 funnes. För att bereda en jämnare befordringgång vore det önskvärt att äga tillgång till större antal tjänster i lönegrad A 24. Den automatiska befordringsgången borde dock icke utsträckas till dessa tjänster.

Befordringsförhållandena för läroverks- och institutsingenjörer inom verket bestämdes av det för verket säregna förhållandet, att dessa grupper måste placeras mellan civilingenjörerna och den i 13 lönegraden stående vägmästar-kåren. Vägmästarna antoges i lönegrad Ex 13 eller Eo 13 och bleve i mån av vakans ordinarie i samma lönegrad. Vidare befordran kunde för dem sedan ske till övervägmästare i lönegrad A 16 och i enstaka fall ytterligare till ingenjör i lönegrad A 19. Utrymmet för särskilda befordringsskalor för läroverks- och

institutsingenjörer vore följaktligen mycket begränsat, och några fasta regler härför hade icke utformats. Som regel brukade dock institutsingenjörer antagas mot lägre begynnelsearvode än läroverksingenjörer, men denna löneskillnad utjämnades i allmänhet under de båda gruppernas fortsatta befordran.

Personalutredningen har ansett det vara av intresse att hos de nyssberörda tekniska verken ävensom hos byggnadsstyrelsen samt patent- och registreringsverket efterhöra, huru rekryteringsläget tedde sig i maj 1947.

Härvid har järnvägsstyrelsen uppgivit, att styrelsen beräknade under innevarande år behöva nyanställa ett 20-tal högskolingenjörer. Man hade hittills lyckats anställa endast 4 sådana ingenjörer, därav 3 tidigare vid verket anställda. Beträffande möjligheterna att förvärva läroverksingenjörer vore läget bättre.

Telegrafstyrelsen har uppgivit rekryteringsbehovet för ett år framåt till 15—20 högskolingenjörer, av vilka ingen ännu kunnat anställas.

Vattenfallsstyrelsen har ansett sig behöva rekrytera omkring 15 elektroingenjörer och ungefär lika många i väg- och vattenbyggnadsfacket, alla högskolingenjörer. Hittills hade 10 elektroingenjörer samt 5 väg- och vattenbyggnadsingenjörer kunnat anställas, av de senare 4 utläningar.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgivit funnes 4 vägingenjörstjänster och 4 distriktsingenjörstjänster vakanta, medan antalet vakanta ingenjörstjänster i lönegrad A 21 utgjorde 10 och antalet lediga förordnanden 6. Härtill komme 8 nyinrättade tjänster i lönegrad Eo 24. För tillsättandet av de angivna tjänsterna skulle sålunda erfordras ett 30-tal högskolingenjörer. Endast ett fåtal sådana hade kunnat anställas.

Läget för byggnadsstyrelsens vidkommande var liknande. Styrelsen har meddelat, att ingenjörsbefattningar i 21 lönegraden för närvarande endast kunde besättas med läroverksingenjörer och att för befattningar i motsvarande lönegrad inom länsarkitektorganisationen endast nytexaminerade arkitekter kunde erhållas.

Patent- och registreringsverket har förklarat sig ha behov av 23 nya högskolingenjörer, av vilka endast en mindre del beräknades kunna erhållas.

Från och med den 1 juli 1947 tillämpas enligt en av representanter för telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk samt väg- och vattenbyggnadsverket sinsemellan träffad överenskommelse följande grunder för befordran inom nämnda verk av högskol- och läroverksingenjörer. Då de nya grunderna i vissa hänseenden äro oförmånligare än de tidigare gällande, har övergångsbestämmelse meddelats med avseende å redan anställd personal.

Högskolingenjör nyanställes såsom aspirant i den nya lönegraden Cf 20 (= tidigare Ex 18). Efter ett års tjänstgöring antages vederbörande till extra ordinarie i lönegraden Ce 22 (Eo 18). Sedan tjänstemannen tillhört sistnämnda lönegrad ett år, sker befordran till Ce 23 (Eo 20) och efter ytterligare ett år till Ce 24 (Eo 21).

Läroverksingenjör nyanställes såsom aspirant i lönegrad Cf 13 (= tidigare Ex 11). Efter ett års tjänstgöring sker antagning till extra ordinarie i lönegrad Ce 15 (Eo 11). Sedan tjänstemannen tillhört sistnämnda lönegrad ett år, befordras han till Ce 17 (Eo 13) och efter ytterligare ett år till Ce 19 (Eo 15).

För den som före anställningen förvärvat för verket värdefull praktisk erfarenhet har avvikelser från ovan angivna huvudregler förutsatts skola kunna ifrågakomma.

E. Personalutredningens utlåtande och förslag.

Inledning.

De i det föregående redovisade resultaten av personalutredningens undersökningar angående den tekniska personalens anställnings- och avlöningsförhållanden utvisa, att läget för denna personal i viss mån skiljer sig från det som varit utmärkande för den i utredningens den 17 september 1946 avgivna betänkande behandlade amanuens- och biträdespersonalen. Väntetiderna till erhållande av extra ordinarie och ordinarie befattningar, vilka redan tidigare ofta torde varit kortare än för amanuens- och biträdespersonalen, ha under senare år alltmera nedgått, särskilt vad beträffar den högskolutbildade personalen. Av de av utredningen senast inhämtade, i det föregående återgivna upplysningarna rörande ingenjörspersonalens löneförmåner på rekryteringsstadiet framgår, att även löneläget för denna personal numera är förhållandevis högt, åtminstone vad de större tekniska verken beträffar. Denna för personalen förmånliga utveckling torde få ses mot bakgrunden av den växande statsförvaltningens ökade behov av arbetskraft med teknisk utbildning, vilket behov kommit att konkurrera med ett likaledes stegrat behov från kommunernas och det enskilda näringslivets sida och åstadkommit en framträdande knapphet på teknisk personal.

I betraktande av det anförda har inom utredningen uttalats tveksamhet, huruvida för anordnande av en reglerad befordringsgång beträffande den tekniska personalen kunde anses föreligga lika vägande skäl som de, vilka föranlett införande av reglerad befordringsgång för amanuens- och biträdespersonalen. Det har härvid satts i fråga, huruvida det icke med hänsyn till nu rådande brist på tekniskt utbildad arbetskraft och därav föranledd konkurrens om densamma på den öppna arbetsmarknaden vore lämpligast, att ämbetsverken finge såsom hittills vart för sig ordna sin rekrytering av dylik personal efter sina särskilda förhållanden med begagnande av de möjligheter till lönesättning m. m., som kunde stå till buds.

Å andra sidan har inom utredningen betonats det ur statens synpunkt mindre ändamålsenliga i att, när fråga vore om en så stor personalgrupp som den tekniska, låta verken fritt konkurrera om denna arbetskraft, icke blott med kommuner och enskilda företag utan även inbördes, och därigenom

bidraga till en höjning av löneläget. Det skulle ur denna synpunkt erbjuda bestämda fördelar för staten, om åtminstone beträffande de första anställningsåren enhetliga regler i fråga om löneförmåner och befordringsgång kunde komma till stånd för statsförvaltningen i dess helhet. Olägenheterna med den nuvarande ordningen hade ock uttryckligen understrukits i de för utredningen meddelade direktiven. Genom de av utredningen verkställda undersökningarna hade klarlagts, att även i fråga om den tekniska personalen vissa ojämnheter de särskilda verken emellan förefunnes i avseende å lönesättning m. m. på rekryteringsstadiet, även om dessa ojämnheter icke kunde sägas vara av den storleksordning, som i utredningens förra betänkande kunnat påvisas rörande där avhandlade grupper. De berörda ojämnheterna hade bland annat tagit sig uttryck i en vid vissa verk — delvis under trycket av en starkt stigande arbetsbelastning — mycket utbredd tillämpning av arvodesanställningsformen utan motsvarande ökning av antalet enligt löneplan avlönade tjänster. Även med avseende å använda lönegrader och förekommande väntetider för befordran hade vissa olikheter verken emellan kunnat konstateras.

Vid avvägningen av skälen för och emot införande av bestämda regler för den tekniska personalens antagande och befordran har personalutredningen — som haft överläggningar i frågan med representanter för verk med talrik teknisk personal samt med företrädare för av utredningens uppdrag berörda personalorganisationer — kommit till den uppfattningen, att övervägande skäl tala för att även den tekniska personalen inordnas under reglerade befordringsnormer. En bestämd fördel med en sådan åtgärd måste enligt utredningens mening anses ligga däri, att anordningen med en enhetlig befordringsgång skulle förebygga olämplig konkurrens de olika statsmyndigheterna emellan om den tekniska arbetskraften. Fastställandet av enhetliga befordringsnormer med skäliga löner kan ock antagas i allmänhet komma att underlätta verkens strävan att i konkurrens med kommuner och enskilda företag på ett tillfredsställande sätt rekrytera sina tekniska befattningar. Det framstår därför för utredningen såsom ett statsintresse, att även anställnings- och befordringsförhållandena för den tekniska personalen inom statsförvaltningen ordnas på ett mera rationellt sätt än hittills varit fallet. I anslutning till denna sin uppfattning har utredningen ansett sig böra i det följande framlägga direkta förslag till befordringsgång på rekryteringsstadiet för de tre grupper av tekniker, som inledningsvis omförmäls, nämligen för högskolingenjörer, läroverksingenjörer och tekniker med lägre utbildning (institutsingenjörer).

1. Högskolingenjörer och därmed jämställda.

Då utredningen gått att upprätta förslag till befordringsgång för ingenjörer med högskolutbildning inom statsförvaltningen, har det legat i sakens natur, att utredningen prövat, i vad mån en anknytning av detsamma skulle kunna ske till det förslag i motsvarande hänseende, vilket utredningen i sitt

förut avgivna betänkande framlagt beträffande amanuenserna och som numera enligt statsmakternas beslut trätt i tillämpning.

Vad själva studietiden för de båda personalkategorierna högskolingenjörer och juristutbildade amanuenser beträffar, må framhållas, att teknologernas studietid i avseende å längden torde kunna ungefärligen jämföras med juristernas. Möjligen skulle vid en genomsnittsberäkning teknologernas studietid visa sig vara något kortare. Den stora efterfrågan på högskolingenjörer har vidare medfört, att dessa numera, i motsats till vad fallet är beträffande en betydande del av juristpersonalen, torde vinna inträde i statsverken utan föregående praktik eller med endast obetydlig sådan. Det skulle med hänsyn härtill finnas visst fog för att uppbygga en befordringsgång för högskolingenjörerna med utgångspunkt från det schema, som redan fastställts för jurister utan föregående praktik. I den mån åter en högskolingenjör kan uppvisa praktik efter sin examen, skulle givetvis anledning kunna föreligga att följa det förmånligare schema, som godtagits för tingsmeriterade amanuenser. Emellertid är att märka, att fordringarna för inträde vid teknisk högskola på grund av den stora tillströmningen av inträdessökande alltmera skärpts, så att det numera torde tillhöra undantagen att någon vinner inträde utan att kunna uppvisa åtskilliga månaders praktik. Härtill kommer att flertalet måste använda avsevärd tid för att höja sina i studentexamen erhållna betyg. Enligt tillgängliga uppgifter kan den genomsnittliga förseningen i tiden för inträde vid högskolan av dessa anledningar numera beräknas uppgå till omkring två år. Utredningen har vidare inhämtat, att teknologerna i allmänhet förvärva ytterligare praktik under själva studietiden. En nyutexaminerad högskolingenjör måste sålunda regelmässigt förete minst ett halvt års men kan ofta uppvisa upp till ett års praktisk verksamhet. Själva studietiden vid högskolan utgör omkring 4 à 4½ år.

Med hänsyn till dessa förhållanden har utredningen ansett det icke vara obefogat att jämföra högskolingenjörerna med de tingsmeriterade juristerna och till utgångspunkt för en skala för de förra välja det schema, som numera antagits för de senare.

Det skulle alltså ligga närmast till hands att för högskolingenjörerna föreslå en befordringsgång av den innebörd, som antagits för tingsmeriterade amanuenser inom statsförvaltningen. Emellertid har utredningen icke kunnat bortse från att redan nu tillämpad lönesättning för nämnda ingenjörer såväl i statstjänst som i kommunal och enskild tjänst under trycket av rådande stora efterfrågan på kvalificerad teknisk personal kommit att i flera avseenden överskrida de normer, som fastslagits för tingsmeriterade jurister. Även om utredningen anser, att det skulle vara ur principiell synpunkt riktigast att föreslå samma regler för befordringsgången beträffande personalgrupper med i övrigt tämligen jämbördiga kvalifikationer, har utredningen likväl bedömt vissa avvikelser i befordringshänseende till högskolingenjörernas förmån vara nödvändiga för att överhuvudtaget kunna tillförsäkra statsförvaltningen den kvalificerade tekniska personal, varav densamma är i behov.

Vid upprättande av förslag till befordringsgång på icke-ordinariestadiet för högskolingenjörerna har utredningen till en början haft att taga ställning till frågan om begynnelselörens storlek vid nyanställning i statens tjänst. I avseende härå må erinras, att enligt det för tingsmeriterade jurister numera gällande befordringsschemat sådan befattningshavare skall vid inträdet i stats-tjänst såsom amanuensaspirant hänföras till lönegrad Cf 19 (tidigare Ex 17). Vid överläggningar med representanter för de större tekniska verken har emellertid av dessa uttryckligen framhållits, att på grund av de löner, som nu tillämpades på den allmänna arbetsmarknaden, lägre placering än i Cf 20 icke kunde ifrågakomma, därest de redan förefintliga rekryteringssvårigheterna icke skulle ytterligare ökas. Utredningen, som på grund av egna undersökningar icke ansett sig kunna jäva en sådan uppfattning, finner sig därför böra föreslå, att sistnämnda lönegrad fastställs såsom första steg i befordringsgången för högskol utbildad ingenjörspersonal. Anställningsformen bör, såsom framgår av lönegradsbeteckningen, härvid vara aspirant. Utredningen förutsätter sålunda, att den hittills ofta förekommande formen arvodesanställning i möjligaste mån avvecklas.

Efter ett års tjänstgöring såsom aspirant bör vederbörande erhålla extra ordinarie anställning, om eljest vederbörliga förutsättningar härför äro uppfyllda. Utredningen har härutinnan icke funnit anledning till avvikelser från vad som beslutats för tingsmeriterade amanuenser. Av tabell 3 i den statistiska redogörelsen framgår ock, att väntetiden för högskolingenjörer för erhållande av extra ordinarie anställning under senare år genomsnittligt icke nämnvärt överstigit 1 år. Ej heller vad angår inplacering i lönegrad såsom extra ordinarie har utredningen ansett sig ha anledning frångå befordringsschemat för amanuenserna. I enlighet härmed bör sålunda befordran från aspirant till extra ordinarie tjänsteman ske genom tjänstemannens placering i lönegrad Ce 22.

Beträffande den fortsatta befordringsgången har utredningen varit enig i sin uppfattning därom, att det ur rekryteringssynpunkt är påkallat att för högskolingenjörer medgiva en snabbare befordringsgång i fortsättningen än som fastställts för de tingsmeriterade amanuenserna. I avseende å det närmare utformandet av denna snabbare befordringsgång ha däremot inom utredningen olika meningar kommit till uttryck.

Sålunda har å ena sidan framhållits, att en högskolingenjör borde redan efter 1 års anställningstid i lönegrad Ce 22 direkt uppflyttas till Ce 24. En befordringsskala, som upptog lönegraderna Cf 20, Ce 22 och Ce 24, med ett-åriga intervaller dem emellan, ägde den förtjänsten att löneökningen vid varje uppflyttning bleve ungefär lika stor och tillika något så när motsvarade löneförbättringarna vid de ledande industriföretagen. Vidare skulle löneökning såsom vid dessa komma att inträda årligen. Såsom motiv för ett dylikt befordringsschema har ytterligare anförts, att endast härigenom myndigheternas strävan att i konkurrens med kommuner och enskilda företag förvärva tekniskt skolad arbetskraft med erforderliga kvalifikationer skulle kunna främjas.

En snabb befordran med relativt jämna löneökningar under de första åren tillmättes av de unga ingenjörerna sådan betydelse, att många av dem kunde väntas hellre välja att inträda och kvarstanna i statstjänst än att söka sin utkomst på den allmänna arbetsmarknaden, även om de vore medvetna om att de framtida befordrings- och löneutsikterna i statstjänsten icke alltid ställde sig lika gynnsamma som inom det allmänna näringslivet med dess i vissa fall större möjligheter till avancemang och ökning i löneinkomsterna. De statliga verken finge därvid nöja sig med en relativt kort anställningstid för prövning av vederbörandes lämplighet för mera kvalificerade arbetsuppgifter.

Å andra sidan har inom utredningen hävdats, att det icke föreläge tillräckliga skäl att avvika från de lönegradsintervaller, som ingå i den för de tingsmeriterade juristerna fastställda befordringsskalan. En högskolingenjör borde i enlighet härmed efter 1 års anställning i lönegrad Ce 22 uppflyttas till lönegrad Ce 23 samt efter ytterligare 2 års anställning uppnå lönegraden Ce 24. Att låta högskolingenjörerna passera förbi lönegrad Ce 23 skulle innebära, att ingenjörerna på ett markant sätt gynnades i befordringshänseende i jämförelse med juristpersonalen. Anledning härtill finnes så mycket mindre, som det från personalhåll framhållits, att en något gynnsammare befordringsgång under de allra första anställningsåren icke vore av proportionsvis samma värde som utsikterna att efter ett visst antal anställningsår nå upp till en någorlunda god löneställning. Det vore såväl ur personalens som ur statens synpunkt av större vikt, att de unga ingenjörerna efter en icke alltför knappt tilltagen utbildnings- och prövotid vid vederbörande verk erhöle ökade möjligheter till fortsatt befordran genom inrättande av nya tjänster i högre lönegrad, i den mån arbetsuppgifterna det påkallade. I utredningens förut avgivna betänkande hade beträffande amanuenserna gjorts vissa rekommendationer om inrättande av tillräckligt antal ordinarie tjänster i lönegrad Ca 24 för att inom skälig tid kunna bereda vederbörande vidarebefordran till ordinarie befattning. Det syntes ändamålsenligt, att liknande rekommendationer gjordes för ingenjörspersonalens del. Erfarenheterna från exempelvis statens vattenfallsverk hade givit vid handen, att övergång från statstjänst till kommunal eller enskild tjänst i syfte att ernå bättre avlöningsvillkor ofta förekomme först efter det vederbörande varit i verkets tjänst en längre tid, 5 à 6 år eller mera, och därunder hunnit förvärva en mera grundlig insikt inom det arbetsområde, där han under sin statsanställning varit verksam. En sådan konkurrens kunde man knappast motverka genom att ställa i utsikt en snabbare befordran under de allra första anställningsåren.

Efter ingående överläggningar rörande de båda ifrågavarande förslagen har inom utredningen enighet vunnits om ett sammanjämningsförslag, som innebär, att vederbörande efter ett års anställningstid i lönegrad Ce 22 uppflyttas till lönegrad Ce 23 samt redan efter ytterligare ett anställningsår till lönegrad Ce 24. I enlighet härmed föreslår utredningen för högskol utbildad ingenjörspersonal följande befordringsschema:

Ce 20

Ce 22

Ce 23

Ce 24.

1 år

1 år

1 år

Utredningen torde här få påpeka, att efter befordran till lönegrad Ce 24 enligt utredningens förslag vederbörande befattningshavare kommer att redan efter ett år i sagda lönegrad på grund av gällande sneddningsregler uppflyttas till 25 löneklassen.

Till belysande av den ekonomiska innebörden av ovan angivna förslag må nämnas, att den samlade lönesumma, som en tjänsteman på 5-ort vid förhöjning av lönen med 12 % skulle under en anställningsperiod av 3 respektive 6 år uppbära, blir praktiskt taget densamma såväl enligt utredningens förslag som enligt de båda nyss diskuterade preliminära förslagen.

Vid framläggande av sitt nyss angivna förslag har utredningen varit fullt medveten om att även vid genomförandet av detta förslag rekryteringssvårigheter alltså kunna komma att föreligga åtminstone för den närmaste framtiden. Den brist på högskol utbildade ingenjörer, som under de senaste åren gjort sig märkbar vid nyrekrytering av ingenjörspersonal inom statsförvaltningen, torde sannolikt komma att bestå ännu någon tid. Emellertid vill utredningen erinra om att beslut föreligger om utbyggnad av de tekniska högskolorna i syfte att dessa skola kunna mottaga och utbilda allt större årgångar av studerande. I den mån denna utbyggnad kommer att genomföras i praktiken, skulle sålunda framdeles ett allt större antal färdigutbildade ingenjörer årligen komma att tillföras det allmänna näringslivet. Det kan då förutses, att en ökad tillgång på tekniskt skolad arbetskraft skall stå även de statliga ämbetsverken till buds, när det gäller att för statsverksamheten förvärva erforderlig ingenjörspersonal. Detta ger ock skäl till det antagandet, att efter hand en viss utjämning skall komma att inträda i de högt uppdrivna löneförmåner, som kommuner och enskilda företagare för närvarande ej sällan erbjuda kvalificerade ingenjörer i jämförelse med staten. Anledning kan då också komma att föreligga att beträffande nytillträdande rekryteringspersonal för tekniska arbetsuppgifter taga frågan om löneställningen i förnyat övervägande under jämförelse med löneställningen för personal med likartad utbildning inom andra förvaltningsområden.

Av vad i det föregående anförts framgår, att den automatiskt verkande befordringsgången skulle i likhet med vad som fastställts för amanuenser komma att innefatta högst lönegrad Ce 24. När utredningen stannat vid denna lönegrad för den automatiska befordringsgången har det förutsatts, att en utökning av Kungl. Maj:ts innevarande år erhållna befogenhet att utan riksdagens hörande inrätta extra ordinarie tjänster i lönegrad Ce 24 till att avse ännu högre grader icke vore att påräkna.

Utredningen anser emellertid, att statens möjligheter att kvarhålla högskolingenjörer i sin tjänst skulle, i varje fall i nuvarande läge, allvarligt äventyras, om dessa under en längre tid bleve stående i nämnda lönegrad. I själva verket har inom vissa verk tillämpats en tämligen reguljär befordringsgång,

som utsträckts till lönegrader ovanför Ce 24. Även genom inrättande av tjänster i högre lönegrader — utan att därvid varit fråga om beföringsgång i egentlig mening — ha ämbetsverken sökt kvarhålla ingenjörerna i sin tjänst. Det oaktat har under de senaste åren ett avsevärt antal högskolingenjörer lämnat statstjänsten efter flerårig anställning. I vissa fall torde denna avgång ha berott på att chefsbefattningar i enskild eller kommunal tjänst erbjudits vederbörande, och i dylika fall torde det icke vara möjligt för staten att kvarhålla dem genom löner, som ligga inom ramen av en reglerad beföringsgång. Av inhämtade upplysningar framgår dock att, även där fråga icke varit om erbjudna chefsbefattningar, avgång i onormalt stor utsträckning förekommit liksom ock att det erbjuder svårigheter att med nuvarande lönesättning och beföringsgång inom ämbetsverken förvärva tillräckligt kvalificerade högskolingenjörer.

I den mån högre ordinarie tjänster i tillräckligt antal stode till förfogande, skulle de nämnda svårigheterna avsevärt minskas. För närvarande är dock antalet tjänster i högre lönegrader allt för fåtaligt för detta ändamål. I propositionen 1947: 246 angående viss tjänsteförteckningsrevision vid försvarsväsendet har ställts i utsikt en utredning om löneställningen för den civila ingenjörspersonalen inom statsförvaltningen i dess helhet. Resultatet av en sådan utredning kan emellertid icke väntas förrän efter avsevärd tid. Under sådana förhållanden anser personalutredningen, att man nu bör skapa vissa allmänna normer för en beföringsgång på icke-ordinariestadiet ovanför lönegrad Ce 24.

Vad angår ingenjörstjänster inom allmänna civilförvaltningen i egentlig mening må i sådant avseende erinras, att för närvarande beföringen till befattningar över 24 lönegraden, vare sig ordinarie eller extra ordinarie, icke kan ske med mindre tillgång finnes på av Kungl. Maj:t och riksdagen redan inrättade sådana tjänster eller Kungl. Maj:t och riksdagen, efter prövning av föreliggande behov, besluta nyinrättande av dylika tjänster.

Vid de affärsdrivande verken råder däremot det förhållandet, att verken äga befogenhet att själva inrätta extra ordinarie befattningar inom lönegraderna Ce 25—30, medan frågan om inrättande av ordinarie befattningar i motsvarande lönegrader skall underställas Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning.

Härav framgår, att det för de affärsdrivande verken är enklare än för verken inom allmänna civilförvaltningen i egentlig mening att anordna en beföringsgång för ingenjörer över lönegrad Ce 24. Sådan beföringsgång upp till lönegrad Ce 27 har också regelmässigt tillämpats inom affärsverken. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens medverkan kan emellertid beträffande allmänna civilförvaltningen beföringsgången utan svårighet utsträckas utöver lönegrad Ce 24. Därest Kungl. Maj:t och riksdagen godkänna vissa normer för ingenjörspersonalens vidare beföringen utöver nämnda lönegrad, kunna de olika verken i samband med sina årliga anslagsäskanden upptaga till behandling frågan om det antal tjänster i här av-

sedda lönegrader, som böra nyinrättas för att nämnda normer skola kunna tillämpas.

Såsom grundläggande villkor för befodringsgångens utsträckande utöver lönegrad Ce 24 bör gälla, att vederbörande tjänsteman visat sig lämplig för mera kvalificerade arbetsuppgifter och att relativt stadigvarande sådana uppgifter finnas inom verket. Viss hänsyn bör även tagas till det allmänna läget på arbetsmarknaden i fråga om ingenjörspersonal. Vid befodringsgångens utsträckande bör beaktas, att lönegradsläget avväges på sätt i varje särskilt fall befinnes lämpligast. Såsom allmän norm för fortsatt befodran av högskolingenjörer vill personalutredningen i nuvarande läge förorda, att dylika ingenjörer skola under nyss angivna förutsättningar kunna vinna befodran till lönegrad Ce 27 senast tre år efter det att de enligt befodrings-schemat uppflyttats till lönegrad Ce 24.

Det synes personalutredningen lämpligt, att samarbete ordnas mellan de affärsdrivande verken och de tekniskt betonade verken inom statsförvaltningen i övrigt i syfte att åstadkomma önskvärd enhetlighet i fråga om detalj-utformningen av den här berörda delen av högskolingenjörernas befodringsgång.

Ett genomförande av personalutredningens nu angivna förslag kan komma att medföra vissa jämkningar beträffande de lönegrader, som tillämpas i fråga om ordinarie ingenjörstjänster. Frågan om löneställningen för dylika tjänster har utredningen icke ansett sig kunna upptaga till prövning. Utredningen vill emellertid i detta sammanhang betona, att utredningen utgår ifrån att ändring icke sker i hittills gällande regel, att ordinarie tjänster i princip böra finnas inrättade för arbetsuppgifter av stadigvarande natur. I samband med den i det föregående omnämnda, planerade utredningen om löneställningen för den civila ingenjörspersonalen inom statsförvaltningen synes böra uppmärksammas frågan om de jämkningar i fråga om lönegraderna för ordinarie ingenjörstjänster, som må föranledas av det av personalutredningen i det föregående framställda förslaget.

2. Läroverksingenjörer.

Tekniker med examen från teknisk elementarskola, tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola finnas anställda inom statsförvaltningen i relativt stor omfattning. Av de i det föregående meddelade statistiska uppgifterna framgår, att sammanlagda antalet ingenjörer med dylik examen vid den civila statsförvaltningen och försvaret vid den tidpunkt, då uppgifterna insamlades (år 1945), utgjorde 1 315, medan antalet högskolingenjörer uppgick till 1 359. Antalet statsanställda läroverksingenjörer var sålunda ungefär lika stort som antalet statsanställda högskolingenjörer.

Enligt vad som framgått av utredningens undersökningar har vid nyrekrytering av tekniker för lägre ingenjörsbefattningar en viss brist på läroverksingenjörer gjort sig märkbar. Exempelvis läser detta ha visat sig vara fallet

vid nyanställning av ingenjörer med utbildning inom väg- och vattenbyggnadsfacket och det elektrotekniska facket. Det uppgives emellertid samtidigt, att svårigheten att för statstjänsten förvärva läroverksingenjörer icke är så stor som svårigheten att nyanställa högskolingenjörer. Sannolikt är ock, att med det betydande antal ingenjörer, som numera varje år utexamineras från de tekniska gymnasierna och fackskolorna och som torde uppgå till omkring 1 000, de omnämnda svårigheterna inom en nära framtid skola komma att minskas.

I detta sammanhang må ock erinras om de nya bestämmelser, som den 1 juli 1946 trätt i kraft angående statsstipendier för bedrivande av studier vid bland andra de högre tekniska läroverken och som kunna väntas utöva ett betydande inflytande på utbildningskostnaderna.

Såsom förut framhållits tillämpas vid vissa tekniskt betonade verk redan för närvarande vissa regler för uppflyttning i lönegrad å icke-ordinariestadiet av nyanställda läroverksingenjörer. Dessa regler äro dock sinsemellan av i viss mån skiftande utformning. Från personalhåll har framhållits önskvärdheten av att även för nu ifrågavarande kategori av ingenjörer en fast och för statsförvaltningen i dess helhet enhetlig beföringång tillskapas. Utredningen anser för sin del, att i stort sett samma skäl för införande av reglerad beföringång föreligga i fråga om läroverksingenjörer som beträffande högskolingenjörer. Möjligheterna att i praktiken tillämpa en sådan beföringång synas också beträffande läroverksingenjörerna vara i stort sett desamma som när det gäller högskolingenjörer. Ett betydande antal läroverksingenjörer vinner nämligen numera anställning i statstjänst, och deras utbildning är till art och omfattning tämligen likvärdig.

Vad till en början angår bestämmande av begynnelselönen för läroverksingenjör vid inträdet i statstjänst får utredningen framhålla, att utredningen givetvis härvid haft att taga hänsyn till den lönesättning, som för närvarande tillämpas vid olika verk, särskilt de större tekniska verken. Utredningen har vidare erhållit informationer rörande löneförhållandena för läroverksingenjörer vid nyanställning inom vissa större privata industrier. På grundval av sålunda föreliggande uppgifter och med beaktande av den i det föregående omnämnda stipendiemöjligheten har utredningen kommit till den uppfattningen, att läroverksingenjör lämpligen bör vid inträdet i statstjänst placeras i lönegrad Cf 13 och i likhet med övrig rekryteringspersonal erhålla anställning såsom aspirant.

I fråga om slutlönen inom ett blivande beföringsschema vill utredningen erinra om vad som i det föregående anförts beträffande beföringången för läroverksingenjörer vid vissa verk. Sålunda ha läroverksingenjörer vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk under vissa förutsättningar kunnat erhålla uppflyttning på rekryteringsstadiet upp till lönegrad Eo 17 (nuvarande Ce 21), från vilken lönegrad beföringen sedermera kunnat ske till ordinarie ingenjörstjänst i motsvarande lönegrad. Å andra sidan ha vederbörande i åtskilliga fall fått stanna i lönegrad Eo 15 (Ce 19), med

övergång sedermera till ordinarie befattning i motsvarande lönegrad i den mån ledigheter å ordinarie tjänster i denna lönegrad uppkomma. Utredningen håller före, att en generellt tillämpad befordringsgång å rekryteringsstadiet med förstnämnda lönegrad (Ce 21) såsom slutmål skulle vara ägnad att väsentligt underlätta verkens strävan att förvärva dugande läroverksingenjörer för statstjänsten.

I enlighet med det anförda förordrar utredningen, att ett befordringsschema för läroverksingenjörer uppbygges med lönegrad Cf 13 såsom begynnelselönegrad och lönegrad Ce 21 såsom slutlönegrad. Uppflyttning i lönegrad på befordringsschemat bör, i likhet med vad som föreslagits beträffande högskolingenjörerna och i anslutning till vad som i allmänhet är förhållandet inom de ledande enskilda industriföretagen, äga rum årligen och ske via de mellanliggande lönegraderna Ce 15, Ce 17 och Ce 19.

Ordinarie befattningar, som normalt pläga besättas med läroverksingenjörer, finnas för närvarande inrättade i lönegraderna Ca 19, Ca 21, Ca 22 och Ca 23. En läroverksingenjör, som uppnått slutlönegraden på befordringsschemat, eller lönegrad Ce 21, skulle alltså allt efter tillgång på lediga befattningar normalt erhålla vidarebefordran till ordinarie tjänst i lägst lönegrad Ca 21. Tjänster i lönegraden Ca 19 skulle med hänsyn härtill ej i allmänhet rekryteras av läroverksingenjörer.

Emellertid bör möjlighet föreligga till vidare befordran av läroverksingenjör även på extraordinariestadiet utöver den nyssnämnda lönegraden Ce 21. Personalutredningen vill framhålla, att den lägre teoretiska utbildningen icke bör utgöra hinder för dugande läroverksingenjörer, som under ett antal år vederbörligen prövats och befunnits lämpliga för mera kvalificerade arbetsuppgifter, att erhålla befordran till och inom det för högskolingenjörer avsedda stadiet. I enlighet härmed bör läroverksingenjör, som prövas äga härför erforderliga faktiska kvalifikationer, i särskilda fall kunna övergå från läroverksingenjörernas till högskolingenjörernas befordringsgång. Huruvida ett sådant överförande bör medföra en befordran omfattande samtliga steg på den högre befordringsskalan eller endast avse någon del av denna skala, bör göras beroende av de individuella förutsättningarna i varje särskilt fall.

Under åberopande av det anförda föreslår personalutredningen följande befordringsgång för nyanställda läroverksingenjörer:

Cf 13	Ce 15	Ce 17	Ce 19	Ce 21.
1 år	1 år	1 år	1 år	

3. Institutsingenjörer.

Vid upprättande av de i det föregående framlagda förslagen till befordringsschemata har utredningen haft till föremål personalgrupper, vilka var för sig förete en tämligen enhetlig teknisk utbildning. Så är däremot icke förhållandet beträffande tekniker, som erhållit sin utbildning vid de lägre tekniska läroanstalterna. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redo-

görelsen över dylika läroanstalter och den undervisning, som där meddelas, äro de tekniska kunskaper, som förvärfvas vid dessa tekniska institut och skolor, av mycket varierande slag såväl i avseende å kvalitet som beträffande omfattningen. De statliga befattningar, som här ifrågavarande tekniker erhålla, äro också av skiftande slag. Sålunda återfinnas dylika tekniker i befattningar såsom ingenjörbiträden, ritare och kopister, såsom laboranter och laboratoriebiträden, såsom tekniska biträden av olika slag m. m. Tekniker av här ifrågavarande kategori ha ock understundom kommit att besätta befattningar, som eljest varit avsedda för ingenjörer med examen från teknisk högskola eller tekniskt läroverk. Att som följd härav lönefömanerna för denna grupp av tekniker för närvarande erbjuda stora variationer är naturligt.

Det har vid sådant förhållande syntts utredningen erbjuda vissa vanskligheter att söka utforma en mera enhetlig befordringsgång för ifrågavarande personal. Något yrkande om upprättande av ett enhetligt befordringsschema för denna kategori har ej heller framförts till utredningen från personalhåll. Då utredningen det oaktat ansett sig böra framlägga ett förslag till befordringsgång, har det närmast skett med hänsyn till att tekniker med examen från lägre tekniska utbildningsanstalter funnit mycket stor användning inom statsförvaltningen. Enligt det i det föregående redovisade uppgiftsmaterialet funnos år 1945 anställda vid den civila statsförvaltningen och försvaret icke mindre än omkring 1 740 tekniker med här omförmäld utbildning. Det har syntts utredningen önskvärt att även beträffande denna kategori av tekniker söka åstadkomma en viss enhetlighet i anställnings- och löneförhållandena under de första åren efter inträdet i statstjänsten.

Då utredningen sökt utforma förslag till reglerad befordringsgång för tekniker med här omförmäld utbildning, har utredningen med hänsyn till den nyss angivna olikheten med avseende å de teoretiska kvalifikationerna sett sig föranlåten att förutsätta vissa begränsningar beträffande befordringsschemats tillämpning. Sålunda förutsätter utredningen, att det förslag härutinnan, som nedan framställs, kommer till användning allenast vid nyrekrytering av tekniker, som erhållit sin utbildning vid sådana lägre tekniska utbildningsanstalter, vilka icke blott anordna mera elementära tekniska utbildningskurser utan även meddela viss mera omfattande teknisk utbildning. Till dessa utbildningsanstalter räknar utredningen de kommunala statsunderstödda tekniska aftonskolorna i Stockholm och Örebro, de tekniska skolorna i Katrineholm och Hässleholm, de två större privata tekniska instituten i Stockholm, nämligen Stockholms tekniska institut och tekniska institutet i Stockholm, samt det privata Göteborgs tekniska institut. Såsom förutsättning för tillämpande av en reglerad befordringsgång å nyanställda tekniker med avgångsbetyg från någon av ifrågavarande tekniska läroanstalter bör vidare gälla, att vederbörande fullständigt genomgått dylik läroanstalt, d. v. s. avlagt s. k. ingenjörsexamen vid anstalten. Då utredningen här och i det följande använder begreppet institutsingenjör, avser utredningen — där ej annat sägs — tekniker med sådan fullständig utbildning, som nu angivits.

Vad angår begynnelselöneläget i en reglerad befordringsgång torde detta med hänsyn till vad nyss sagts om utbildningens växlande kvalitet och omfattning, till den starkt skiftande användning ifrågavarande personal för närvarande har inom olika förvaltningsområden samt till de löner, som vid nyanställning betalas till här ifrågavarande personal inom större enskilda industrier, böra bestämmas med en viss försiktighet. Utredningen vill föreslå, att tekniker med här avsedd utbildning anställas såsom aspirant med placering i lönegrad Cf 9. Aspiranttiden torde i jämförelse med de ovan behandlade två teknikergrupperna böra något utökas och icke understiga ett och ett halvt år. Efter denna tid bör vederbörande anställas såsom extra ordinarie tjänsteman med placering i lönegrad Ce 11. För vidare uppflyttning torde liksom för högskol- och läroverksingenjörer böra gälla tidsintervaller om ett år. Vederbörande tjänsteman bör härvid placeras i lönegraderna Ce 13 och Ce 15.

Enligt detta förslag skulle en institutsingenjör i här avsedd mening uppnå lönegrad Ce 15 efter 3½ år. Utredningen har övervägt, huruvida den automatiska befordringsgången för denna personalgrupp borde utsträckas utöver nämnda lönegrad men funnit sig icke kunna förorda en dylik anordning, detta bland annat med hänsyn till förefintligheten av ordinarie tjänster i lönegraderna Ca 15 och Ca 16, vilka i icke obetydlig utsträckning rekryteras med institutsingenjörer. Möjlighet bör emellertid förefinnas för dugliga institutsingenjörer att vinna befordran utöver det nyssnämnda, i den automatiska befordringsgången ingående stadiet Ce 15. I sådant hänseende vill personalutredningen förorda, att där vederbörande ådagalagt sådana kvalifikationer i tjänsten, att han är väl skickad att fullgöra göromål, som vanligen anförtros läroverksingenjör, vederbörande verk bör äga befogenhet att efter prövning befordra honom till Ce 17. Ytterligare befordran enligt det av utredningen föreslagna befordringsschemat för läroverksingenjör bör även efter förnyad prövning kunna ifrågakomma.

Utredningen vill understryka, att med hänsyn till de stora olikheterna i rådande lönesättning betydande svårigheter föreligga att tillskapa en lämpligt avvägd befordringsgång för institutsingenjörer med här avsedd utbildning. Utredningens förslag är sålunda på denna punkt i viss mån att anse såsom ett försök till lösning, som måhända kan behöva korrigeras, sedan närmare erfarenheter vunnits.

Under återopande av det anförda föreslår personalutredningen, att för institutsingenjörer med ovan avsedd utbildning fastställes följande automatiska befordringsgång:

Cf 9	Ce 11	Ce 13	Ce 15.
1½ år	1 år	1 år	

4. Vissa särskilda grupper av tekniker.

De förslag till normerande befordringsgrunder, som utredningen framlagt i förevarande betänkande ävensom i sitt betänkande den 17 september 1946,

ha avsett personalgrupper, vilka var för sig finnas företrädda inom vitt skilda grenar av statsförvaltningen. Med hänsyn till sina direktiv har utredningen däremot icke i allmänhet ingått på frågan om reglerad befordringsgång för sådana, eljest enhetliga grupper av befattningshavare, vilka återfinnas inom ett visst verk eller inom ett visst begränsat förvaltningsområde. I det följande finner sig utredningen emellertid av särskilda skäl böra närmare beröra några tekniska personalgrupper av sist avsedda slag, nämligen ingenjers- och teknisk biträdespersonal inom lantbruksingenjersorganisationen samt lantmätar- och mätningsteknisk personal vid lantmäteristaten. Beträffande dessa grupper, vilka nära höra samman med de i det föregående behandlade teknikergrupperna, föreligger det förhållandet, att statsmakterna i särskild ordning redan meddelat beslut om viss reglerad befordringsgång.

Även i övrigt kommer utredningen under ett följande avsnitt av betänkan- det att till behandling upptaga frågan om befordringsgång för personalgrupper inom speciella förvaltningsområden.

a. Lantbruksingenjörer.

Rekrytering av lantbruksingenjersbefattningarna sker genom anställande av ingenjersaspiranter. Under budgetåret 1947/48 må enligt Kungl. Maj:ts föreskrift finnas anställda 5 ingenjersaspiranter.

Utredning pågår genom särskilda sakkunniga av frågan om utbildning av lantmätare och lantbruksingenjörer samt därmed sammanhängande spörsmål. Förslag i ämnet torde kunna väntas inom kort.

För att kunna antagas till ingenjersaspirant fordras enligt den för närvarande gällande instruktionen för lantbruksingenjersorganisationen (SFS 1945: 352), att vederbörande styrkt sig äga minst ett halvt års väl vitsordad jordbrukspraktik samt genomgått treårig kurs vid teknisk högskola enligt lantbruksstyrelsens närmare bestämmelser. Beträffande befordringsgången för ingenjersaspiranterna ha närmare regler fastställts år 1945 (jfr prop. nr 122 och riksd. skr. nr 257). Sökande antages av lantbruksstyrelsen till ingenjersaspirant för högst ett år. Under denna tid fullgör aspiranten provtjänstgöring hos någon lantbruksingenjör. Aspirant, som erhållit godkänt vitsord om sin provtjänstgöring, antages av lantbruksstyrelsen till aspirant för ytterligare ett år och hänvisas samtidigt till genomgående vid lantbrukshögskolan av en där anordnad ettårig lantbrukskurs för ingenjersaspiranter. Efter att med godkänt betyg ha genomgått denna kurs antages aspiranten till extra ingenjör. I sådan egenskap har vederbörande att tjänstgöra minst ett år såsom tjänstemedhjälpare åt lantbruksingenjör, ett halvt år å lantbruksstyrelsens kulturtekniska byrå och omkring ett år som kontrollant eller arbetsledare vid lämpligt arbetsföretag. Har den extra ingenjören på tillfredsställande sätt fullgjort denna tjänstgöring och befinnes han kompetent att självständigt handlägga syneförrättningar rörande marks torrläggning, meddelas honom förordnande såsom extra ordinarie lantbruksingenjör. Sammanlagt utgör sålunda väntetiden till extra ordinarie befattning minst 4½ år.

Erinras må, att antalet extra ordinarie lantbruksingenjörer och extra ingenjörer är begränsat. Under budgetåret 1947/48 må vara anställda 6 extra ordinarie lantbruksingenjörer och 5 extra ingenjörer, varför förordnande å sådan befattning kan meddelas allenast i den mån lediga befattningar finnas. Under nu rådande brist på högskolutbildad teknisk personal torde de angivna tiderna icke behöva överskridas.

Det må här tilläggas, att samtliga under budgetåret 1946/47 anställda extra ordinarie lantbruksingenjörer, extra ingenjörer och ingenjörsaspiranter, tillhopa 9 befattningshavare, avlagt civilingenjörsexamen.

Till ingenjörsaspirant inom lantbruksingenjörsorganisationen utgår för närvarande månadsarvode med 725 kronor under det första och 850 kronor under det andra året. Vid antagning till extra ingenjör placeras vederbörande i lönegrad Cg 23 och vid befordran till extra ordinarie lantbruksingenjör i lönegrad Ce 27.

Personalutredningen har haft under övervägande frågan, huruvida eller i vad mån det av utredningen för högskolingenjörer föreslagna befordrings-schemat lämpligen borde komma i tillämpning jämväl beträffande aspiranter å lantbruksingenjörsbefattning. Med hänsyn till den i det föregående omnämnda särskilda utredningen anser sig personalutredningen emellertid i förevarande sammanhang icke böra göra annat uttalande än att, därest resultatet av nyssnämnda utredningsarbete skulle bliva, att den obligatoriska utbildningen för inträdet å lantbruksingenjörsbanan i avseende å kunskapsmått och studietidens längd blir ungefär likvärdig med en civilingenjör, den av personalutredningen i det föregående för högskolingenjörer föreslagna befordringsgången bör komma i tillämpning jämväl vid rekrytering av lantbruksingenjörsbefattningarna.

b. Assistenterna vid lantbruksingenjörsorganisationen.

Såsom närmaste tekniska medhjälpare åt lantbruksingenjörerna tjänstgöra — förutom extra ingenjörer och ingenjörsaspiranter — förste assistenter och assistenter. För budgetåret 1947/48 finnas å ordinarie stat uppförda 24 förste assistenter i lönegrad Ca 23 och 20 assistenter i lönegrad Ca 20. I anslutning till avlöningsstaten för lantbruksingenjörerna har Kungl. Maj:t föreskrivit, att i varje lantbruksingenjörsdistrikt skall finnas minst 1 ordinarie förste assistent. Därjämte må vid lantbruksingenjörsorganisationen tillsvida finnas anställda högst 6 extra ordinarie förste assistenter i lönegrad Ce 23 och högst 16 extra ordinarie assistenter i Ce 20. Assistentpersonalen erhöi sin nuvarande löneställning vid 1945 års löne reglering för lantbruksingenjörerna.

För behörighet till assistentbefattning erfordras enligt gällande instruktion för lantbruksingenjörsorganisationen att ha genomgått statsunderstödd lantbruks- eller lantmannaskola, avlagt examen å byggnadslinjen vid statligt tekniskt läroverk samt genomgått kurs för utbildning av förrättningsmän vid täckdikningsföretag, därest sådan kurs anordnas med understöd av statsmedel. För befordran till förste assistent fordras därutöver att under minst

fem år med goda vitsord ha varit anställd såsom assistent vid lantbruksingenjörorganisationen.

Den, som vill vinna anställning såsom assistent, har att först söka inträde vid lantbruksingenjörorganisationen såsom tekniskt biträde. För att kunna antagas till tekniskt biträde erfordras att ha fullgjort de fordringar i teoretiskt hänseende, som erfordras för att kunna antagas till assistent. Befattningarna såsom tekniskt biträde ha nämligen ansetts böra utgöra rekryterings-tjänster till assistentbefattningarna. Det är av denna anledning de för assistent föreskrivna kompetenskraven utsträckts att gälla även tekniska biträden. Det må emellertid här tillika framhållas, att lantbruksstyrelsen jämlikt förenämnda instruktion äger till befattning såsom förste assistent, assistent eller tekniskt biträde utnämna eller förordna jämväl sökande med annan teoretisk eller praktisk utbildning än den ovan angivna, som för befattningen kan anses tillfyllest.

Ersättning till tekniskt biträde utgår i form av arvode. Före den 1 juli 1947 belöpte sig arvodet inklusive provisoriskt avlöningstillägg till 330 kronor och kunde efter ett år höjas till 430 kronor och efter ytterligare tre år till 480 kronor, allt för månad räknat. I skrivelse den 13 september 1946 angående anslag till lantbruksingenjörorganisationen för budgetåret 1947/48 upptog lantbruksstyrelsen till behandling frågan om de tekniska biträdenas avlöningsförhållanden. Styrelsen framhöll, att erfarenheterna från budgetåret 1945/46 otvetydigt hade visat att, därest det skulle bli möjligt att rekrytera dessa tjänster och därmed även befattningarna såsom assistent och förste assistent, en förändring av avlöningstvillkoren måste ske. Ett tekniskt biträde syntes sålunda först och främst icke böra tjänstgöra såsom arvodist längre än under viss kortare provotid, förslagsvis ett år. Härefter borde biträdet, därest han befundes därtill lämplig, kunna befordras först till extra och sedermera till extra ordinarie tjänsteman. Vidare borde olika löneskalor tillämpas med hänsyn till vederbörandes teoretiska kvalifikationer. De befattningshavare, som innehade assistentkompetens (läroverksingenjörer) eller erhållit därmed jämförlig utbildning, borde beredas förmånligare lönevillkor än de tjänstemän, som hade avgångsexamen från enskilt tekniskt institut eller därmed jämförlig utbildning. Befattningshavare, som icke genomgått någon av nämnda tekniska läroanstalter utan endast erhållit annan utbildning, exempelvis vägmästarutbildning, borde få något lägre avlöning än de förstnämnda två grupperna. Med utgångspunkt härifrån föreslog styrelsen viss befodringsgång för de olika grupperna. Vid anmälan i 1947 års statsverksproposition (IX ht. s. 15) av detta lantbruksstyrelsens förslag anförde föredragande departementschefen att, då frågan om löneställningen för inom statsförvaltningen anställd teknisk personal inginge i det åt 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget, styrelsens förslag icke för närvarande borde upptagas till prövning. Å andra sidan syntes dock en omedelbar förbättring av ifrågasvarande tjänstemäns löneställning vara påkallad. Med hänsyn härtill och i anslutning till den allmänna löneregleringen för statens befattningshavare

förordades, att arvodena för de tekniska biträdena för budgetåret 1947/48 provisoriskt skulle höjas till 400, 450 och 500 kronor respektive. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

På grund av vad sålunda förekommit får personalutredningen i avseende å frågan om befordringsgång för assistentpersonalen inom lantbruksingenjörsorganisationen framhålla följande.

Enligt utredningens mening bör, i den mån ingenjörer med examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola (läroverksingenjörer) anställas för rekrytering av assistentbefattningarna, å sådan personal tillämpas den befordringsgång, som av utredningen i det föregående föreslagits för läroverksingenjörer (lönegraderna Cf 13, Ce 15, Ce 17, Ce 19 och Ce 21). Under det första anställningsåret skulle i enlighet härmed den nyanställda benämnas assistentaspirant och under de följande stadierna å befordringsschemat skulle extra ordinarie anställning såsom assistent innehavas.

Slutsteget i den reglerade befordringsgången skulle sålunda för dem som äro läroverksingenjörer bliva lönegrad Ce 21. Ordinarie assistentbefattning tillhör för närvarande lönegrad Ca 20. För att bereda möjlighet för övergång till ordinarie assistentbefattning, utan att sådan övergång skulle medföra avlöningsminskning, finner utredningen skäl tala för, att samtliga ordinarie assistentbefattningar i fortsättningen uppflyttas till lönegrad Ca 21 eller, om försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas förslag till lönegradsserie för civil ingenjörspersonal vinner tillämpning även inom den civila statsförvaltningen, till lönegrad Ca 22. Utredningen vill erinra, att för läroverksingenjörer avsedda ordinarie ingenjörsbefattningar vid kommunikationsverken och vissa andra verk redan för närvarande äro placerade lägst i lönegraden Ca 21. De teoretiska kompetenskrav, som instruktionsenligt ställas på assistenterna inom lantbruksingenjörsorganisationen, utgöra ock enligt utredningens mening ett tillfyllestgörande motiv för en lönegradsuppflyttning. Det torde emellertid icke ankomma på utredningen att framlägga förslag om förhöjd löneställning för de ordinarie assistenterna liksom ej heller att bedöma, huruvida eller i vad mån en uppflyttning i lönegrad av assistenterna bör föranleda en förändring i löneställningen även för de hos lantbruksingenjörerna placerade förste assistenterna.

För den, som antages till aspirant å assistentbefattning utan att ha avlagt examen från tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola men efter att ha fullständigt genomgått utbildning till institutsingenjör i den av personalutredningen i det föregående avsedda betydelsen, torde den av utredningen för institutsingenjörer föreslagna befordringsgången böra komma till användning (lönegraderna Cf 9, Ce 11, Ce 13 och Ce 15). Utredningen vill här erinra om vad i det föregående anförts angående möjligheten för vederbörande verk att efter prövning i varje särskilt fall medgiva institutsingenjör övergång till det för läroverksingenjör föreslagna befordringsschemat.

Vad slutligen angår dem som antagas till aspiranter å assistentbefattning utan att ha förvärvat den teoretiska utbildning, som i det föregående angives.

vill personalutredningen föreslå, att det skall ankomma på lantbruksstyrelsen att med beaktande av föreliggande omständigheter bestämma löneställningen.

c. Lantmätare.

Inträde å lantmätarbanan sker för närvarande genom anställning såsom aspirant vid lantmäteristaten. För att kunna antagas till aspirant fordras enligt gällande lantmäteriinstruktion (SFS 1927:407, jfr 1932:468), att ha avlagt examen vid tekniska högskolans i Stockholm avdelning för lantmäteri (lantmäterieexamen). Nämda examen kräver en studietid vid högskolan av omkring 4 år. I lantmäteriundervisningen ingå fältövningar, i hudsak förlagda mellan terminerna. För examens avläggande fordras för närvarande praktisk verksamhet under minst två månader i skogstaxering och skogsindelning eller i jordbruk samt under minst två månader hos distriktslantmätare, statskartograf eller mättningsman i stad. För utbildning av personal till lantmätare ha hittills vid högskolan intagits omkring 20 studerande årligen.

Den, som antagits såsom aspirant, placeras för tjänstgöring hos någon distriktslantmätare eller extra lantmätare. Efter minst två års väl vitsordad tjänstgöring må aspiranten, därest han jämväl ådagalagt lämplighet för lantmätarbanan, konstitueras att vara extra lantmätare vid lantmäteristaten. I sådan egenskap placeras vederbörande av lantmäteristyrelsen såsom tjänstemedhjälpare hos distriktslantmätare och äger därvid med vissa inskränkningar utföra på distriktslantmätaren eljest ankommande lantmäteriförrättningar. Extra lantmätare kan ock av lantmäteristyrelsen ställas till länsstyrelses eller överlantmätares förfogande för erhållande av förordnanden att utföra lantmäteriförrättningar.

I anledning av en till 1947 års riksdag avlåten proposition (nr 210) har riksdagen numera fattat beslut angående lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden m. m. för tiden efter den 1 januari 1948 (riksd. skr. nr 388). I propositionen har särskilt berörts frågan om avlöningsförhållanden och befordringsgång för rekryteringspersonal till lantmätarbefattningarna. Därvid har framhållits, att den definitiva lösningen av den högskolutbildade lantmäteripersonalens befordringsgång borde uppskjutas i avbidan på de bestämmelser om normerad befordringsgång för civilingenjörer, som kunde komma att framläggas av 1944 års personalutredning. Såsom ett provisorium borde tillämpligt tillämpas de normer, som efter förslag av personalutredningen godtagits för tingsmeriterade amanuenser. I enlighet härmed skulle den, som efter löne regleringens genomförande vinner inträde vid lantmäteristaten såsom aspirant till lantmätarbefattning, provisoriskt placeras i lönegrad Cf 19 och efter ett år kunna antagas till extra ordinarie lantmätare i lönegrad Ce 22. Sedan vederbörande tjänstgjort två år i denna lönegrad, skulle han uppflyttas till lönegrad Ce 23 för att efter ytterligare två års tjänstgöring erhålla befordran till lönegrad Ce 24.

Den som avlagt lantmäterieexamen måste enligt personalutredningens me-

ning anses ur utbildningssynpunkt fullt jämställd med en civilingenjör. Hän-
syn bör ock tagas till att lantmäteriexamen ger tillträde endast till ett enda
och i allmänhet relativt begränsat verksamhetsfält. Utredningen finner sig
böra föreslå, att frågan om befordringsgång för blivande lantmätare nu löses
på så sätt, att dessa inordnas under det av utredningen i det före-
gående för högskolingenjörer föreslagna befordringsschemat. Lantmätar-
aspirant skulle i enlighet härmed under första anställningsåret vara placerad
i lönegrad Cf 20 samt från och med andra anställningsåret antagas till extra
ordinarie lantmätare, med placering till en början i lönegrad Ce 22 och upp-
flyttning därefter till Ce 23 och Ce 24 med ettårsintervaller. Från sistnämnda
lönegrad skulle sedermera befordran kunna ske till de ordinarie eller extra
ordinarie befattningar i 27 lönegraden eller högre lönegrad, som i enlighet
med riksdagens beslut skola finnas vid lantmäteriets distriktsorganisation.
På sätt utredningen i det föregående förordat i fråga om högskolingenjörer
bör även i fråga om lantmätare såsom allmän norm uppställas, att befordran
till lönegrad Ce 27 skall kunna ske senast tre år efter det vederbörande en-
ligt befordringsschemat uppflyttats till lönegrad Ce 24.

Utredningen förutsätter härvid, att det resultat rörande lantmätarutbild-
ningen, som kan komma att framgå av den i det föregående omnämnda, för
närvarande pågående utredningen angående utbildning av lantmätare och
lantbruksingenjörer, icke kommer att medföra någon större förändring i avse-
ende å studietidens längd för lantmäterieexamens avläggande.

d. Mätningstekniker vid lantmäteristaten.

De i lantmäteridistriktet för närvarande anställda tekniska biträdena
inneha icke statsanställning utan äro anställda av vederbörande lantmätare,
som till huvudsaklig del svara för deras avlöning. Till avlönande av sådana
tekniska biträden, som erhållit förordnande av lantmäteristyrelsen, utgår ut-
över lön från lantmätaren bidrag av statsmedel i form av avlöningsförbättring.

Enligt lantmäteriiinstruktionen må åt tekniskt biträde, som förordnats av
lantmäteristyrelsen, uppdragas att verkställa mättnings-, utstaknings- och
andra därmed jämförliga göromål. Vidare ha i den av lantmäteristyrelsen för
distriktslantmätarna utfärdade arbetsordningen meddelats föreskrifter om
kompetensfordringar för tekniskt biträde. Dessa innebära i huvudsak, att
biträdets kompetens skall styrkas dels med intyg av distriktslantmätare om
nöjaktig färdighet i linjestakning, ägomätning och kartritning samt om bi-
trädets lämplighet i allmänhet, dels ock med bevis om godkänd prövning inför
överlantmätare. Däremot finnas inga föreskrifter meddelade i fråga om all-
män teoretisk utbildning. Denna har ock hittills varit av synnerligen
varierande slag. Av de nuvarande tekniska biträdena, omkring 190 befattnings-
havare, ha omkring 46 % enbart folkskolutbildning, i många fall kompletterad
vid folkhögskola eller dylikt; 43 % ha avlagt realexamen eller erhållit mot-
svarande utbildning, och återstående 11 % ha avlagt studentexamen eller
genomgått högre tekniskt läroverk. Utöver den allmänna utbildningen har i

mycket stor utsträckning fackutbildning av skilda slag förvärvats vid exempelvis lantbruksskola, lantmannaskola, skogsskola, handelsskola, handelsgymnasium eller tekniska skolor och institut, genom vägmästartkurser etc.

I och med genomförande den 1 januari 1948 av lönereglering för personal i lantmåteridistriktet skola de lantmåteritekniska biträdena under benämningen mätningstekniker erhålla statsanställning. Samtidigt skola ifrågavarande befattningshavare erhålla arbetsuppgifter av mera kvalificerad natur än hittills, i syfte att från den högskol utbildade arbetskraften i största möjliga omfattning skall kunna avlastas sådant arbete, som kan anförtros åt lägre kvalificerad personal. Enligt beräkning skulle antalet tekniska biträden vid full utbyggnad av den nya lantmåteriorganisationen utgöra omkring 320.

För att mätningsteknikerna skola kunna fylla den avsedda uppgiften har 1945 års lantmåteriutredning, vars betänkande (SOU 1947: 7) legat till grund för löneregleringen, uppdragit riktlinjer för särskilda på statens bekostnad anordnade utbildningskurser för blivande mätningstekniker. En dylik fackutbildning har jämväl ansetts vara betingad av mätningsväsendets utveckling under senare år. Ett första steg i sådan riktning har tagits genom anordnande av en provisorisk utbildningskurs för blivande mätningstekniker, vilken pågått under tiden 2 december 1946—31 juli 1947 och till vilken staten anvisat medel (jfr prop. 1946: 311). Dylik kurs är avsedd att anordnas även under budgetåret 1947/48. För tillträde till den nu avslutade utbildningskursen har fordrats, att sökanden avlagt realexamen eller styrkt sig ha förvärvat jämförliga kunskaper i de för utbildningen viktigaste ämnena samt fullgjort 5 månaders praktisk tjänstgöring hos lantmätare eller ock förvärvat godkänd utbildning till fältmätare vid arméns centrala fältmätskola. Deltagare i kursen har av statsmedel åtnjutit bidrag till uppehållet med 200 kronor i månaden.

Enligt de i förenämnda betänkande angivna riktlinjerna skulle utbildningen av tekniska biträden börja med sex månaders praktikanttjänstgöring hos lantmätare, varpå skulle följa teoretisk undervisning under två sexmånadersperioder med en mellanliggande period av sex månader för praktisk tjänstgöring i lantmåteridistrikt. I betänkandet har dock förutsatts, att med den definitiva utformningen av kurserna skulle anstå till dess erfarenhet vunnits från den redan påbörjade kursverksamheten samt att lantmåteristyrelsen i sinom tid skulle föreslå de ändringar i kursplaner och studietid m. m., till vilka erfarenheterna kunde giva anledning.

I anledning härav har lantmåteristyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 februari 1947 upptagit till behandling frågan om de tekniska biträdenas utbildning i framtiden. Lantmåteristyrelsen har därvid framhållit, att personal med utbildning, varom här vore fråga, erfordrades ej blott inom lantmåteriorganisationen utan även inom ett flertal andra statliga organ, inom städernas mätning- och byggnadsväsen och inom enskilda företag. Sålunda erfordrades i statsförvaltningen biträden med mätningsteknisk utbildning även hos lantbruksingenjörerna, vägförvaltningarna, väg- och vattenbyggnadstyrelsen, rikets allmänna kartverk och sjökartverket. Det största behovet

av mätningstekniska biträden utom lantmäteristaten förelåge hos städernas mätningstväsens, som i stor utsträckning rekryterat mätningstekniker från lantmätarnas tekniska biträdespersonal. Att tillgodose här föreliggande utbildningsbehov syntes vara en uppgift, som icke tillkomme lantmäteriväsendet utan den allmänna yrkesutbildningen. Då den av lantmäteristyrelsen planerade och delvis påbörjade utbildningen av mätningstekniker endast vore att anse såsom ett provisorium för fyllande av en nödvändig personalförstärkning och snarast möjligt borde avlösas av en definitivt ordnad utbildning, har styrelsen hemställt, att åt 1946 års skolkommission eller alternativt åt särskilda sakkunniga måtte uppdragas att verkställa utredning om utbildningen av mätningstekniker.

Beträffande anställnings- och löneförhållandena för den tekniska biträdespersonalen i lantmäteridistriktet anförde 1945 års lantmäteriutredning, att utredningen i avvaktan på det inom 1944 års personalutredning pågående arbetet ansett sig icke kunna taga någon definitiv ståndpunkt härutinnan. Såsom ett provisorium förordades emellertid, att nyanställt tekniskt biträde, som genomgått lantmäteriteknisk kurs eller eljest styrkt sig besitta för anställningen erforderligt kunnande, skulle erhålla en mot dåvarande lönegrad Ex 10 svarande löneställning. Efter viss tids — förslagsvis två års — väl vitsordad tjänstgöring borde uppflyttning ske till lönegrad Eo 12 och där-efter till lönegrad Eo 15 samt för ett mindre antal till lönegrad Eo 17, allt enligt då gällande löneplan.

I utlåtande den 22 februari 1947 över lantmäteriutredningens betänkande yttrade personalutredningen, att behandlingen inom personalutredningen av frågan om anställnings- och befodringsförhållandena för ingenjörspersonal i statens tjänst då icke fortskridit så långt, att ett definitivt ståndpunkts-tagande från utredningens sida till lantmäteriutredningens förslag till befodringsgång för den tekniska biträdespersonalen vore möjligt. Personalutredningen förklarade sig emellertid kunna lämna förslaget utan annan erinran än att tjänstetiden på Ex-stadiet syntes böra jämkas till 1½ år, motsvarande den av utredningen tidigare för biträdespersonal med kontorsarbete samt icke-tjänstmeriterade amanuenser föreslagna väntetiden till extra ordinarie tjänst.

I löneregleringspropositionen (1947:210) anförde föredragande departementschefen i fråga om förslaget att inordna utbildningen av mätningstekniker i den allmänna yrkesutbildningen, att denna fråga borde göras till föremål för ytterligare överväganden. Beträffande löneförhållandena yttrade departementschefen, att denna personal, i motsats till vad som från vissa håll gjorts gällande, icke för närvarande syntes med hänsyn till kompetenskrav eller utbildning kunna jämföras med motsvarande befattningshavare hos lantbruksingenjörerna. Med hänsyn bland annat härtill syntes i avvaktan på personalutredningens förslag de av lantmäteriutredningen såsom provisorium föreslagna lönegraderna Eo 12 och Eo 15 kunna godtagas. Härvid borde den högre lönegraden förbehållas de mera kvalificerade befattningshavarna. Såsom tjänstebestämmelse för ifrågavarande biträdespersonal förordades beteck-

ningen mätningstekniker. Därjämte borde såsom utredningen förordat ett mindre antal tjänster i lönegrad Eo 17 inrättas med benämning förste mätningstekniker. Antalet befattningshavare i de olika lönegraderna beräknades till respektive 60, 75 och 20. Befordringsgången för den mätningstekniska personalen syntes departementschefen böra ordnas så, att anställning först erhöles i lönegrad Ex 10 (nuvarande Cf 12), varefter sedan 1½ år förflutit befordran borde ske till lönegrad Eo 12 (nuvarande Ce 16).

Häremot har riksdagen icke framställt någon erinran.

Då personalutredningen avgav sitt i det föregående återgivna yttrande över lantmäteriutredningens betänkande, hade utredningen, såsom av det anförda framgår, ännu icke tagit ståndpunkt till frågan om befordringsgång för teknisk personal i allmänhet inom statsförvaltningen. I förevarande betänkande har nu personalutredningen framlagt förslag till befordringsschemata såväl för högskol- och läroverksingenjörer som för ingenjörer med viss lägre utbildning (institutsingenjörer). Den befordringsgång, som enligt statsmakternas nämnda beslut skall tillämpas å den, som efter genomgången fackutbildning vinner statsanställning såsom mätningstekniker, skulle bliva gynnsammare än den av utredningen för institutsingenjörer föreslagna men ej jämbördig med den föreslagna befordringsgången för läroverksingenjörer.

Ehuru personalutredningen i sitt förenämnda yttrande, vilket var av preliminär karaktär, lämnade lantmäteriutredningens förslag till befordringsgång för mätningstekniker allenast med en mindre jämkning utan erinran, måste utredningen, efter de resultat utredningen numera kommit till och de förslag utredningen i det föregående framlagt, finna ett befordringsschema för mätningstekniker med utgångspunkt från lönegrad Cf 12 vara väl gynnsamt. Visserligen är frågan om mätningsteknikernas fackutbildning ännu svävande, i det att den utbildningsverksamhet, som numera ordnats genom lantmäteristyrelsens försorg, endast är av provisorisk natur i avvaktan på denna frågas definitiva lösning. På grundval av vad som hittills förekommit i utbildningsfrågan torde dock kunna antagas, att den tekniska fackutbildning, som genom statens åtgöranden meddelas mätningsteknikerna, icke kommer att kunna jämföras med ingenjörutbildningen vid de tekniska gymnasierna och fackskolorna. Det skulle fördenskill ligga närmast till hands att inordna mätningsteknikerna under det för institutsingenjörerna föreslagna befordringsschemat.

Emellertid må å andra sidan betonas, att den som söker inträde vid de av lantmäteristyrelsen nu anordnade provisoriska kurserna för blivande mätningstekniker skall ha avlagt realexamen eller visat sig äga motsvarande kunskaper i vissa ämnen samt ha fullgjort viss praktikanttjänstgöring hos lantmätare. Utbildningen vid kurserna har vidare erhållit en mycket koncentrerad utformning i syfte att på kort tid kunna giva den för den nya lantmäteriorganisationen erforderliga mätningstekniska personalen nödiga kvalifikationer. Då utbildningen därjämte är inriktad på ett speciellt område — mät-

ningstekniken inom fastighetsbildningsväsendet — där den tekniska utvecklingen under senare år varit mycket framträdande, och utbildningen sålunda avser ett mera begränsat verksamhetsfält än institutsingenjörernas, finner utredningen skäl tala för att åtminstone såsom ett provisorium en befodringsgång uppbygges, som är något förmånligare än de sistnämndas.

Efter överbägande av olika på frågan inverkande omständigheter har utredningen ansett sig böra för mätningstekniker föreslå en speciell befodringsgång av följande utseende:

Cf 11	Ce 13	Ce 15	Ce 17.
1 $\frac{1}{2}$ år	1 år	1 år	

Enligt detta utredningens förslag skulle sålunda lönegrad Ce 17 bliva slutsteget i den reglerade befodringsgången för mätningstekniker. Utredningen har vid förslagets upprättande utgått från att de för mätningstekniker avsedda ordinarie befattningar, som framdeles kunna komma att inrättas, icke hänföras till lägre lönegrad än Ca 17. På frågan om lönegradsplaceringen av fasta tjänster utöver sistnämnda lönegrad har utredningen icke kunnat ingå. Utredningen har emellertid ej för sin del åsyftat någon ändring i nuvarande anordning med visst antal tjänster i 19 och 21 lönegraderna.

AVD. II.

ANSTÄLLNINGS- OCH AVLÖNINGSFÖRHÅLLANDEN
FÖR VISSA SÄRSKILDA PERSONALGRUPPER.**A. Biträdespersonal med kartritningsgöromål m. fl.**

I samband med framläggande i sitt betänkande den 17 september 1946 av förslag till befordringsgång för biträden med kontors- och skrivgöromål behandlade personalutredningen även befordringsförhållandena för vissa särskilda grupper av biträden, för vilka då gällde särskilda befordringsgrunder. I allmänhet fann utredningen härvid den för biträden i allmänhet föreslagna befordringsgången kunna tillämpas jämväl å dessa särskilda grupper. I förevarande sammanhang vill kommittén till behandling upptaga frågan om befordringsgång för en annan särskild grupp av biträden, nämligen sådana som sysselsätts med kartritningsgöromål.

Dylika biträden finnas anställda inom ett flertal ämbetsverk. Sålunda sysselsätts kartritningskunniga biträden hos sjökartverket, byggnadsstyrelsen med länsarkitektkontoren, vattenfallsstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksingenjörskontoren, lantmäteristyrelsen med lantmäterikontoren och rikets allmänna kartverk. Merendels skilja dessa biträden sig i avseende å den innehavande befattningens benämning icke från biträden med kontorsgöromål i allmänhet. De inneha sålunda befattningar såsom kansliskrivare, förste kontorister, kontorister, kanslibiträden och kontorsbiträden. I vissa fall förekomma dock benämningar, som angiva göromålens art, såsom exempelvis ritare och ritbiträde. Enligt en inom utredningen verkställd överslagsberäkning torde inom den civila statsförvaltningen för närvarande finnas anställda omkring 530 biträden som sysselsätts med kartritningsarbete eller som för sin tjänstgöring måste besitta kunnighet i karritning. Större delen av dessa tillhöra lantmäteristaten, tillhoppa omkring 340 biträden, inberäknat de hos distriktslantmätarna anställda biträdena, vilka i samband med genomförande den 1 januari 1948 av lönereglering för personalen i lantmåteridistriktet skola erhålla statsanställning.

I allmänhet äro i gällande instruktioner icke meddelade några föreskrifter i fråga om de kompetenskrav, som ställas på de biträden, vilka anställas för utförande av kartritningsgöromål. Ett undantag härifrån utgör instruktionen för lantbruksingenjörorganisationen (SFS 1945:352). Enligt densamma erfordras för behörighet till kontorsbiträdesbefattning vid nämnda organisation att biträdet avlagt realexamen eller erhållit normalskolekompetens samt förvärvat god färdighet i karritning och maskinskrivning; för behörighet till

kanslibiträdesbefattning fordras, att vederbörande dessutom under minst fem år med goda vitsord innehåft anställning såsom kontors- eller skrivbiträde vid lantbruksingenjörsorganisationen. Lantbruksstyrelsen må dock, när särskilda skäl därtill föranleda, till ifrågakvarande befattningar utse även sökande med annan teoretisk eller praktisk utbildning, som för befattningen kan anses tillfyllest.

I praktiken kräva en del verk vid rekrytering av biträdespersonal för utförande av arbete, vari ingår kartritning, att vederbörande genomgått någon kartritningskurs. Sålunda plägar, enligt vad utredningen inhämtat, vid rikets allmänna kartverk fordras, att sökande genomgått kartritningskurs och därjämte äger någon kunnighet i maskinskrivning. Den vid nämnda verk anställda kartritningspersonalen i biträdesställning, bestående av ett 50-tal kvinnliga förste ritare, ritare och ritbiträden i lönegraderna Ca 15, Ca 11 och Ca 8 eller motsvarande icke-ordinarie lönegrader, innehar därjämte i regel normalskolekompetens; dock förekommer även realexamen eller högre folkskola, mera sällan studentexamen. Jämväl vid lantmäteridistriktet har det ansetts önskvärt, att biträdesaspiranterna avlagt realexamen eller förvärvat normalskolekompetens. Av de för närvarande i lantmäteridistriktet anställda biträdena torde omkring 70 % ha sådan eller högre utbildning.

Beträffande den speciella fackutbildningen i kartritning fordras, såsom framgår av det anförda, i vissa fall före anställningen genomgången kartritningskurs, i andra fall erhåller vederbörande sådan utbildning vid verket efter det anställning vunnits. Sålunda må nämnas att lantmäteristyrelsen föreskrivit, att såsom villkor för att erhålla styrelsens förordnande såsom kontorsbiträde eller kartriterska i lantmäteridistrikt fordras, att vederbörande dels med godkända betyg genomgått utbildningskurs, som av styrelsen anses kunna godtagas, eller ock under minst sex månaders anställning hos lantmätare förvärvat nödiga kunskaper och färdigheter i göromål, som lämpligen böra utföras av kontorsbiträde eller kartriterska, dels med tjänstgöringsbetyg från lantmätare styrkt sin lämplighet för anställningen.

Specialutbildning i kartritning har hittills kunnat vinnas genom beivrande av kartritningskurser, anordnade av enskilda. Dyliga kurser ha anordnats av kanslibiträdet Anna Printz, Östersund, av fru Kerstin Sundh, Stockholm, av föreningen kvinnliga befattningshavare inom lantmäteristaten, av generalstabens litografiska anstalt, av tjänstemän vid statens reproduktionsanstalt samt av tjänstemän vid rikets allmänna kartverk. Dessa kurser torde emellertid ha bibringat allenast grunderna i kartritning. Full yrkesfärdighet torde vinnas först efter längre tids tjänstgöring vid vederbörande statsinstitution. För lantmäteriväsendets del avses utbildningen skola, åtminstone provisoriskt, ombesörjas av lantmäteristyrelsen. Härutinnan må erinras om följande.

I sitt i det föregående omnämnda betänkande anförde 1945 års lantmäteriutredning, att vid omorganisation av lantmäteriverksamheten i distriktet komme att erfordras ett tämligen stort antal kontors- och ritbiträden. Utredningen räknade

med att behovet vid full utbyggnad av distriktsorganisationen skulle uppgå till omkring 280. Ifrågavarande biträdens arbetsuppgifter syntes i stort sett bli desamma som gällde beträffande de mest kompetenta av de för närvarande i lantmäteridistriktet anställda biträdena. Biträdena borde således utföra ifrågakommande skrivarbeten, vanliga kontorsarbeten inklusive diarieföring, kartkopiering, textning, renritning av kartor m. fl. göromål. För att åstadkomma en önskvärd avlastning av vissa arbeten, som eljest skulle åvila den lantmäteriutbildade personalen eller mätningsteknikerna i distriktet, vore det nödvändigt, att kontors- och ritpersonalen även kunde utföra en hel del mera kvalificerade arbeten än de nyssnämnda. Hit kunde räknas kartkonstruktion och karteringsarbeten, grafisk och numerisk arealuträkning, vissa koordinatberäkningar, upprättande av översiktskartor, det huvudsakligaste av arbetet beträffande kungörelse- och kallelseförfarande m. m. För att kontorspersonalen i lantmäteridistriktet skulle kunna utföra nyssnämnda arbeten, vore det nödvändigt, att de erhöle erforderlig utbildning. Som kompetenskrav syntes lämpligen böra uppställas dels realexamen eller normalskolekompetens eller motsvarande kunskaper, dels ock — förutom bevis om färdighet i maskinskrivning — godkänt betyg från godtagbar specialutbildningskurs. Då det icke vore sannolikt, att distriktets behov av kontorspersonal till nämnvärd del kunde tillgodoses genom rekrytering bland redan utbildad personal utanför lantmäteristaten, syntes det vara ofrånkomligt att särskilda åtgärder vidtoges för att utbilda erforderliga biträden. Det lämpligaste och för såväl det allmänna som kursdeltagarna billigaste sättet att provisoriskt ordna den för den närmaste tiden aktuella utbildningsfrågan syntes vara, att lantmäteristyrelsen anordnade utbildningskurser, som förlades till några av rikets lantmäterikonator. Kurstidens längd syntes böra sättas till 4 å 4 $\frac{1}{2}$ månader och antalet deltagare i varje kurs till i medeltal 15.

De sålunda ifrågasatta kurserna vore endast avsedda för utbildning av den biträdespersonal, som måste nyanställas efter omorganisationen av lantmäteridistriktet. Det syntes emellertid bliva nödvändigt att även framdeles ordna årligen återkommande utbildningskurser. Beträffande sådana kursers organisation, förläggning, undervisningens omfattning m. m. syntes man böra bygga på de erfarenheter, som vunnits vid den provisoriska kursverksamheten. Lämpligast syntes vara att lantmäteristyrelsen, sedan sådan erfarenhet vunnits, framlade förslag till utbildningens framtida ordnande.

I sin i det föregående under avsnittet angående mätningstekniker omnämnda skrivelse den 28 februari 1947 har lantmäteristyrelsen behandlat utbildningsfrågan även beträffande kontorspersonalen i lantmäteridistriktet och hemställt, att frågan om utbildning av kontorsbiträden med för kartframställning erforderliga kvalifikationer måtte hänskjutas till 1946 års skolkommission eller till särskilda sakkunniga. Enligt uttalande i löneregleringspropositionen (1947: 210) borde denna fråga göras till föremål för ytterligare överväganden.

Efter förslag i nämnda proposition ha medel anvisats för anordnande under budgetåret 1947/48 av två kurser i anslutning till ettvarvt av lantmäterikonatorn i Stockholm, Göteborg, Malmö och Östersund för utbildning av kontorspersonal i lantmäteridistriktet. Undervisningen har avsetts skola vara avgiftsfri, och stipendiemöjligheter ha ansetts böra beredas eleverna.

Av de uppgifter rörande kartritningsbiträdenas anställnings- och löneförhållanden, som personalutredningen inhämtat från ett flertal statliga verk

och som hänföra sig till tiden omedelbart före den 1 juli 1947, vill det synas, som om biträden med kunnighet i kartritning vid nyanställning i allmänhet placerats i dåvarande lönegrad Ex 4 för att efter någon tids anställning befordras till extra ordinarie tjänst i motsvarande lönegrad. De vanligaste ordinarie lönegraderna för kartbiträden ha varit A 4 och A 7 (för närvarande Ca 8 respektive Ca 11). I fråga om nyanställning av biträden vid lantmåteridistriktet har i nyss nämnda proposition uttalats, att samma befordringsgång borde tills vidare tillämpas som fastställts för biträdespersonal i allmänhet inom statsförvaltningen.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har fråga väckts om anordnande genom statens försorg av en allmän utbildningsverksamhet för tillgodo-seende av behovet av kartografiskt utbildad biträdespersonal. Innan detta spörsmål vunnit sin lösning är den, som ämnar söka anställning i statens tjänst, för vilken kräves här ifrågavarande specialutbildning, hänvisad till av enskilda anordnade, avgiftsbelagda kurser, där ej — såsom avses provisoriskt skola ske vid lantmåteristaten — statsverket ombesörjer utbildningen genom anordnande av kostnadsfria kurser.

Då det här gäller personal med viss specialutbildning och med göromål, som måste sägas vara mera kvalificerade än som i allmänhet åvila biträdespersonal med vanliga kontors- och skrivgöromål inom statsförvaltningen, finner personalutredningen, att en förmånligare befordringsgång bör tillskapas för dessa biträden än som numera beslutats för biträden i allmänhet. Förutsättningen för tillämpning av en sådan särskild befordringsgång bör vara, att vederbörande med godkänt betyg genomgått kartritningskurs, som kan av verket godtagas. Beträffande redan anställda, som sakna dylik formell kompetens men ha full färdighet i kartritning, torde i förekommande fall dispensmöjlighet böra öppnas.

Av det föregående framgår, att redan nu en gynnsammare befordringsgång i viss omfattning kommit till användning än som fastställts i det för biträden i allmänhet numera gällande befordringsschemat. Införandet av ett särskilt befordringsschema för kartritningspersonal torde ock vara påkallat för att i konkurrens särskilt med städernas mätningstväsens tillförsäkra staten kvalificerad arbetskraft. Det må i detta sammanhang nämnas, att lantmåteristyrelsen i utlåtande den 28 februari 1947 över lantmåteriutredningens betänkande framhållit, att efterfrågan på utbildade kartriterskor för närvarande vore mycket stor. Likaledes har chefen för rikets allmänna kartverk under hand upplyst, att svårigheten att få behålla väl kvalificerade ritbiträden utan en någorlunda snabb befordran till nuvarande 11 lönegraden otvivelaktigt gjorde sig alltmer gällande. Båda dessa myndigheter ha såsom begynnelselöneläge föreslagit lönegrad Cf 6.

Även personalutredningen anser, att ett blivande befordringsschema för rekryteringspersonal av här ifrågavarande slag bör upptaga lönegraden Cf 6 såsom lägsta lönesteg. Efter en aspiranttid av 1½ år — eller samma tid, som

gäller enligt den allmänna befordringsgången för biträdespersonal — bör vederbörande erhålla extra ordinarie anställning i lönegrad Ce 8 samt efter ytterligare 1 år — alltjämt samma tidsintervall som gäller för den vanliga biträdespersonalens befordran från första till andra extra ordinarie tjänst — uppflyttas till lönegrad Ce 11.

I fråga om kartritningspersonalens vidarebefordran vill utredningen erinra, att utredningen i sitt förra betänkande såsom slutmål för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal i allmänhet föreslog uppnåendet av ordinarie befattning efter en sammanlagd tid efter inträdet i statstjänst av 7 år. Den automatiska tillämpningen av befordringsgången fram till ordinarie tjänst är emellertid på denna punkt ännu ej genomförd i vidare mån än att från och med den 1 juli 1947 inrättats så många nya tjänster i lönegrad Ca 8, som beräknats vara erforderliga för befordran till ordinarie kontorsbiträdestjänst av det antal biträden, vilka nämnda dag fyllt förutsättningarna enligt befordrings-schemat för dylik befordran. Utredningen har övervägt att i fråga om kartritningspersonal föreslå motsvarande allmänna regel som i fråga om den vanliga biträdespersonalen, varigenom alltså kartritningspersonalen skulle erhålla ordinarie anställning efter en sammanlagd tid av 7 år. Inom utredningen ha emellertid med hänsyn till befarade konsekvenser anförts betänkligheter mot att till högre lönegrad än den 8:e utsträcka en befordringsgång, som automatiskt leder till erhållande av ordinarie tjänst. Med hänsyn till dessa betänkligheter har utredningen ansett sig icke böra förorda automatisk befordran av kartritningspersonalen till lönegrad Ca 11. Utredningen vill likväl uttala sig för att ordinarie tjänster i sistnämnda lönegrad inrättas till sådant antal, att kartritningsbiträdena kunna uppnå ordinarie tjänst inom i stort sett samma tid som övriga biträden.

Under återopande av det anförda föreslår personalutredningen följande befordringsgång för kartritningspersonal:

Cf 6	Ce 8	Ce 11.
1½ år	1 år	

I samband med behandlingen av kartritningspersonalens befordringsgång har även frågan om löneställning och befordringsgång för biträdespersonal med stenografarbete varit föremål för övervägande inom utredningen.

Härvid har gjorts gällande, att stora fördelar skulle ur statens synpunkt vara förenade med att ökade möjligheter till begagnande av stenografikunnig personal tillskapades inom statsförvaltningen. Emellertid har det härvid ansetts praktiskt taget uteslutet att med tillämpning av den av statsmakterna fastställda befordringsgången för biträdespersonal i allmänhet förvärva och i tjänsten kvarhålla rutinerade stenografer. Med utgångspunkt härifrån ha inom utredningen diskuterats olika utvägar för tillskapande av särskilda anställnings- och avlöningsvillkor för stenografikunnig personal. Härvid ha övervägts dels en anordning med särskilt stenografarvode utöver lön, dels anord-

nande av särskild befordringsgång för stenografer, dels ock inrättande av särskilda för stenografer avsedda tjänster.

I fråga om särskilt stenografarvode utöver lön har erinrats, att för stenografer vid domstolarna i enlighet med förslag i propositionen 1947:268 den anordningen beslutats, att vederbörande hovrätt skall äga befogenhet att till stenografikunniga biträden i högst 8 lönegraden utbetala ett särskilt stenografarvode, vilket allt efter omständigheterna kan fastställas intill ett belopp av högst 600 kronor per år. Arvodet är avsett att upphöra att utgå, därest vederbörande befattningshavare befordras till tjänst i 11:e eller högre lönegrad. Anordningen är provisorisk i avvaktan på prövning huruvida särskilda för stenografer avsedda tjänster böra inrättas vid de olika domstolarna. Det har även framhållits, att anordningen med särskilt stenografarvode icke är ny inom statsförvaltningen, i det att enligt 1919 års avlöningsreglemente för kommunikationsverken och 1934 års avlöningsreglemente för domänverket särskilt stenografarvode kunde utgå till tjänstemän i vissa lönegrader. Å andra sidan har inom utredningen mot en dylik anordning gjorts gällande, att densamma vore mindre lämplig såsom generell utväg, enär stenografarvodet icke vore pensionsgrundande samt utvecklingen inom statsförvaltningen alltmera gått i riktning mot avskaffande av särskilda arvoden utöver lön.

Beträffande utvägen att tillskapa en särskild befordringsgång för stenografikunniga biträden har inom utredningen anförts, att dessa biträden skulle kunna följa samma befordringsgång som den av utredningen i det föregående för kartritningspersonal föreslagna. Detta skulle framstå såsom naturligt med hänsyn till att speciell utbildning kräves av stenografer lika väl som av kartritningsbiträden. Å andra sidan har framhållits, att denna utväg vore otillfredsställande i sådana fall, då höga krav måste ställas på samtliga stenografer inom visst verk och antalet stenografer inom verket vore begränsat. Vidare ha yppats farhågor för att en sådan särskild befordringsgång för stenografer skulle kunna få en alltför vidsträckt tillämpning, då det låge nära till hands att schablonmässigt använda densamma i fråga om all personal med stenografutbildning och sålunda även i fall, då stenografutbildade biträden i endast relativt obetydlig omfattning toges i anspråk för stenografarbete.

Vad slutligen angår utvägen att inrätta särskilda tjänster för stenografer har framhållits, att dylika tjänster borde placeras i sådan lönegrad, att kvalificerade sökande kunde påräknas, även vid rekrytering direkt utifrån. Lämplig lönegrad skulle härvid vara den 11:e. I sådana fall, då dylika särskilda stenografjänster icke skulle komma att rekryteras från den vanliga biträdeskåren inom vederbörande verk eller från annat verk, borde befattningshavaren till en början anställas såsom extra tjänsteman inom lämplig lönegrad, innan antagning i extra ordinarie eller ordinarie ställning ägde rum.

Vid övervägande av nu angivna olika utvägar har utredningen i frågans läge ansett sig icke kunna avgiva något bestämt förord för någon av dem. Överhuvudtaget torde förhållandena inom de olika verken vara så växlande

och behovet att utnyttja stenografikunnig personal så varierande, att något förslag av generell innebörd näppeligen kan framläggas utan mera ingående undersökningar. Utredningen anser emellertid skäl föreligga för att det väckta spörsmålet ägnas fortsatt uppmärksamhet, eventuellt i samband med remissbehandlingen av förevarande betänkande. I sakens nuvarande läge har utredningen ansett sig böra stanna vid att uttala, att i sådana fall, då inom visst verk behov förefinnes av befattningshavare för att i väsentlig utsträckning fullgöra stenografgörömmål av kvalificerad beskaffenhet, särskilda stenograf-tjänster synas böra inrättas med placering i 11 lönegraden, varvid eventuellt den vid domstolarna införda anordningen med tilläggsarvodet utöver biträdeslön provisoriskt kan komma i tillämpning i avvaktan på inrättandet av dylik tjänst.

B. Meteorolog- och hydrologpersonal.

Såsom inledningsvis framhållits har av Kungl. Maj:t till personalutredningen överlämnats en framställning från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, vilken innefattar förslag till viss beföringsgång för meteorologer och hydrologer samt förbättring av de för assistentpersonalen gällande beföringsbestämmelserna. Utredningen upptager i det följande frågan om dessa personalkategoriernas anställnings- och avlöningsförhållanden till behandling.

Meteorologpersonal finnes för närvarande anställd vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt i viss utsträckning inom försvaret. Hydrologpersonal finnes endast vid institutet. Befattningshavarna kunna med hänsyn till utbildning och arbetsuppgifter hänföras till två skilda grupper. Den ena, som omfattar förste statsmeteorologer, statsmeteorologer och meteorologer samt förste statshydrologer, statshydrologer och hydrologer, innefattar tjänstemän med akademisk examen eller vid institutet förvärvat högre utbildning och med mera kvalificerade arbetsuppgifter. Den andra, som omfattar meteorolog-, hydrolog- och laboratorieassistenter, har lägre utbildning och väsentligen arbetsuppgifter av biträdande natur. Dessa grupper kunna i vissa avseenden jämföras med de av personalutredningen tidigare behandlade grupperna med teknisk utbildning. För assistentpersonalen har efter beslut av 1946 års riksdag fastställts viss beföringsgång. För den övriga meteorolog- och hydrologpersonalen har, i avvaktan på personalutredningens arbetsresultat, endast begynnelsestadiet reglerats. Gällande bestämmelser angående beföringsgång få anses ha provisorisk karaktär.

1. Meteorologer och hydrologer.

Vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut finnas för närvarande inrättade 4 ordinarie befattningar som förste statsmeteorolog och 3 ordinarie befattningar som förste statshydrolog, vilka alla äro placerade i lönegraden Ca 29. Enligt gällande instruktion för institutet skola dessa genom avlagd filosofie licentiatexamen eller på annat lika betryggande sätt ha visat

sig äga väl vitsordade kunskaper i de ämnen, som äro av särskild vikt för vederbörande byrås verksamhetsområde, samt genom utgivna skrifter ha visat skicklighet i vetenskaplig behandling av till byrån hörande frågor, dock att vad angår förste statshydrolog den vetenskapliga skickligheten må kunna i viss mån ersättas genom framstående praktisk ingenjörserfarenhet.

Vid institutet finnas vidare ordinarie befattningar såsom statsmeteorologer och statshydrologer i lönegraden Ca 26 till ett antal av 6 respektive 2. För dessa befattningar gälla enligt instruktionen för institutet följande kompetensfordringar. Statsmeteorolog skall genom filosofie kandidatexamen eller filosofisk ämbetsexamen och statshydrolog genom sådan examen eller civilingenjörsexamen ha visat sig äga väl vitsordade kunskaper i de ämnen, som äro av särskild vikt för vederbörande byrås verksamhetsområde, samt genom sammanlagt minst ett års tjänstgöring vid institutet ha ådagalagt fallenhet för dess arbeten. Från institutet har inhämtats, att det i regel för erhållande av befattning såsom statsmeteorolog kräves, att i examen skola ingå minst två betyg i ämnet meteorologi samt att vederbörande tillägnat sig erforderliga specialkunskaper i analys- och prognostjänst; för befattning såsom statshydrolog kräves, att vederbörande förskaffat sig erforderliga specialkunskaper i hydraulik och valda delar av vattenbyggnadsläran. Undantag från kompetensfordringarna kunna för särskilt fall medgivas för den som genom föregående verksamhet visat särskilt stor fallenhet för och skicklighet i institutet tillkommande arbeten.

Utöver nämnda ordinarie befattningar äro i personalförteckningen för budgetåret 1947/48 upptagna 1 statsmeteorolog och 1 statshydrolog i lönegraden Ce 26.

Kungl. Maj:t har vidare medgivit, att institutet må såsom extra ordinarie tjänstemän anställa meteorologer och hydrologer i högst lönegraden Ce 23. För närvarande äro vid institutet anställda meteorologer i lönegraderna Ce 23, Ce 22 och Cf 17 samt hydrologer i lönegraden Ce 22.

Enligt beslut vid 1946 års riksdag (proposition nr 240, statsutskottets utl. nr 175, riksdagens skrivelse nr 265) gäller beträffande kompetensfordringarna för meteorologer, att meteorologisk tjänstexamen eller motsvarande kunskapsmätt skall utgöra minimifordran. Sådan examen kan avläggas vid institutet efter godkänd genomgång av 16 månaders studiekurs vid institutets undervisningsavdelning samt 6 månaders praktisk tjänstgöring vid institutet. För tillträde till sådan kurs fordras dels avlagd studentexamen på reallinjen med minst betyget godkänd i matematik, specialmatematik och fysik eller motsvarande kunskaper, dels ock en månads provtjänstgöring vid institutet.

För hydrologer fordras antingen akademisk eller motsvarande examen innefattande för hydrologiska byrån viktiga ämnen eller lägre teknisk examen jämte kunskaper i matematik, fysik och hydrologi motsvarande fordringarna i läroämnena matematik, fysik och meteorologi i meteorologisk tjänstexamen eller ock motsvarande praktisk erfarenhet.

Vid institutet tjänstgöra för närvarande vissa meteorologer, som erhållit ut-

bildning vid kurs, som inom institutet anordnats för försvarets räkning. Vid institutet har ännu ingen avlagt meteorologisk tjänstexamen; den första årskullen skall utexamineras våren 1948. De meteorologer och hydrologer, som för närvarande tjänstgöra vid institutet, ha i allmänhet — fränsett dem som utbildats vid särskild kurs för försvarets räkning — avlagt akademisk examen.

I en år 1946 av en särskild utredningsman verkställd utredning föreslogs, att en klar befordringsgång skulle tillskapas för meteorologer och hydrologer.

Rekrytering borde ske genom anställande av meteorolog- och hydrologaspiranter. För meteorolog med tjänstexamen eller motsvarande utbildning föreslogs begynnelselön skola utgå enligt dåvarande lönegrad Ex 15. Efter ett års väl vitsordad tjänstgöring skulle uppflyttning ske till Eo 18 och efter förslagsvis ytterligare högst fem år till Eo 20. Sistnämnda lönegrad skulle vara slutlönegrad för meteorolog utan akademisk examen. Visst antal befattningar i dåvarande 20 lönegraden borde inrättas som ordinarie.

För meteorolog med akademisk examen skulle enligt förslaget begynnelselön utgå enligt dåvarande lönegrad Ex 18, då i examen inginge ämnet meteorologi, och i annat fall enligt Ex 15. Efter ett års tjänstgöring — för dem som saknade betyg i meteorologi dock först efter tentamen i detta ämne — skulle vederbörande befordras till Eo 18 samt efter ytterligare två år till Eo 20. Befordran till statsmeteorolog finge ske på ansökan i mån av uppkommande ledighet. Vid fördröjd befordran till ordinarie tjänst borde dock uppflyttning ske till Eo 23 efter förslagsvis tio år från första anställningen som meteorolog, för särskilt kvalificerade dock redan efter fem år.

För hydrolog skulle gälla, att den som avlagt filosofie licentiatexamen, lägre akademisk examen med minst sex betyg i för hydrologiska byrån viktiga ämnen eller civilingenjörsexamen med minst betyget godkänd i vattenbyggnadslära skulle placeras i Ex 18. Den som avlagt akademisk examen med lägre betygssumma eller lägre teknisk examen samt förvärvat kunskaper i vissa i tjänstexamen ingående ämnen eller motsvarande praktisk erfarenhet skulle erhålla lön enligt Ex 15. I båda fallen skulle uppflyttning ske efter ett år till Eo 18 och efter ytterligare två respektive fem års tjänst till Eo 20. Den som efter tio års — för särskilt dugliga fem års — anställning såsom hydrolog icke vunnit befordran till statshydrolog eller högre befattning, skulle i mån av kompetens uppflyttas till extra ordinarie statshydrolog i Eo 23.

I avgivet remissyttrande framhöll statskontoret, att större åtskillnad hade bort göras mellan meteorologpersonal med och utan akademisk examen ävensom att längre intervaller mellan uppflyttningarna bort föreskrivas. Uppflyttning till Eo 23 kunde icke av ämbetsverket tillstyrkas. Allmänna lönenämnden förklarade sig icke vilja tillstyrka gynnsammare befordringsgång för ifrågasvarande personal än för amanuenspersonalen vid de lärda verken.

Departementschefen uttalade i propositionen 1946: 240, att begynnelselönen för både tjänstexamensmeteorologer och akademiker borde utgå enligt dåvarande lönegrad Ex 15. Ställningstagandet beträffande den föreslagna fortsatta befordringsgången borde däremot anstå i avvaktan på personalutredningens arbetsresultat. Riksdagen godkände denna ståndpunkt.

I ovannämnda, till personalutredningen överlämnade framställning från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har föreslagits följande befordringsgång för meteorologer och hydrologer av olika slag.

Meteorologer och hydrologer med akademisk examen borde vid antagande till aspirant omedelbart placeras i lönegraden Cf 20 och efter ett år beredas extra ordinarie anställning i lönegraden Ce 22. Efter två år i sistnämnda lönegrad borde uppflyttning ske till Ce 24. Av ett vid skrivelsen fogat förhandlingsprotokoll framgår emellertid, att institutet med detta förslag blott avsett reglering av förhållandena under budgetåret 1947/48. Från och med följande budgetår borde med hänsyn till löneläget för teknisk personal begynnelselönegraden höjas till Cf 22 med uppflyttning efter ett år till Ce 24 och efter ytterligare två år till Ce 26.

Beträffande meteorologer med tjänstexamen föreslår institutet, att dessa — som i egenskap av aspiranter under två år utbildats vid institutet och därunder fullgjort ett halvt års praktisk tjänst — efter avläggandet av examen omedelbart beredas extra ordinarie anställning i lönegrad Ce 19. Efter ett år borde vederbörande befordras till Ce 22 och efter ytterligare fyra år till Ce 23.

Personalutredningen har vid övervägande av ifrågavarande spörsmål kommit till den uppfattningen, att en viss förbättring av nuvarande befordringsförhållanden för meteorologer och hydrologer är motiverad. Utredningen vill särskilt framhålla de betydande svårigheter som möta vid rekrytering av akademiker och högskolingenjörer till tjänster hos meteorologiska och hydrologiska institutet, vilket bland annat framgår av att detta under senare tid i stor utsträckning måst provisoriskt anlita utländsk arbetskraft. I fråga om den som avlagt akademisk examen finner utredningen emellertid, att det ovan nämnda, av institutet för tid efter budgetåret 1947/48 avsedda förslaget innebär ett alltför stort avsteg från vad utredningen ansett sig kunna föreslå för andra grupper med jämförlig utbildning och liknande arbetsuppgifter. Utredningen har funnit sig böra stanna vid att för meteorologer och hydrologer med akademisk examen föreslå en befordringsgång, som överensstämmer med den av utredningen för högskolingenjörer föreslagna, så vitt angår befordran upp till lönegraden Ce 24. Vid detta ställningstagande har utredningen fäst särskilt avseende vid att det här gäller en fåtalig kategori av befattningshavare med en utbildning av den natur, att den begränsar utkomstmöjligheterna i huvudsak till ett arbetsfält med alldeles speciella uppgifter.

Vad utredningen i annat sammanhang förordar beträffande tillgodoräkning av praktisk verksamhet ävensom av tid, som ägnats högre studier, bör äga motsvarande tillämpning i fråga om nu avsedda meteorologer och hydrologer.

I fråga om meteorologer med tjänstexamen samt hydrologer med lägre teknisk examen jämte viss ytterligare utbildning förefaller det utredningen icke vara befogat, att dessa befattningshavare — vilka på verkets bekostnad erhålla en utbildning, som är av betydligt mindre omfattning än den de akademiskt utbildade tjänstemännen av motsvarande slag förvärva — inplaceras i samma begynnelsegrad som de senare. Man kan göra en jämförelse med de tjänstemän, som inom kommunikationsverken efter avlagd studentexamen undergå viss utbildning inom respektive verk och därvid placeras flera lönegrader under den akademiskt utbildade personal, som anställes inom ifrågavarande verk. Vad beträffar institutets förslag att låta meteorologerna med tjänstexamen

snabbt avancera till lönegrad Ce 22 och sedan kvarbliva i denna lönegrad under fyra år, torde detta vara mindre lämpligt ur rekryteringssynpunkt och avviker dessutom från de principer för befordran av icke-ordinarie personal, som utredningen sökt genomföra för andra grupper. Utredningen vill framhålla, att vissa svårigheter föreligga att bestämma den lämpliga begynnelselönegraden med hänsyn till att någon årskull av meteorologer med tjänstexamen ännu ej utexaminerats och att erfarenheter rörande rekryteringsläget ännu ej i tillräcklig grad vunnits. I och för sig kan enligt utredningens mening den för närvarande tillämpade begynnelsegraden, Cf 17, anses väl hög i jämförelse med begynnelselönen för vissa andra personalgrupper. I nuvarande läge och med hänsyn till vad i det föregående anförts angående utbildningens och arbetsuppgifternas begränsade natur anser sig utredningen emellertid icke böra förorda någon ändring med avseende å begynnelselönegraden.

Aspiranttiden synes böra vara ett år. Även för tid därefter föreslår utredningen årlig uppflyttning i lönegrad liksom för de akademiskt utbildade tjänstemännen av motsvarande slag. Utredningen har ansett det riktigast att förlägga den fortsatta befordringsskalan för de inom verket utbildade tjänstemännen parallellt med den som ovan föreslagits för akademikerna med ett avstånd av tre lönegrader mellan skalorna. Befordringsschemat skulle alltså omfatta lönegraderna Ce 19, 20 och 21. Slutlönegraden inom schemat synes böra vara densamma som för närvarande (Ce 23).

Personalutredningen föreslår under åberopande av det anförda följande befordringsschemata:

för meteorologer och hydrologer med akademisk examen (motsvarande)

Cf 20	Ce 22	Ce 23	Ce 24;
1 år	1 år	1 år	

för meteorologer med tjänstexamen och hydrologer med lägre teknisk examen jämte viss ytterligare utbildning

Cf 17	Ce 19	Ce 20	Ce 21	Ce 23.
1 år	1 år	1 år	1 år	

2. Meteorolog-, hydrolog- och laboratorieassistenter.

Vid de lokala flygväderleksstationerna på de större flygplatserna, vid radiosondestationerna samt vid institutets hydrologiska byrå och dess aerologiska avdelning och klimatavdelning finnes anställt ett antal assistenter. För dessa har efter beslut av 1946 års riksdag fastställts en befordringsgång med utgångspunkt från dåvarande 7 löneklassen. Efter ikraftträdandet av den nya löneregleringen tillämpas enligt uppgift nyanställning i lönegrad Cf eller Cg 11 samt uppflyttning till Cg 14 efter ett halvt och till Ce 16 efter ytterligare ett år.

Under förutsättning att vederbörande genomgår en särskild utbildnings-

kurs om minst tre månader kan befordran ske efter tre år till förste assistent (Ce 19). För att antagas till aspirant å assistenttjänst fordras att ha avlagt realexamen samt förvärvat första klassens radiocertifikat eller undergått motsvarande teknisk utbildning.

Vid institutet äro för närvarande anställda sammanlagt 42 assistenter och 8 förste assistenter. Av dem som tjänstgöra vid flygplatserna fordras i regel radioteknisk utbildning. Till tjänstgöring på radiosondstationerna tages där- emot företrädesvis vid tekniskt institut utbildad personal. För tjänstgöring inom institutet bör vederbörande helst ha avlagt studentexamen. Radiocertifikat förvärfvas efter genomgång av en avgiftsbelagd utbildningskurs om åtta månader vid telegrafverket. Av den nu tjänstgörande assistentpersonalen ha 28 förvärvat första klass och 3 andra klass radiocertifikat samt 12 erhållit utbildning vid tekniskt institut.

I sin förutnämna skrivelse har institutet anfört, att erfarenheten visat att, så länge institutet icke kunde erbjuda assistentpersonalen samma begynnelse- lön som vid telegrafverket gäller för radiotelegrafister, det mött betydande svårigheter att erhålla tillfredsställande rekrytering från sistnämnda kår, vilken vore bäst skickad för assistenttjänst å flygväderlekstjänsterna. Motsvarande rekryteringssvårigheter förelåge även beträffande fullt kompetenta laboratorie- assistenter. Institutet har därför föreslagit lönegrad Cg 16 under ett halvt år och därefter befordran till Ce 16.

Personalutredningen har för sin del funnit, att ifrågasvarande personal- grupp med hänsyn till utbildning och arbetsuppgifter närmast kan jämföras med gruppen mätningstekniker vid lantmäteristaten. I enlighet härmed ligger det enligt utredningens mening närmast till hands att i befodringshänseende jämställa ifrågasvarande assistenter med mätningsteknikerna. Detta skulle innebära, att begynnelselöneläget, Cf 11, skulle utsträckas från $\frac{1}{2}$ till $1\frac{1}{2}$ år samt att väntetiden till slutlöneläget bleve $3\frac{1}{2}$ i stället för $1\frac{1}{2}$ år. Å andra sidan skulle slutlönegraden för extra ordinarie assistenttjänst höjas med ett steg. Utredningen — som haft tillfälle att i ett sammanhang bedöma löneställningen på rekryteringsstadiet för olika personalgrupper med skilda arbetsuppgifter — har för sin del icke ansett sig kunna förorda, att befodringsgången för nu ifrågasvarande assistenter utformas på annat sätt än mätningsteknikernas.

Slutlönegraden för assistenterna skulle vid bifall till utredningens förslag vara Ce 17. Utredningen anser icke, att denna lönegradsplacering bör få några konsekvenser beträffande radiotelegrafisterna vid telegrafverket, vilka efter aspirantstadiet tillhöra lönegraderna Ce 16 och Ca 16 och i fråga om kraven på utbildning icke äro jämställda med assistenterna.

Befordran till ordinarie assistenttjänst liksom även till tjänst såsom förste assistent — för vilken sistnämnda befordran förutsatts skola krävas genom- gång av särskild kurs samt viss tids tjänstgöring såsom assistent — torde böra ske efter ansökan i vanlig ordning.

Under åberopande av det anförda föreslår personalutredningen för meteorolog-, hydrolog- och laboratorieassistenter följande befordringgång:

Cf 11	Ce 13	Ce 15	Ce 17.
1½ år	1 år	1 år	

C. Vissa läroverkslärare m. fl.

Enligt vad inledningsvis i detta betänkande anförts har Kungl. Maj:t uppdragit åt personalutredningen att avgiva förslag angående befordringgång för vissa lärare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.

Utredningsuppdraget avser icke-ordinarie ämneslärare med akademisk eller motsvarande utbildning vid allmänna läroverk, högre kommunala skolor (kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor), folk- och småskoleseminarier samt högre tekniska läroverk. Ifrågavarande spörsmål har emellertid avseende jämväl å motsvarande lärare vid försvarets läroverk.

Extra ordinarie ämneslärare vid nämnda läroanstalter med nu ifrågavarande teoretiska kompetens äro placerade i lönegrad Ce 24 utom vid högre folkskola, där lönegrad Ce 22 gäller. Motsvarande extra lärare — anställning såsom aspirant förekommer ej — tillhöra lönegrad Cg 21 eller vid högre folkskola Cg 20.

Såsom villkor för att vinna anställning såsom extra ordinarie adjunkt (Ce 24) gäller enligt läroverksstadgan, att vederbörande med avseende å examina och provårstjänstgöring är behörig till ordinarie adjunktstjänst. Motsvarande bestämmelse gäller för övriga statliga läroanstalter, där ordinarie adjunkter äro anställda. Vid folkskoleseminarier och högre tekniska läroverk, där endast lektorerna äro ordinarie medan visst antal adjunktstjänster inrättats såsom extra ordinarie tjänster, gäller såsom villkor för behörighet till extra ordinarie adjunktstjänst, att vederbörande överstyrelse prövat läraren äga förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt fullgöra de med anställningen förenade arbetsuppgifterna. I praktiken innebär det sistnämnda, att extra ordinarie adjunkt vid folkskoleseminarium samt extra ordinarie adjunkt i vanliga skolämnen vid högre tekniskt läroverk ha samma utbildning med avseende å examina och provårskurs som extra ordinarie adjunkt vid allmänt läroverk ävensom att extra ordinarie adjunkt i tekniska läroämnen vid högre tekniskt läroverk har utbildning såsom civilingenjör.

Beträffande de högre kommunala skolorna gälla för vinnande av anställning såsom extra ordinarie ämneslärare i löneställning motsvarande extra ordinarie adjunkts vid allmänt läroverk i stort sett samma behörighetsvillkor som beträffande sistnämnda lärare.

En filosofie magister (eller motsvarande), som efter avslutade akademiska studier anställs vid allmänt läroverk eller jämförlig statlig läroanstalt, erhåller, därest hans anställning avser full tjänstgöring, anställning såsom

extra adjunkt. I denna egenskap tillhör han, såsom nyss angivits, lönegraden Cg 21. I nämnda lönegrad kvarstår han intill dess han kan erhålla anställning såsom extra ordinarie adjunkt i lönegrad Ce 24, vilket formellt sett kan ske så snart läraren genomgått provårskurs men i realiteten dröjt längre eller kortare tid efter det att dylik kurs genomgåts. Sålunda voro, enligt av skolöverstyrelsen lämnad uppgift, den 1 februari 1947 186 provårutbildade lärare vid allmänna läroverk anställda allenast såsom extra adjunkter, oaktat deras kompetens var tillräcklig för vinnande av extra ordinarie anställning. Av dessa 186 lärare — vilkas medelålder vid utgången av år 1946 var 36,1 år — kunde 63 åberopa 5—9 terminers, 54 10—14 terminers och 50 mer än 14 terminers tjänstgöring. Nämnda tidpunkt voro vid övriga läroanstalter anställda följande antal provårutbildade lärare, vilka icke erhållit extra ordinarie anställning, nämligen: vid folkskoleseminarierna 11 (medelålder 37,6 år), vid småskoleseminarierna 7 (38,3), vid de kommunala flickskolorna 10 (40,2), vid de kommunala mellanskolorna 18 (35,4), vid de praktiska mellanskolorna 10 (39,0), vid de högre folkskolorna 2 (39,5) och vid de högre tekniska läroverken likaledes 2 (34,5).

Beträffande de allmänna läroverken har enligt förslag i proposition 1947: 151 — såsom en provisorisk åtgärd i avvaktan på anordnande av en reglerad befordringsgång för ifrågavarande lärare — antalet extra ordinarie adjunkter i lönegraden Ce 24 ökats från 350 till 475 för budgetåret 1947/48. Efter tillsättningen av dessa 125 nya extra ordinarie tjänster torde antalet av de lärare, som ehuru provårutbildade icke kunna erhålla extra ordinarie anställning, bli mycket ringa.

Erinras må i detta sammanhang, att även möjligheterna till befordran till ordinarie tjänst vid de allmänna läroverken förbättrats från och med innevarande budgetår, i det att såsom i nyssnämnda proposition förordats 50 nya ordinarie adjunktstjänster inrättats utöver sådana tjänster, vilkas inrättande direkt motiverats av den fortgående ansvällningen av läroverken.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 januari 1947 har *skolöverstyrelsen* gjort framställning om, bland annat, befordringsgången för här avsedda icke-ordinarie lärare vid allmänna läroverk, högre kommunala skolor samt folk- och småskoleseminarier.

Överstyrelsen framhåller i skrivelsen det kritiska läge, som i vissa ämneskombinationer råder i fråga om de högre skolornas lärarrekrutering, ett läge som för de kommande åren befaras bli alltmera försämrat. Läroverkslärarbanan borde därför göras mera lockande i syfte att motväga den hotande lärarbristen. Överstyrelsen föreslår att lärare med vederbörlig akademisk utbildning skulle efter fyra terminers tjänstgöring automatiskt vinna extra ordinarie anställning. Lärare med provårutbildning skulle därvid liksom nu placeras i lönegrad Eo 21 (Ce 24), medan lärare utan fullständig provårutbildning skulle placeras i lönegrad Eo 20 (Ce 23). Ett skäl härför vore bland annat den jämförelsevis höga åldern hos de extra lärarna utan provår ävensom önskvärdheten att locka akademiskt utbildade att ägna sig åt läroverkslärarbanan eller tjänster vid folk- och småskoleseminarier samt högre kommunala skolor.

Över framställningen ha statskontoret och allmänna lönenämnden avgivit utlåtanden.

Statskontoret har i princip icke velat ställa sig avvisande till tanken att bereda här avsedda lärare extra ordinarie anställning före genomgång av provår. Beträffande löneställningen anför emellertid ämbetsverket följande.

Statskontoret kan icke förorda skolöverstyrelsens förslag, att lärarna skulle placeras i 20 lönegraden — eller med provårsutbildning i 21 lönegraden — redan efter 2 års tjänstgöring. Beaktas må, att enligt den befodringsgång för amanuenspersonal, varom förslag framlagts till innevarande års riksdag, 5^{1/2} års tjänstgöring normalt beräknas för erhållande av e. o. tjänst i 20 lönegraden. För de s. k. lärda verkens amanuenser skulle visserligen väntetiden begränsas till 3 år, men som villkor kommer då att gälla, att vederbörande avlagt licentiatexamen, vilket lärarna regelmässigt icke torde ha förvärvat på detta stadium av sin bana. Då statskontoret för sin del har svårt att föreställa sig, att bärande skäl kunna förebringas för att bereda läraraspiranter en väsentligt gynnsammare befodringsgång, än som föreslagits för aspiranter till statlig tjänst i övrigt, kan statskontoret icke tillstyrka, att förslaget om beredande av e. o. anställning upptages utan att samtidigt befodringsgången anpassas efter vad som kan komma att gälla för aspiranter inom förvaltningstjänsten. Frågan härom torde böra bli föremål för närmare överbärande, eventuellt av 1944 års personalutredning.

Allmänna lönenämnden finner önskvärt, att även lärarpersonalen vid de högre skolorna erhåller en reglerad befodringsgång. Nämnden anför:

Lönenämnden finner även skäligt, att på sätt skolöverstyrelsen föreslagit denna befodringsgång normalt skulle leda fram till extra ordinarie anställning senast efter fyra terminers tjänstgöring. Den närmare utformningen av befodringsgången bör, så vitt lönenämnden kan finna, ske efter samma grundläggande principer, som 1944 års personalutredning ansett sig böra följa vid framläggande av sina förslag beträffande biträdes- och amanuenspersonal. Det vore därför enligt lönenämndens mening önskvärt, att förevarande spörsmål kunde bli föremål för prövning av sagda utredning.

Såsom inledningsvis anförts har frågans vidare utredning av Kungl. Maj:ts uppdragits åt 1944 års personalutredning. Skolöverstyrelsen har på förfrågan av utredningen upplyst, att med 4 terminers tjänstgöring avses, att i förekommande fall delar av termin, varunder tjänstgöring fullgjorts, skulle få sammanläggas, att kravet på 4 terminers tjänstgöring avsetts skola uppställas såsom formellt behörighetsvillkor för vinnande av extra ordinarie anställning samt att lärare utan provår, som efter 4 terminers tjänstgöring placerats i Ce 23 men som omedelbart därefter genomgår provårskurs, avsetts skola vid återinträde i lärartjänst uppflyttas till Ce 24 utan att någon tjänstgöring behövt fullgöras under tiden för befodringsstadiet Ce 23.

På fråga av utredningen, huruvida den för amanuenser bland annat vid s. k. lärda verk gällande befodringsgången skulle kunna tillämpas för lärare, har skolöverstyrelsen anfört:

Överstyrelsen anser icke, att en befodringsgång av liknande slag som för t. ex. amanuenser inom statsförvaltningen är lämplig för lärarna. Huvudskälet härför är följande. Arbetsuppgifterna inom förvaltningen äro i hög grad differentierade. En nyanställd amanuens torde erhålla mindre krävande arbetsuppgifter. I den mån

han blir mer insatt i arbetet, torde han få svårare och mera ansvarskrävande arbete. Det är då naturligt med en differentiering även beträffande löneställningen under de första tjänstgöringsåren. På helt annat sätt gestaltar sig arbetet för en lärare. Redan från sin första termin får han sig anförtrott att på eget ansvar handhava undervisningen i vissa klasser. Skillnaden mellan den nyanställda icke-ordinarie läraren och den ordinarie läraren med lång erfarenhet är i detta hänseende ingen. Den enda skillnad, som en rektor i allmänhet kan åstadkomma mellan olika lärares tjänstgöring, är att den mest krävande undervisningen, t. ex. i avångångsklasser, om möjligt icke tilldelas helt oerfarna lärare. Då sålunda icke någon egentlig skillnad existerar mellan olika icke-ordinarie lärare under deras första tjänstår i avseende på arbetets karaktär och det med detsamma förenade ansvaret, torde det icke heller finnas anledning att införa en beföringång, som i främsta rummet skulle vara en ren tidsfunktion. Den differentiering, som överstyrelsen föreslagit, bygger därför främst på utbildningens olika omfattning och den skillnad i erfarenhet, som redan i fråga om ordinarie tjänster gjorts mellan lärare med tjänstgöringstid under och över 4 terminer.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 2 april 1947 dagtecknad skrift har *tekniska läroverkens lärarförbund* gjort framställning i fråga om beföringång och löneställningen för vissa icke-ordinarie lärare vid de högre tekniska läroverken.

Förbundet anför bland annat, att vid de tekniska läroverken saknades ordinarie adjunktstjänster. E. o. adjunkter vid dessa kunde därför blott vinna beföring genom att skaffa sig lektorskompetens, vilket vore ekonomiskt betungande och tidsödande. Förbundet föreslår därför att vid dessa läroverk måtte för såväl lärare i »akademiska» ämnen som i tekniska ämnen inrättas icke-ordinarie adjunktstjänster i lönegrad Eo 23 (Ce 26), vilka efter ansökan skulle tilldelas lämpliga adjunkter i lönegrad Eo 21 (Ce 24), för vilka tjänstgöringstidens längd ungefärligen motsvarade det antal terminer en nyutnämnd ordinarie adjunkt vid de allmänna läroverken hade tjänstgjort. Antalet som fyllde dessa fordringar torde uppgå till tio. Tjänster i Eo 21 (Ce 24) skulle fortfarande bibehållas. Förbundet ansluter sig även till skolöverstyrelsens förslag om automatisk beföring till extra ordinarie efter fyra terminers tjänstgöring för lärare med akademisk utbildning. Samma regel borde emellertid även gälla för lärare i tekniska ämnen. För dessa gällde icke krav på provårsutbildning, men med tanke på den stora konkurrensen från industrien om denna arbetskraft borde samtliga efter fyra terminers tjänst placeras i lönegrad Eo 21 (Ce 24).

Även nämnda spörsmål har — såsom inledningsvis anförts — av Kungl. Maj:t hänskjutits till personalutredningen. Utredningen har i anledning härav inhämtat yttrande i ärendet från överstyrelsen för yrkesutbildning, som anför:

Vad först angår förslaget om inrättande av ett antal extra ordinarie adjunktstjänster i lönegrad Ce 26 för lärare i såväl akademiska som tekniska ämnen tillstyrker överstyrelsen detta förslag. Med hänsyn till att vid de högre tekniska läroverken icke finnas några ordinarie adjunktstjänster förekommer det i viss utsträckning att extra ordinarie adjunkter i akademiska ämnen vid tekniska läroverk söka och erhålla ordinarie adjunktstjänster vid högre allmänna läroverk. Genom tillskapande av extra ordinarie adjunktstjänster i akademiska ämnen med samma avlöningsförmåner som ordinarie adjunktstjänster skulle orsakerna till »flykten» från de tekniska läroverken i någon mån kunna elimineras. Då adjunktstkompetenta lärarkrafter i akademiska ämnen endast i sällsynta undantagsfall kunna tänkas

erhålla lektorat vid de tekniska läroverken, har det förhållandet att en adjunkt i akademiska ämnen vid tekniskt läroverk endast kan komma till 21 lönegraden medfört stora rekryteringssvårigheter.

Även beträffande rekryteringen av adjunktstjänster i tekniska ämnen föreliggande svårigheter. Härvidlag spelar dock konkurrensen från industrien den största rollen. Genom att tillskapa adjunktstjänster i lönegrad Ce 26 och samtidigt föreskriva att såsom tjänstetid för erhållande av desamma finge, åtminstone delvis, inräknas viss industriell eller merkantil verksamhet skulle rekryteringen av denna lärarkategori underlättas. Vidare skulle härigenom avgången av adjunkter till industrin minska.

Befordran till extra ordinarie adjunkt i lönegrad Ce 26 bör icke ske automatiskt efter viss tids tjänstgöring i lönegrad Ce 24 utan efter framställning i varje enskilt fall. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att avgöra, huruvida befordran skall ske i det enskilda fallet. För erhållande av medel till dessa högre adjunktstjänster torde det lämpligaste vara, att i de årliga anslagsäskandena beräknas det antal tjänster i lönegrad Ce 26, som anses erforderliga för det budgetår anslagsäskandena avse.

Vad angår befordringsgången anser överstyrelsen, att den för tingsmeriterade amanuenser m. fl. gällande befordringsgången icke kan tillämpas beträffande adjunkter. Vid de tekniska läroverken blir en civilingenjör eller akademiker med provår för närvarande extra ordinarie adjunkt i lönegrad Eo 21 (Ce 24) efter omkring två år. Under sådana förhållanden torde det icke vara möjligt att dessa lärare skulle behöva vänta i fem år för uppnående av nämnda lönegrad. För att rekryteringen av denna lärarpersonal icke helt skall omöjliggöras måste enligt överstyrelsens åsikt ifrågavarande lönegrad för viss lärarpersonal kunna uppnås efter två år.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att för lärare i akademiska och tekniska läroämnen skall tillämpas en befordringsgång, som leder till extra ordinarie anställning i Ce 22 efter 1 läsårs tjänstgöring. För lärare med full kompetens skulle befordran ske efter ytterligare 1 läsår till lönegraden Ce 24, och lärare utan full kompetens skulle, likaledes efter 1 läsår i Ce 22, befordras till lönegrad Ce 23.

Den första fråga, som personalutredningen i förevarande sammanhang har att taga ställning till, är huruvida en reglerad befordringsgång i den av utredningen eljest avsedda betydelsen bör införas för läroverkslärare m. fl. med här ifrågavarande kompetens.

För närvarande är befordringsgången oreglerad. En extra lärare i lönegrad Cg 21 kvarstår i denna lönegrad till dess han efter genomgången provårskurs antingen erhåller extra ordinarie anställning i lönegrad Ce 24 eller vinner befordran till ordinarie lärartjänst direkt. Skolöverstyrelsens förslag innebär icke, att en reglerad befordringsgång i egentlig mening skulle införas utan allenast, att extra ordinarie anställning skulle vinnas efter viss tids tjänstgöring; härvid skulle lönegradsplaceringen vara olika allt efter det provårsutbildning genomgått eller icke. Överstyrelsen för yrkesutbildning åter har föreslagit en befordringsgång, som mera ansluter sig till begreppet reglerad befordringsgång i numera vedertagen mening, i det att nämnda överstyrelse utgår ifrån, att alla lärare skulle passera viss lägsta lönegrad såsom extra ordinarie; först därefter skulle differentiering efter utbildning ske.

Frågan huruvida den för amanuenser inom statsförvaltningen gällande befordringsgången skulle kunna tillämpas för här avsedda lärare har skolöverstyrelsen besvarat nekande och därvid såsom huvudskäl anfört, att någon egentlig skillnad icke existerade mellan olika icke-ordinarie lärare under deras första tjänstår i avseende å arbetets karaktär och det med detsamma för- enade ansvaret; på grund härav syntes anledning saknas att införa en be- fordringsgång, som i främsta rummet skulle vara en ren tidsfunktion. Per- sonalutredningen vill för sin del framhålla att, även om vissa invändningar synas kunna göras mot det av skolöverstyrelsen förda resonemanget, utred- ningen likväl finner sig kunna bedöma frågan om de icke-ordinarie läroverks- lärarnas befordringsgång ur delvis speciella synpunkter. Sålunda synes det motiv, som legat bakom konstruktionen med uppflyttning i lönegrader med vissa mellanrum efter ett på förhand fixerat schema — nämligen att en tjänsteman från att under förmans tillsyn sysselsättas med enkla göromål i början av sin tjänstgöring förutsatts kunna så småningom anför- tros alltmera kvalificerade och självständiga arbetsuppgifter — icke äga samma tillämpning i fråga om lärare som beträffande tjänstemän inom förvaltningen. En annan synpunkt är, att löneläget (Cg 21—Ce 24) för närvarande ger föga utrymme för införande av en reglerad befordrings- gång i egentlig mening. För att tillräckligt sådant skulle erhållas, skulle erfordras en sänkning av Cg-lönegraden. Personalutredningen har haft under övervägande frågan om en dylik sänkning, varvid bland annat vissa skäl åberopats till förmån för jämställdhet med de tingsmeriterade amanu- enserna, vilkas begynnelselön utgår enligt 19 lönegraden. Utredningen har emellertid med hänsyn bland annat till de begränsade befordringsmöjlig- heterna för det stora flertalet lärare, för vilka adjunktstjänst utgör sluttjänst — ett förhållande som motiverar ett relativt förmånligt begynnelselöneläge — ävensom med beaktande av föreliggande rekryteringsförhållanden ansett sig icke böra ifrågasätta någon sänkning av den nuvarande lönegraden för extra adjunkt.

Efter övervägande av olika omständigheter, vilka inverka på bedömningen av frågan om befordringsgångens närmare omfattning, har personalutred- ningen kommit till den uppfattningen, att skäl tala för att giva frågan om läroverkslärarnas befordringsgång på icke-ordinariestadiet en mera begränsad räckvidd än motsvarande spörsmål i fråga om övriga personalgrupper. I en- lighet härmed har utredningen stannat vid att endast föreslå åtgärd i syfte att normalisera väntetiden till extra ordinarie tjänst. En dylik åtgärd ligger helt i linje med grunderna för 1947 års allmänna löne reglering.

För närvarande kan extra ordinarie adjunktstjänst i vanliga skolämnen vin- nas endast av den som genomgått provår. Det framställda förslaget inne- bär, att kravet på viss behörighet skulle slopas och ersättas av fordran på viss tids fullgjord tjänstgöring. Enligt förslaget skulle alltså extra ordinarie anställning — i motsats till nu — kunna vinnas även av den, vars lärarut- bildning icke är avslutad. Såsom av det tidigare anförda framgår, ha såväl

statskontoret som allmänna lönenämnden godtagit denna tanke. Även personalutredningen anser, att man i ifrågavarande fall bör kunna bortse från behörighetskravet och medgiva anställning såsom extra ordinarie lärare allenast med utgångspunkt från att viss tids tjänstgöring fullgjorts. Häremot skulle visserligen kunna invändas, att ett medgivande att utan hinder av ofullständig lärarutbildning erhålla extra ordinarie anställning med därmed förenade förmåner skulle kunna få till följd, att lärare underlåte att anmäla sig till genomgång av provår. Utredningen har emellertid med hänsyn till att genomgång av provår är en förutsättning för lärares vidarebefordran ansett nämnda invändning icke vara av avgörande betydelse vid frågans bedömning.

Den tid, efter vilken extra ordinarie anställning skulle vinnas, utgör enligt skolöverstyrelsens förslag 4 terminer och enligt överstyrelsens för yrkesutbildning förslag 1 läsår, d. v. s. hälften så lång tid. Enligt personalutredningens mening innebär skolöverstyrelsens förslag en lämplig avvägning. Utredningen föreslår i anslutning härtill, att befordran till extra ordinarie skall kunna ske räknat från och med ingången av kalenderkvartalet näst efter det, varunder läraren vid det statliga eller statsunderstödda skolväsendet tjänstgjort i anställning minst såsom extra lärare under ($2 \times 266 =$) 532 dagar.

Vad därefter angår frågan om den lönegrad, som bör tillämpas vid lärares antagning till extra ordinarie efter fullgjord tjänstgöring enligt vad nyss sagts, har skolöverstyrelsen föreslagit en differentiering. Har läraren genomgått provår, skulle lönegraden Ce 24 — d. v. s. den lönegrad som nu gäller för alla extra ordinarie adjunkter — tillämpas; har läraren icke genomgått provår, skulle han placeras i lönegrad Ce 23, varifrån han skulle uppflyttas till Ce 24, sedan provår genomgåts. Lärare, som i anledning av 4 terminer tjänstgöring uppflyttats till Ce 23 och därefter omedelbart genomgår provår, skulle enligt förslaget vid återinträde i lärartjänstgöring uppflyttas till Ce 24, även om någon tjänstgöring under befodringsstadiet Ce 23 icke fullgjorts.

Beträffande skolöverstyrelsens förslag må framhållas följande. En lärare, som efter 1 års lärartjänst i lönegraden Cg 21 genomgår provårskurs, skulle enligt förslaget efter återinträde i lärartjänst ytterligare 1 år tillhöra Cg 21 och därefter befordras till extra ordinarie i Ce 24 direkt. Om han i stället genomgår provår, sedan han tjänstgjort 2 år och på grund härav uppflyttas från Cg 21 till Ce 23, kan han enligt förslaget på grund av gällande sneddningsregler beräknas få en gynnsammare lönetur, när han efter provåret befordras till Ce 24, än i förra fallet. Sneddningsreglerna verka nämligen icke vid direkt befordran från Cg 21 till Ce 24 men däremot om befordran till Ce 24 sker via Ce 23. Av det anförda framgår, att en lärare enligt skolöverstyrelsens förslag skulle vinna i löneturshänseende på att avvakta uppnåendet av befodringsstadiet Ce 23, innan han genomgår provår. Då sistnämnda stadium skulle inträda redan efter 2 år, kan man utgå ifrån att befodringsgången Cg 21—Ce 23—Ce 24 bleve den i praktiken normalt förekommande.

Ett genomförande av överstyrelsens för yrkesutbildning förslag skulle

komplitera läget i löneturshänseende, enär enligt nämnda förslag befordran i vissa fall skulle komma att ske efter fyra närliggande lönegrader. Personalutredningen anser sig icke böra närmare ingå på detta förslag.

Utredningen har funnit sig kunna i princip ansluta sig till skolöverstyrelsens förslag, enligt vilket — såsom ovan anförts — de icke-ordinarie läroverkslärarnas normala befordran skulle följa schemat Cg 21—Ce 23—Ce 24. Befordringsstadiet Cg 21 skulle enligt det föregående avse bestämd tid, nämligen 4 terminer eller häremot svarande tid. Befordringsstadiet Ce 23 åter skulle enligt förslaget avse den tid, som förflyter till dess provår genomgått, även om denna tid allenast skulle utgöras av tiden för provårets genomgående. Personalutredningen anser erforderligt, att befordringsstadiet Ce 23 under alla förhållanden kommer att innefatta viss verklig tjänstgöringstid. I enlighet härmed och med beaktande av att genomgåendet av provårskurs i regel kräver 2 terminer föreslår utredningen, att uppflyttning från Ce 23 till Ce 24 må ske från och med ingången av kalenderkvartalet näst efter det, varunder läraren dels genomgått provårskurs, dels fullgjort minst 266 dagars full lärartjänstgöring efter uppnåendet av befordringsstadiet Ce 23.

Nu angivna regler böra tillämpas å extra och extra ordinarie adjunkter (motsvarande) vid allmänna läroverk, försvarets läroverk, folk- och småskoleseminarier, högre tekniska läroverk samt högre kommunala skolor utom högre folkskolor, beträffande lärare vid högre tekniska läroverk dock endast för så vitt deras utbildning innefattar akademisk examen jämte provårskurs. I fråga om lärare i tekniska ämnen vid sistnämnda läroverk, vilka avlagt civilingenjörsexamen (motsvarande), bör ovannämnda befordringsschema gälla, dock att till undvikande av ojämnhet i förhållande till lärare i vanliga skolämnen befordringsstadiet Ce 23 synes böra utsträckas till att avse jämväl tid motsvarande tiden för sistnämnda lärares provårskurs.

I anslutning till det anförda föreslår personalutredningen vidare, att extra ämneslärarinna vid allmänt läroverk ävensom extra ämneslärare vid högre folkskola med utbildning motsvarande den här avsedda skola kunna erhålla extra ordinarie anställning i för sådana lärare gällande lönegrad (Ce 22) efter samma tjänstgöringstid, som enligt det föregående skulle krävas för befordran av extra adjunkt till lönegrad Ce 23.

Vad slutligen angår det vid de högre tekniska läroverken aktuella, väsentligen organisatoriska spørsmålet om inrättande av extra ordinarie adjunktstjänster i lönegrad Ce 26, närmast såsom compensation för frånvaron av ordinarie adjunktstjänster, anser sig personalutredningen icke böra ingå på det samma i vidare mån, än att utredningen anser det ur befordringssynpunkt mindre tillfredsställande, att extra ordinarie adjunkt vid högre tekniskt läroverk skall vara nödsakad att övergå till annan skolform för att ernå befordran till en lönegrad, som eljest är för honom den normala. Ifrågavarande spørsmål synes beröra även folkskoleseminarierna.

Det av utredningen förordade normalschemat för befordran av icke-ordi-

narie läroverkslärare (motsvarande) med här avsedd utbildning skulle alltså, med beaktande av vad i det föregående anförts, kunna sammanfattas sålunda:

Cg 21
2 läsår

Ce 23
1 läsår efter provår

Ce 24.

D. Landskanslist- och landskontorister.

Vid tillkomsten av vissa nya avlöningsföreskrifter för länsstyrelsernas icke-ordinarie befattningshavare, vilka trätt i kraft den 1 juli 1947, har förutsetts, att 1944 års personalutredning skulle till behandling upptaga frågan om revision av lönegradsplaceringen för icke-ordinarie landskanslist- och landskontorister. På grund härav samt jämväl med föranledande av hos personalutredningen från vederbörande personalsammanslutning gjord framställning får utredningen anföra följande.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1947 må befattningshavare, som antagits till extra landskanslist (landskontorist), placeras högst i lönegraden Cg 6 och efter ett år högst i lönegraden Cg 9. Befattningshavare, som före erhållande av antagningsbevis såsom extra landskanslist (landskontorist) under minst två år innehaft likvärdig anställning hos länsstyrelse eller inom fögderiförvaltningen, må vid antagningen placeras högst i lönegraden Cg 9. Extra landskanslist (landskontorist), som under ett år tillhört lönegraden Cg 9, må placeras högst i lönegraden Cg 13 och efter ytterligare ett år högst i lönegraden Cg 16. Har befattningshavaren under ett år tillhört sistnämnda lönegrad, må han antagas till extra ordinarie landskanslist (landskontorist) med placering högst i lönegraden Ce 19.

Den beföringsgång på icke-ordinariestadiet, som sålunda stadgats, överensstämmer i sak med de föreskrifter, vilka före de nya avlöningsbestämmelsernas tillkomst varit gällande sedan den 1 januari 1944.

Ordinarie landskanslist-(landskontorist)-tjänst tillhör lönegraden Ca 21.

Beträffande nyssnämnda beföringsgång på icke-ordinariestadiet må beaktas, att aspirantanställning (lönegradsbeteckning Cf) icke för närvarande tillämpas utan att anställningsformen före extraordinariestadiet liksom tidigare är extra tjänsteman. Vidare är att märka, att väntetiden till extra ordinarie anställning är så lång som fyra år.

Antalet icke-ordinarie landskanslist- och landskontorister i lönegraderna Cg 6—Ce 19 utgör enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 fastställd plan sammanlagt 66. De icke-ordinarie landskontoristerna i nämnda lönegrader fördela sig med sammanlagt 189 på landskontoren utom taxeringsavdelningarna och sammanlagt 41 på taxeringsavdelningarna.

De ordinarie landskanslist- och landskontoristtjänsterna i lönegraden Ca 21 äro sammanlagt 104 respektive 112.

Personalutredningen har från länsstyrelserna infordrat vissa uppgifter rörande de nuvarande landskanslisternas och landskontoristernas levnadsålder och utbildning. De inkomna uppgifterna avse 102 ordinarie och 66 icke-ordinarie landskanslister, därav 1 extra ordinarie, som uppehåller ordinarie tjänst, samt 105 ordinarie och 225 icke-ordinarie landskontorister, därav 3 extra ordinarie, som uppehålla ordinarie tjänst; alltså sammanlagt 498 personer.

Levnadsåldern är lägst 20 år. 16 landskanslister eller 9,5 % samt 159 landskontorister eller 48,1 % befinna sig i åldern 20—30 år.

Beträffande skolutbildning framgår av de lämnade uppgifterna, att 51 landskanslister och 191 landskontorister avlagt studentexamen, medan 106 landskanslister och 114 landskontorister avlagt realexamen eller förvärvat normal-skolekompetens eller inneha motsvarande kunskapsmätt.

I fråga om särskild fackutbildning må anföras, att dylik utbildning redovisats av 101 landskanslister eller 61 % och 164 landskontorister eller 49 %. Utbildningen har i flertalet fall avsett landsfiskalsexamen, kansliexamen eller handelsutbildning.

Enligt vad personalutredningen inhämtat, föreligga för närvarande stora svårigheter att till ifrågavarande befattningar förvärva personer med erforderliga kvalifikationer liksom att vid tjänsten kvarhålla duglig personal i yngre åldersklasser. Dessa svårigheter gälla alldeles särskilt landskanslierna och torde ha sin grund bland annat i de numera starkt begränsade beföringsmöjligheterna för landskanslistgruppen. För att icke rekryteringen av denna för länsstyrelsernas arbete viktiga personalgrupp skall på längre sikt äventyras, torde det vara erforderligt att åtgärder vidtagas för att åstadkomma bättre beföringsförhållanden icke blott för rekryteringspersonalen utan jämväl för de till denna grupp hörande ordinarie tjänstemännen. Detta problem torde emellertid icke kunna vinna en tillfredsställande lösning utan överväganden, som äro av mera vittgående organisatorisk art eller eljest sträcka sig utanför ramen för personalutredningens uppdrag. Utredningen måste därför i detta avseende inskränka sig till att framhålla angelägenheten av att frågan inom en nära framtid underkastas prövning i särskild ordning. Utredningen vill erinra, att i 1947 års statsverksproposition, bilagan femte huvudtiteln s. 327, ställts i utsikt en översyn över länsstyrelsernas personal- och arbetsförhållanden. Vid denna översyn torde jämväl här avsedda spörsmål böra upptagas till behandling.

I avvaktan på en dylik mera vittgående undersökning har personalutredningen funnit sig böra stanna vid att överväga sådana åtgärder beträffande ifrågavarande befattningshavares beföringsförhållanden, som framstå såsom särskilt angelägna med hänsyn till vad utredningen tidigare föreslagit eller vad eljest numera gäller i fråga om andra personalgrupper.

I enlighet härmed föreslår utredningen, att nyantagna icke-ordinarie lands-

kanslister och landskontorister skola anställas såsom aspiranter (lönegradsbeteckning Cf). Vidare föreslår utredningen, att väntetiden till extra ordinarie anställning förkortas. Slutligen upptar utredningen frågan om löneställningen under befordringsgången till behandling.

Vad först beträffar aspiranttidens längd synes densamma böra bestämmas till den gällande normaltiden av $1\frac{1}{2}$ år. Den nuvarande lönegradsplaceringen (6 lönegraden) synes utredningen för låg. Utredningen vill framhålla, att studentexamen visserligen icke är uppställd såsom villkor för tillträde till landskanslist- eller landskontoristbanan — jämför härutinnan propositionen 1943:301 s. 28 — men att det med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som vid fortsatt anställning vänta aspiranterna på landskanslist- eller landskontoristtjänst, är synnerligen önskvärt, att de förvärvat ett allmänt kunskapsmått, som motsvarar nämnda examen. Av de i det föregående anförda uppgifterna framgår ock, att åtskilliga landskanslister och landskontorister avlagt studentexamen samt att ett stort antal av befattningshavarna genomgått särskild fackutbildning. Utredningen anser, med beaktande jämväl av begynnelselöneläget för vissa andra personalgrupper, att aspirantlönegraden för landskanslister och landskontorister icke bör sättas lägre än till Cf 12.

Slutlönegrad på icke-ordinariestadiet för landskanslister och landskontorister är för närvarande Ce 19. Utredningen anser sig i avvaktan på en blivande översyn över länsstyrelsernas personalorganisation icke böra föreslå någon ändring härutinnan. Utrymmet för en reglerad befordringsgång skulle således representeras av lägst lönegrad Cf 12 och högst lönegrad Ce 19. En lämplig avvägning av befordringsgången synes utredningen ernås, om efter aspiranttiden ($1\frac{1}{2}$ år) befordran får ske till lönegrad Ce 15 och uppflyttning till Ce 17 och Ce 19 därefter sker med 2-årsintervaller. Avståndet mellan aspirantlönegraden och lönegraden för första extra ordinarie tjänst skulle alltså enligt detta förslag — på sätt tillämpas i fråga om amanuenspersonal — utgöra tre lönegrader i stället för två, vilket i allmänhet är det normala.

Den omständigheten att utredningen i nuvarande läge stannat vid bibehållande av lönegrad Ce 19 såsom slutlönegrad på icke-ordinariestadiet innebär icke, att utredningen anser denna lönegrad för framtiden tillfredsställande i förhållande till lönegradsplaceringen av motsvarande ordinarie tjänstemän (Ca 21). Enligt utredningens mening föreligger anledning att taga frågan om slutlönegraden på icke-ordinariestadiet för landskanslister och landskontorister under omprövning. Utredningen har likväl icke velat föregripa en kommande, mera omfattande prövning av ifrågavarande personalgruppers förhållanden genom att härutinnan framlägga förslag, som tar sikte på en automatisk befordran. För tillgodoseende av skäliga anspråk på förbättrade villkor för sådana nuvarande extra ordinarie landskanslister och landskontorister, som kunna uppvisa en längre tjänstetid i sådan egenskap men för vilkas befordran till ordinarie tjänst antalet befattningar i Ca 21 icke är tillräckligt,

vill personalutredningen emellertid förorda, att ett lämpligt antal tjänster i lönegrad Ce 21 inrättas från och med nästkommande budgetår.

Under åberopande av det anförda får personalutredningen föreslå följande automatiska befordringsgång för icke-ordinarie landskanslisters och landskontoristers:

Cf 12	Ce 15	Ce 17	Ce 19.
1½ år	2 år	2 år	

AVD. III.

SÄRSKILDA FRÅGOR.

A. Avvikelser från den normala befordringsgången beträffande ingenjörspersonal.

I syfte att främja likformighet vid tillämpningen av de föreslagna befordringsskalorna föreslog utredningen i sitt förra betänkande (s. 81 o. f.), att verken skulle vara skyldiga att hänvända sig till ett rådgivande organ för erhållande av yttrande rörande uppkomna frågor om avvikelser från de normala befordringsbestämmelserna. De fall, som bland andra borde komma under prövning i sådan ordning, syntes böra avse avvikelser, som ifrågasattes då behov förelåge dels att inom visst verk anställa eller befordra befattningshavare med speciell utbildning, dels ock då visst verk i konkurrens med icke-statlig arbetsgivare önskade kvarhålla befattningshavare, som visat exceptionell duglighet. Såsom inledningsvis i detta betänkande erinrats, har Kungl. Maj:t numera tillsatt ett dylikt rådgivande organ, statens befordringsnämnd.

I det följande vill utredningen behandla vissa fall, då avvikelser från reglerad befordringsgång synes kunna beslutas utan befordringsnämndens medverkan. Utredningen åsyftar särskilda fall av tillgodoräkning för ingenjörspersonal av föregående praktisk tjänstgöring. Även vissa andra fall av dylikt slag, då i enlighet med huvudregeln befordringsnämndens hörande förutsättes, komma att beröras.

En allmän strävan hos ämbetsverken torde vara att vid rekrytering av ingenjörstjänster förvärva sådana personer, som med hänsyn till föregående praktisk verksamhet kunna antagas äga särskilda förutsättningar att fullgöra ett kvalificerat arbete i vederbörande verks tjänst. Av särskilt värde blir den föregående praktiken, då fråga är om att anställa tekniker för speciella tekniska arbetsuppgifter, vilka för ett fullgott utförande kräva en under längre eller kortare tids praktikverksamhet vunnit förfarenhet inom det speciella område, som uppgifterna avse.

Vad först beträffar sådan praktisk verksamhet, som fullgjorts efter avlagd ingenjörsexamen, bör i vissa fall ett högre begynnelselöneläge än som skulle följa av normalschemat kunna tillämpas. Förutsättningen för sådan avvikelser från den normala befordringsgången bör vara, att vederbörande under sin föregående verksamhet utfört sådant arbete eller fullgjort sådana speciella arbetsuppgifter, att han därigenom blivit särskilt skickad för det arbete, han i den statliga befattningen skall utföra. Om härvid likheten i arbetsuppgifter är påtaglig och vederbörande befattningshavares föregående praktiska verk-

samhet enligt verkets bedömande är av särskild nytta för utövändet av hans tjänst inom verket, bör verket äga rätt att i viss utsträckning tillgodoräkna honom den föregående verksamheten. Utredningen föreslår, att i fall av nu angivet slag tillgodoräkning får ske av hälften av den föregående verksamhetstiden, dock högst 3 år.

Emellertid kan i sådana fall, som nyss berörts, tvekan råda om den utsträckning, i vilken praktiken bör få tillgodoräknas. Fall kunna även förekomma, då den föregående praktiska verksamheten visserligen av vederbörande verk bedömes vara av värde för den erhållna statstjänsten men likheten i arbetsuppgifter ej är påtaglig eller icke alls föreligger. Utredningen förutsätter, att i fall av nu avsett slag vederbörande verk rådför sig med statens befordringsnämnd.

Vad i det föregående anförts äger i princip tillämpning å såväl högskol- och läroverksingenjörer som institutsingenjörer i den av utredningen avsedda betydelsen och avser närmast verksamhet i icke-statlig anställning.

Beträffande därefter frågan huruvida praktisk verksamhet, som fullgjorts före avlagd examen, bör kunna påverka lönegradsplaceringen vid erhållande av ingenjörsanställning enligt vederbörande befordringsschema, vill personalutredningen framhålla, att detta i en del fall kan vara motiverat. Utredningen åsyftar här närmast institutsingenjörer ävensom vissa läroverksingenjörer — exempelvis sådana som genomgått teknisk fackskola. I vissa fall är det sålunda tydligt att yrkesarbete, som utförts under arbetaranställning i statens eller enskild tjänst, givit en för den nya anställningen värdefull praktik. Där i dylika fall den föregående praktiken kan förutsättas vara av särskilt värde för statstjänsten, synes det påkallat att vid tjänstemannaanställningens början medgiva avlöningsförmåner, som överstiga normalschemats nybörjarlön, eller att bereda en gynnsammare befordringstur än nämnda schema förutsätter eller att tillämpa en kombination av båda dessa förfaringssätt. På grund av svårigheten att i här berörda avseenden uppställa några allmängiltiga regler vill personalutredningen förorda, att fall av denna natur hänskjutas till prövning av statens befordringsnämnd.

Avsteg från reglerad befordringsgång kan även befinnas nödvändigt för att för tekniska arbetsuppgifter inom statstjänsten förvärva personal, som ägnat sig åt högre tekniska eller andra akademiska studier av motsvarande mått och inom fack av betydelse för den tekniska verksamheten. Särskilt torde avvikelser kunna ifrågakomma, då det gäller att för statliga institutioner med tekniska forskningsuppgifter anställa högt kvalificerad arbetskraft. Utredningen anser, att den som förvärvat teknologie doktorsgrad eller ock avlagt teknologie licentiatexamen bör kunna medgivas att räkna den tid, han sålunda ägnat åt högre studier, såsom två tjänstgöringsår vid befordringsskalans tillämpning. I detta sammanhang vill utredningen framhålla, att där i särskilda fall personer med universitetsexamen anställas för arbetsuppgifter, som normalt åligga högskolingenjörer, befordringsgången bör följa den för sistnämnda personalgrupp föreslagna. Därest filosofie licentiatexamen avlagts,

bör sålunda i nu avsedda fall nyssnämnda tillgodoräkning av två år kunna medgivas.

Vad slutligen angår sådana avvikelser från reglerad befordringsgång, som kunna erfordras för att i konkurrens med icke-statlig arbetsgivare i stats-tjänsten kvarhålla kvalificerad teknisk arbetskraft, synes det utredningen, att dessa böra bestämmas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall och hänskjutas till prövning av statens befordringsnämnd.

B. Vissa tillämpningsfrågor samt övergångsanordningar.

Beträffande tillämpningsområdet för det av personalutredningen framställda förslaget, i vad det avser sådana personalgrupper vilkas användning enligt sakens natur icke är direkt begränsad till visst förvaltningsområde, vill utredningen framhålla, att förslaget i dessa delar avsetts skola tillämpas inom den civila och militära statsförvaltningen i allmänhet, där ej på grund av speciella förhållanden Kungl. Maj:t förordnar om undantag. Vad särskilt beträffar vissa ingenjörsgupper vid försvaret, exempelvis mariningenjörskåren, torde emellertid utredningens förslag icke kunna utan vidare tillämpas å desamma. Utredningen förutsätter, att frågan om förslagets tillämpning å olika ingenjörskategorier göres till föremål för närmare överväganden i samband med remissbehandlingen av detta betänkande.

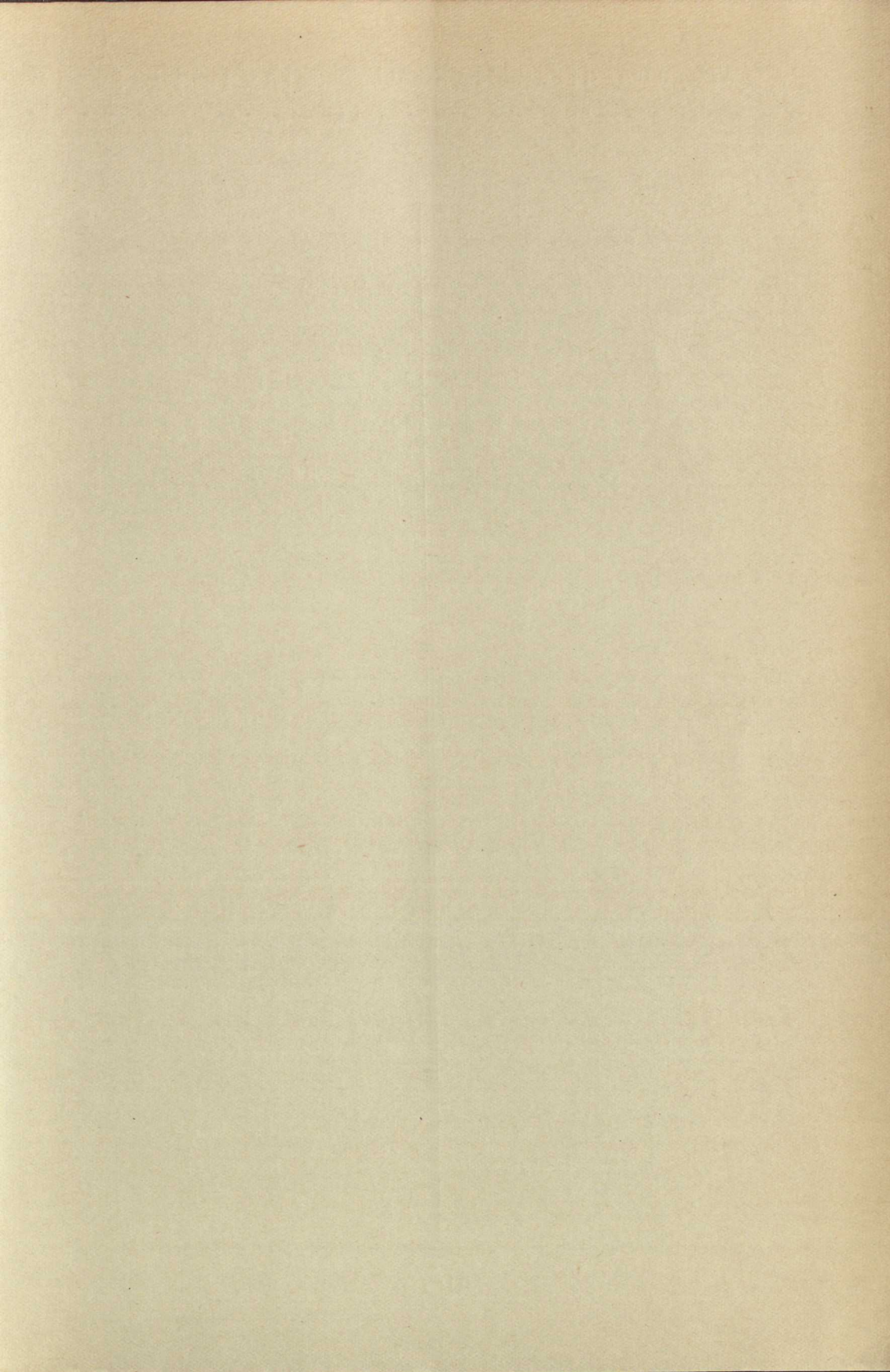
Beträffande de för olika kategorier av tekniker i det föregående föreslagna befordringsschemata må framhållas, att det för högskolingenjörer föreslagna befordringsschemat är avsett att tillämpas vid nyrekrytering av personal, som i framtiden skall bekläda befattningar, för vilkas innehav instruktionsenligt eller enligt eljest tillämpad praxis fordras civilingenjör-, bergsingenjör- eller arkitektexamen. Utredningen vill i detta sammanhang erinra, att försvarets tjänsteförteckningssakkunniga i sitt förut omförmälda betänkande beträffande civil ingenjörspersonal vid försvaret föreslagit, att för befattningar i 29 och högre lönegrader regelmässigt bör uppställas krav på avgångsexamen från teknisk högskola samt för befattningar i 22—27 lönegraderna krav på examen från tekniskt läroverk. För befattning i 19 lönegraden borde enligt de sakkunnigas mening genomgång av lägre teknisk läroanstalt vara tillfyllest om därvid, utöver teknisk fackundervisning, givits allmänbildning motsvarande realexamen. De sakkunniga ha emellertid understrukit, att det förhållandet att avgångsexamen från teknisk högskola uppställts såsom teoretiskt minimikrav för befattning i lägst 29 lönegraden givetvis icke innebure, att sådan examen icke skulle kunna fordras för befattning i lägre lönegrad. Veederbörande myndighet borde nämligen äga att, där så prövades erforderligt, föreskriva högre grundkompetens för viss ingenjörsbefattning än den som eljest syntes böra krävas. Vidare borde de under 29 lönegraden liggande lönegraderna — i första hand 24 och 27 lönegraderna — utnyttjas såsom befordringslönegrader för personal med civilingenjörsexamen.

Vid ett genomförande av utredningens förslag bör den för närvarande gällande kungörelsen angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst i erforderlig utsträckning kompletteras. Härvid böra jämväl beaktas de erfarenheter, som vid tillämpning av kungörelsens nuvarande bestämmelser komma att ha vunnits inom ämbetsverken samt inom statens befordringsnämnd. Personalutredningen vill i detta sammanhang för egen del framhålla, att i sådana fall, då övergång sker från icke-statlig till statlig anställning, såsom regel icke bör medgivas extra ordinarie anställning omedelbart. I enlighet härmed bör, då på grund av medgiven tillgodoräkning eller eljest av särskilda skäl aspirantanställning icke anses böra tillämpas, anställningsformen extra tjänsteman utnyttjas under viss tid, innan antagning i extra ordinarie anställning sker.

Personalutredningens förevarande förslag har av utredningen avsetts skola genomföras från och med den 1 juli 1948.

I fråga om övergångsordningar vill utredningen erinra om de övergångsbestämmelser, som meddelats till kungörelsen 1947: 436. Enligt dessa bestämmelser skola de i nämnda kungörelse angivna befordringsschemata, räknat från och med ikraftträdandet, beträffande omedelbart dessförinnan anställda tjänstemän av i kungörelsen avsett slag så tillämpas, som om bestämmelserna varit gällande under vars och ens hela anställningstid i statens tjänst. Vid härav föranledd omräkning av befordringsturen må icke-statlig anställning, som enligt av Kungl. Maj:t tidigare meddelade föreskrifter fått tillgodoräknas för lönegradsplacering inom viss befordringsgång, tillgodoräknas i samma utsträckning. Vidare har stadgats, att därest den enligt nyssnämnda föreskrifter bestämda lönegradsplaceringen skulle understiga den, som vid tillämpning av viss befordringsgång enligt av Kungl. Maj:t tidigare meddelade bestämmelser eljest skulle ha blivit för tjänsteman gällande från och med kungörelsens ikraftträdande, tjänstemannen må övergångsvis inplaceras i sist avsedda lönegrad.

I huvudsak enahanda övergångsbestämmelser torde böra meddelas vid övergången till de nya befordringsgrunder, som avses i detta betänkande. Beträffande den i de nuvarande övergångsbestämmelserna intagna garantin mot nedflyttning i lönegradshänseende torde densamma vid ikraftträdandet av de i förevarande betänkande föreslagna grunderna i första hand böra utgå från sådan lönegradsplacering, som vid oförändrade grunder skulle ha blivit gällande enligt av Kungl. Maj:t före ikraftträdandet meddelade bestämmelser. Därjämte torde emellertid beträffande här avsedda personalkategorier nämnda garanti böra avse sådan lönegradsplacering, som skulle ha blivit gällande enligt av vederbörande verk fastställda befordringsnormer. En förutsättning härför bör dock vara att nämnda normer tillämpats åtminstone sedan den 1 juli 1947.

Statens offentliga utredningar 1947

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

- Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvärd.**
Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. [16]
Lagberedningens förslag till jordabalk 1. [38]
Betänkande med förslag om upphävande av äldre giftermålsbalken. [43]
Förslag till tryckfrihetsförordning. [60]
- Statsförvaltning. Allmän statsförvaltning.**
Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. [13]
1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlösningsreglemente m. m. [23]
Betänkande ang. reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 2. Personal med teknisk utbildning m. fl. [58]
- Kommunalförvaltning.**
Betänkande med förslag till lag om regionkommuner m. m. [30]
Kommunallagskommitténs betänkande 1 med förslag ang. ändringar i kommunallagarnas bestämmelser om borgerlig primärkommuns kompetens och om kvalificerad majoritet. [53]
- Statens och kommunernas finansväsen.**
- Politi.**
Polisen och allmänheten. Betänkande med förslag till tjänstereglemente för polisväsendet. [45]
- Nationalekonomi och socialpolitik.**
Kollektiv tvätt. Betänkande med förslag att underlätta hushållens tvättarbete. [1]
Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. [18] 3. Utredningar och förslag ang. sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. [44]
Kompetensfordringar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetsförklaring eller legitimation. [19]
Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag ang. särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. [21]
Betänkande rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan. [24]
Slutbetänkande avgivet av bostadsassocia utredningen. Del 2. Saneringen av stadssamhällebens bebyggelse. Organisationen av låne- och bidragsverksamheten för bostadsändamål. [26]
Stuveriverksamheten i svenska hamnar. [23]
Välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn. [29]
1945 års skoghärbärgesutredningens betänkande. Del 1. Utredning rörande bostads- och levnadsförhållandena på hemmansskogarna med förslag till åtgärder för bostadsbeståndets komplettering och förbättrande. [37]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormarkskriget 1939 inträdda krisen. Del 7. Tiden juli 1945—juni 1946. [41]
Betänkande ang. familjeliv och hemarbete. [46]
- Hälsa- och sjukvård.**
Statens sjukhusutredningens av år 1943 betänkande. 2. Den lasarettsanslutna B-sjukvården jämte anstaltsvården av kroniskt sjuka. [61] 3. Utredningar och förslag ang. sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. [44]
- Allmänt näringsväsen.**
Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. [3]
Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. [4]
Elnkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län. [20] 2: 12. Malmöhus län. [35] 2: 11. Kristianstads län. [40].
- 2: 8—10. Kalmar län, Gotlands län och Blekinge län. [48]
2: 25. Norrbottens län. [54] 2: 13—14. Hallands län samt Göteborgs och Bohus län. [57]
Möbler. Betänkande avgivet av 1946 års möbelutredning. [52]
- Fast egendom. Jordbruk med binärningar.**
Betänkande ang. fiskerinäringens efterkrigsproblem samt den prisreglerande verksamheten på fiskets område. [2]
Betänkande med förslag ang. lantmäteripersonalens organisation samt avlösningsförhållanden m. m. [7]
Betänkande med förslag ang. fiskets administration m. m. [8]
Utredning med synpunkter på sågverksdriften i Norrland och förslag angående inrättande av en central sågverkskola. [32]
Redogörelse i sammandrag för utredning rörande planering av jordbruket och skogsbruket i Nedertorneå kommun. [33]
Vid andra riksskogstaxeringen av Norrland åren 1938—42 använd metodik och härom vunna erfarenheter. Redogörelse avgiven av 1937 års riksskogstaxeringsnämnd. [36]
Betänkande ang. organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. [42]
Fiskerättskommitténs förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar. [47]
Fiskredskapsförsäkring. Betänkande avgivet av fiskredskapsförsäkringsutredningen. [62]
Betänkande med förslag till byggnad av fiskehamnar [63].
- Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.**
- Industri.**
Handel och sjöfart.
Handeln med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. [14]
Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning ang. handel med skrot, lump och begagnat gods. [22]
Sysselsättningsförhållandena inom varuhandeln. [50]
- Kommunikationsväsen.**
Bank-, kredit- och penningväsen.
Försäkringsväsen.
Kyrkoviäsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.
Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. [6]
Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstitutens organisation m. m. [9]
1940 års skolutredningens betänkanden och utredningar. 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. [11] 9. Gymnasiet. [34] 10. Flickskolan. [49]
Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. [12]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till lönerreglering för övningslärare. [15]
Stöd åt utvecklingshämmande ungdom. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 5. [17]
1945 års akademikerutredning. [25]
Betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar. [27]
Betänkande med förslag ang. utbildning av befäl för handelsflottan m. m. [31]
Supplement nr 7 till Sveriges familjenamn 1920. [39]
Betänkande om granskning och antagning av läroböcker. [51]
Utredning med förslag ang. utbildning av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning m. m. [55]
Utredning ang. organisationen av den finska församlingen i Stockholm samt de tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg m. m. [56]
Betänkande med förslag ang. forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område m. m. [59]
- Försvarsväsen.**
1944 års militärsjukvårdskommitténs betänkande. Del 2. [5]
Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. [10]
- Utrikes ärenden. Internationell rätt.**